

ZARZĄD POWIATU ŁAŃCUCKIEGO

PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO NA LATA 2009-2012, Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013- 2016

UCHWAŁA NR XXXV/280/09
RADY POWIATU ŁAŃCUCKIEGO
z dnia 9 lipca 2009r.

Spis treści:

1. WSTĘP	4
1.1. PODSTAWA PRAWNA, CEL I ZAKRES PROGRAMU	4
1.2. UWARUNKOWANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA WYNIKAJĄCE Z DOKUMENTÓW I PROGRAMÓW KRAJOWYCH WOJEWÓDZKICH I POWIATOWYCH	5
1.2.1. DOKUMENTY KRAJOWE	8
1.2.2. DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE	10
1.2.3. DOKUMENTY POWIATOWE	11
1.2.4. KIERUNKI ROZWOJU POWIATU ŁAŃCUCKIEGO	12
1.3. METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU	23
2. STOPIEŃ REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO NA LATA 2003–2006 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2007-2010	24
3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA	27
3.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	27
3.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	36
3.2.1. ZASOBY WÓD I ICH WYKORZYSTANIE	36
3.2.4. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA	39
3.3. GLEBY	39
3.3.1. STAN GLEB	39
3.3.2. SPOSOBY UŻYTKOWANIA GLEB	40
3.4. KOPALINY	41
3.5. PRZYRODA	41
3.5.1. INFORMACJE OGÓLNE	41
3.5.2. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU	42
DOLNY SAN I WISŁOK	43
NAD HUSOWEM	43
3.6. LASY	46
3.7. ZANIECZYSZCZENIA I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA	47
3.7.1. HAŁAS	47
3.7.2. ZAGROŻENIA NATURALNE	48
3.7.5. ODPADY	50
3.7.4. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE	50
3.7.5. POWAŻNE AWARIE	51
3.7.6. TERENY ZDEGRADOWANE I ZDEWASTOWANE	51
3.7.7. ZANIECZYSZCZENIA TRANSGRANICZNE	52
3.7.8. ZAGROŻENIA BIOLOGICZNE	52
3.8. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII	53
3.9. NAKŁADY INWESTYCYJNE PONIESIONE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKĘ WODNĄ	55
4. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM	56
4.1. WZMOCNIENIE INSTYTUCJONALNE	56
4.2. STYMULOWANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY Z UWZGLĘDNIENIEM ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU	57
4.3. EDUKACJA EKOLOGICZNA, DOSTĘP DO INFORMACJI I POSZERZENIE DIALOGU SPOŁECZNEGO	57
4.4. ASPEKTY EKOLOGICZNE W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM	58
4.5. AKTYWIZACJA RYNKU NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO. MECHANIZMY PRAWNO- EKONOMICZNE I FINANSOWE	58
5. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY I POPRAWY STANU ŚRODOWISKA	59
5.1. PRIORYTETY EKOLOGICZNE	59

5.2. OCHRONA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW WODNYCH - PRIORYTET 1	60
5.2.1. INFORMACJE OGÓLNE	60
5.2.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	61
5.2.3. WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI CELÓW EKOLOGICZNYCH W ZAKRESIE OCHRONY I EFEKTYWNEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW WODNYCH	62
5.2.4. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY I EFEKTYWNEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW WODNYCH	62
5.3. PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA - PRIORYTET 2	63
5.3.1. INFORMACJE OGÓLNE	63
5.3.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	63
5.4. GOSPODARKA ODPADAMI - PRIORYTET 3	65
5.4.1. INFORMACJE OGÓLNE	65
5.5. POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ - PRIORYTET 4	66
5.5.1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE ORAZ UREGULOWANIA PRAWNE	66
5.5.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	67
5.5.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE POZYSKIWANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH	68
5.6. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW - PRIORYTET 5	68
5.6.1. INFORMACJE OGÓLNE	68
5.6.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	68
5.6.3. WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI CELÓW EKOLOGICZNYCH W ZAKRESIE OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU LASÓW i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów	70
5.6.4. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZOWEJ ORAZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU LASÓW	71
5.7. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO, KLIMATU I WARSTWY OZONOWEJ - PRIORYTET 6	71
5.7.1. INFORMACJE OGÓLNE	71
5.7.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	72
5.7.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA	73
5.8. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB - PRIORYTET 7	73
5.8.1. INFORMACJE OGÓLNE	73
5.8.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	74
5.8.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIA WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB	75
5.9. OCHRONA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM ELEKTRO-MAGNETYCZNYM - PRIORYTET 8	75
5.9.1. INFORMACJE OGÓLNE	75
5.9.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	75
5.10. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN - PRIORYTET 9	76
5.10.1. INFORMACJE OGÓLNE	76

5.10.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI	77
5.10.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY KOPALIN	77
6. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM	78
6.1. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM.....	78
6.2. INSTRUMENTY I NARZĘDZIA REALIZACJI PROGRAMU	78
6.3. METODY I CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEPROWADZANIA ANALIZY REALIZACJI USTALEŃ PROGRAMU	80
7. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU.....	81
7.1. INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA PROGRAMU.....	81
7.2. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEZ WAŻNIEJSZE INSTRUMENTY FINANSOWE	82
7.3. NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU.....	85
8. WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO AKTUALIZACJI PROGRAMU ORAZ SPOSÓB ICH UWZGLĘDNIENIA W PROGRAMIE	87
9. INFORMACJA ZGODNIE Z ART. 55 UST. 3 USTAWY Z DNIA 3 PAŹDZIERNIKA 2008R. O UDOSTĘPNIANIU INFORMACJI O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE, UDZIALE SPOŁECZEŃSTWA W OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ O OCENACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (DZ. U. Z 2008 R. NR 199 POZ. 1227)...	88
10. STRESZCZENIE	90
11. UŻYTE SKRÓTY	96
12. WAŻNIEJSZE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE.....	97
12. ZAŁĄCZNIKI	98

1. WSTĘP

1.1. PODSTAWA PRAWNA, CEL I ZAKRES PROGRAMU

Zgodnie z art. 17 ust. 1 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150), Zarząd Powiatu Łańcuckiego w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza powiatowy program ochrony środowiska,

W latach 2004 – 2008, w związku z koniecznością dostosowania krajowych przepisów prawnych w dziedzinie ochrony środowiska do przepisów i struktur Unii Europejskiej sytuacja prawna uległa znaczącej zmianie.

Zmiany prawne zostały uwzględnione w Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego.

Niniejszy dokument stanowi aktualizację polityki ekologicznej określonej w „Programie Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego” przyjętym uchwałą NR XIV/71/2004 RADY POWIATU ŁAŃCUCIEGO z dnia 5 lutego 2004r.

Program przyjmuje się na okres 4 lat, z tym że przewidywane w nim działania obejmują kolejne 4 lata. Program ten ma być spójny z programem krajowym i wojewódzkim.

Nadrzędnym celem „Programu Ochrony Środowiska Powiatu Łańcuckiego na lata 2009-2012, z uwzględnieniem lat 2013 - 2016” jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa oraz województwa podkarpackiego na obszarze powiatu łańcuckiego.

Strategiczny cel polityki ekologicznej państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” to „**Zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego**”.

Cele ekologiczne założone w Programie realizowane będą poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne. Inwestycje ochrony środowiska przyczynią się do: zmniejszenia degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienia jakości życia mieszkańców, tworzenia nowych miejsc pracy w sektorach działalności gospodarczej związanej z turystyką, zwiększenia konkurencyjności gospodarki województwa. Działania organizacyjne pozwolą na rozwój struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska. Określone w Programie działania są skierowane do wszystkich podmiotów mających prawno-finansowe możliwości ich podejmowania.

Drugim strategicznym dokumentem, w oparciu o który sporządzono „Program Ochrony Środowiska Powiatu Łańcuckiego” jest „Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2008-2011, przyjęty uchwałą NR XXII/379/08 SEJMIKU WOJEWÓDZTWA PODKARPACIEGO z dnia 26 maja 2008r.

Dokument ten tworzy ramy, w które wpisuje się powiatowe programy ochrony środowiska będący instrumentem realizacji lokalnej polityki w dziedzinie ochrony środowiska.

Integralną częścią „**Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego** na lata 2009-2012, z uwzględnieniem lat 2013 - 2016” jest „Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Łańcuckiego na lata 2009-2012, z uwzględnieniem lat 2013 - 2016”.

1.2. UWARUNKOWANIA W ZKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA WYNIKAJACE Z DOKUMENTÓW I PROGRAMÓW KRAJOWYCH WOJEWÓDZKICH I POWIATOWYCH

Dokumentem wyjściowym, który stanowi podstawę tworzenia programów ochrony środowiska na szczeblu wszystkich jednostek administracyjnych jest POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA NA LATA 2007-2010, Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2011-2014 przyjęta w grudniu 2006r./będąca uszczegółowieniem i uaktualnieniem II POLITYKI EKOLOGICZNEJ PAŃSTWA z 2000r./ Opiera się on na konstytucyjnej zasadzie zrównoważonego rozwoju, dlatego jej zalecenia muszą być uwzględniane we wszystkich dokumentach strategicznych oraz programach, których realizacja może mieć wpływ na stan środowiska.

Aktualizacja polityki ekologicznej państwa wynika m.in. z uzyskania przez Polskę członkostwa w Unii Europejskiej i konieczności spełnienia wymagań wynikających z Traktatu Akcesyjnego oraz osiągania celów wspólnotowej polityki ekologicznej. Polityka ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” bierze pod uwagę powyższe zobowiązania.

Nadrzędnym celem polityki ekologicznej państwa jest **zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego.**

Cele realizacyjne nadrzędnego celu polityki ekologicznej państwa (priorytety) to:

1. Wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska.
2. Ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody.
3. Zrównoważone wykorzystanie materiałów wody i energii.
4. Dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski.
5. Ochrona klimatu.

Podstawowe cele i kierunki działań o charakterze systemowym to:

- włączenie aspektów ekologicznych do polityk sektorowych, celów ochrony środowiska do wszystkich dokumentów strategicznych oraz przeprowadzenie oceny skutków ekologicznych ich realizacji przed zatwierdzeniem;
- aktywizacja rynku do działań na rzecz ochrony środowiska (m.in. tworzenie podstaw prawnych, instytucjonalnych i proceduralnych dla wprowadzenia systemu „zielonych zamówień” realizowanych ze środków publicznych i tworzenie „zielonych miejsc pracy”, działania edukacyjne i promocyjne, współpraca z organizacjami ekologicznymi);
- upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego oraz rozwój EMAS w sektorze małych przedsiębiorstw oraz administracji publicznej szczebla lokalnego;
- odpowiedzialność za szkody w środowisku (wdrożenie odpowiednich procedur i przepisów prawnych, tworzenie bazy danych o szkodach w środowisku, kontrola);
- edukacja i udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska;
- zwiększenie wiedzy i innowacyjności w procesie zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego kraju oraz ułatwienie procesu wdrażania nowych technologii środowiskowych i eko-innowacji w gospodarce;
- integracja problematyki środowiskowej i planowania przestrzennego wraz z konieczną odbudową struktur instytucjonalnych wspierających te integracje oraz integracja systemu monitoringu sieci Natura 2000 z systemem zarządzania gospodarką przestrzenną;

- doskonalenie mechanizmów prawnych, ekonomicznych i finansowych zapewniających efektywne i terminowe realizowanie celów polityki ekologicznej państwa.

Pozostałe cele średniookresowe polityki ekologicznej (do 2014 r.) dotyczą:

- ochrony przyrody i krajobrazu:
 - zahamowanie strat różnorodności biologicznej na poziomie wewnątrzgatunkowym (genetycznym), gatunkowym i ponadgatunkowym (ekosystemów i krajobrazu);
- ochrony i zrównoważonego rozwoju lasów:
 - rozwijanie trwale zrównoważonej, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej;
- ochrony powierzchni ziemi:
 - ograniczenie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe;
 - wzrost powierzchni terenów przekazywanych do rekultywacji;
- ochrona kopalin i wód podziemnych:
 - doskonalenie prawodawstwa dotyczącego ochrony zasobów kopalin i wód podziemnych oraz zharmonizowanie przepisów z tego zakresu;
 - poszukiwanie i wykorzystanie substytutów zasobów nieodnawialnych
 - ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin;
 - optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie kopalin i wód podziemnych;
 - ochrona głównych zbiorników wód podziemnych, które stanowią główne, strategiczne źródło zaopatrzenia ludności w wodę;
 - usprawnienie funkcjonowania administracji geologicznej w celu lepszej ochrony kopalin i wód podziemnych;
 - eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin;
- biotechnologie i organizmy zmodyfikowane genetycznie:
 - zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego kraju;
- ograniczenia materiałochłonności, wodochłonności; energochłonności i odpadowości produkcji:
 - pełne wdrożenie zasady decouplingu – rozdzielenia zależności oddziaływania rozwoju gospodarczego na środowisko;
 - wzrost efektywności wykorzystania surowców, w tym zasobów wodnych w gospodarce;
 - zapobieganie i ograniczanie powstawania odpadów u źródła, a także zmniejszenie ich negatywnego oddziaływania na środowisko”;
- wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych:
 - osiągnięcie 7,5% udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych zarówno w bilansie zużycia energii pierwotnej w 2010 r. jaki i takiego samego udziału tych źródeł w produkcji energii elektrycznej;
 - dalsze zwiększenie udziału biopaliw w odniesieniu do paliw używanych w transporcie;
- kształtowanie zasobów wodnych oraz ochrona przed powodzią i skutkami suszy:
 - dążenie do zapewnienia dobrego stanu (jakościowego i ilościowego) wód w Polsce;
 - wdrażanie zrównoważonego zarządzania zasobami wodnymi w Polsce, w tym reorganizację służb zajmujących się gospodarowaniem wodami poprzez ich integrację;

- zmiana systemu finansowania gospodarki wodnej (samofinansowanie gospodarki wodnej);
- efektywna ochrona przed powodzią i suszą.
- integracja gospodarki wodnej z gospodarką leśną poprzez planowanie przestrzenne;
- konsekwentna realizacja „Programu dla Odry-2006;
- relacja „środowisko-zdrowie:
 - zahamowanie powstawania środowiskowych zagrożeń zdrowia;
- jakość wód:
 - osiągnięcie dobrego stanu krajowych wód powierzchniowych i podziemnych;
- zanieczyszczenie powietrza
 - spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza;
 - spełnienie standardów emisyjnych z instalacji wymaganych przepisami prawa;
 - redukcja emisji z obiektów energetycznego spalania w kierunku pułapów emisyjnych określonych w Traktacie Akcesyjnym;
- gospodarka odpadami:
 - ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów;
 - utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju PKB;
 - zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska;
 - zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, że w 2013 r. nie będzie składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji więcej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych |w 1995 r.;
 - zamknięcie do końca 2009 r. wszystkich krajowych składowisk nie spełniających wymaganych standardów;
 - wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów;
 - całkowite wyeliminowanie i unieszkodliwienie PCB do 2010 r.;
 - rozbudowa systemu odzysku i unieszkodliwiania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego oraz zużytych baterii i akumulatorów;
 - zapewnienie pełnej skuteczności działania systemu zbierania i demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji;
 - stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzonych na rynek produktach i gospodarce odpadami w Polsce;
- zapobieganie niszczeniu ozonu atmosferycznego:
 - wycofanie z obrotu i stosowania substancji zubożających warstwę ozonową z wyjątkami dopuszczonymi przez Protokół montrealski oraz regulacje Unii Europejskiej;
- substancje chemiczne w środowisku
 - propagowanie stosowania bezpiecznych dla ludzi i środowiska zamienników chemikaliów i preparatów niebezpiecznych (w tym produktów biodegradowalnych);
 - stworzenie spójnego systemu odpowiedzialności za chemikalia: wprowadzane na rynek, stosowane w produkcji oraz występujące w produktach i odpadach;
 - minimalizacja niekorzystnego wpływu stosowania chemikaliów na ludzi i środowisko;
 - propagowanie stosowania produktów chemicznych biodegradowalnych;

- poważne awarie przemysłowe:
 - zmniejszenie ryzyka wystąpienia poważnej awarii przemysłowej przez nadzór nad wszystkimi instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami takiej awarii;
 - ograniczenie skutków poważnych awarii w odniesieniu do ludzi, środowiska oraz wartości materialnych;
- oddziaływanie hałasu:
 - zmniejszenie zagrożenia mieszkańców Polski ponadnormatywnym hałasem zwłaszcza emitowanym przez środki transportu;
- oddziaływanie pól elektromagnetycznych:
 - ochrona mieszkańców przed nadmiernym oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;
- bezpieczeństwo jądrowe i ochrona przed promieniowaniem:
 - podwyższenie poziomu bezpieczeństwa jądrowego i ochrony radiologicznej społeczeństwa polskiego;
- ochrona klimatu:
 - konsekwentne wdrażanie krajowych programów redukcji emisji, tak aby w perspektywie długoterminowej osiągnąć redukcje emisji w odniesieniu do emisji w roku bazowym, wynikającą z porozumień międzynarodowych;
 - podjęcie działań mających na celu dostosowanie wybranych sektorów oraz obszarów Polski do konsekwencji zmiany klimatu.

1.2.1. DOKUMENTY KRAJOWE

POLITYKA EKOLOGICZNA PAŃSTWA NA LATA 2007-2010, Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2011-2014

W II Polityce ekologicznej państwa, przyjętej przez Radę Ministrów w czerwcu 2000r., a następnie przez Sejm Rzeczypospolitej Polskiej w sierpniu 2001 r., ustalone zostały następujące ważniejsze **limity krajowe**, związane z racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych i poprawą jakości środowiska (wszystkie dotyczą celów do osiągnięcia najpóźniej do 2010 r.):

- zmniejszenie wodochłonności produkcji o 50% w stosunku do stanu w 1990 r. (w przeliczeniu na PKB i wartość sprzedaną w przemyśle) – brak podstaw do określenia tego limitu na poziomie regionalnym w latach 2004-2005 zużycie wody na potrzeby przemysłu wzrosło o 5%;
- ograniczenie materiałochłonności produkcji o 50% w stosunku do 1990 r. w taki sposób, aby uzyskać co najmniej średnie wielkości dla państw OECD (w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB – brak podstaw do określenia limitu na poziomie regionalnym);
- ograniczenie zużycia energii o 50% w stosunku do 1990r. i 25% w stosunku do 2000r. (również w przeliczeniu na jednostkę produkcji, wartość produkcji lub PKB);
- dwukrotne zwiększenie udziału odzyskiwanych i ponownie wykorzystywanych w procesach produkcyjnych odpadów przemysłowych w porównaniu ze stanem z 1990 r.;
- odzyskanie i powtórne wykorzystanie co najmniej 50% papieru i szkła z odpadów komunalnych;

- pełna (100%) likwidacja zrzutów ścieków nieoczyszczonych z miast i zakładów przemysłowych;
- zmniejszenie ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód powierzchniowych, w stosunku do stanu z 1990 r., z przemysłu o 50%, z gospodarki komunalnej (na terenie miast i osiedli wiejskich) o 30% i ze spływu powierzchniowego – również o 30%;
- ograniczenie emisji pyłów o 75%, dwutlenku siarki o 56%, tlenków azotu o 31%, niemetanowych lotnych związków organicznych o 4% i amoniaku o 8% w stosunku do stanu w 1990 r. - udział emisji z zakładów przemysłowych z terenu Podkarpacia w emisji krajowej był, jest i do 2010 r. nadal będzie niewielki, wynosił w latach 2004 – 2006 3-4% dla zanieczyszczeń pyłowych i 1,2-1,4% dla zanieczyszczeń gazowych – aktualnie nie ma podstaw prawnych do ustalania limitów do roku 2010*;
- do końca 2005 r. wycofanie etyliny i przejście na paliwo bezołowiowe.

W dokumencie rządowym jakim jest „Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014” wprowadzono limity w zakresie zrównoważonego wykorzystania materiałów, wody i energii oraz dalszej poprawy jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego m.in:

- zapewnienie do końca 2015 r. (przez Polskę) 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych pochodzących z obszaru kraju i zakończyć program budowy, rozbudowy i modernizacji systemów kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM od 2 000 do 15 000;
- zaoszczędzenie 9% energii finalnej w ciągu 9 lat do roku 2017;
- osiągnięcie 7,5% udziału energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych zarówno w bilansie zużycia energii pierwotnej w 2010 r. jaki i takiego samego udziału tych źródeł w produkcji energii elektrycznej
- uzyskaniu 5,75% udziału biokomponentów w zużyciu paliw płynnych w transporcie do roku 2010.
- podniesienie poziomu odzysku odpadów komunalnych do 10% w 2010 r.
- wyposażenie, do końca 2010r., aglomeracji powyżej 100 000 RLM w oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów do wartości nieprzekraczalnych 10 mg N/dm³ i 1 mg P/dm³ oraz niezbędna modernizacja i rozbudowa istniejącej w tych aglomeracjach sieci kanalizacyjnej;
- wyposażenie aglomeracji o wielkości 15 000 - 100 000 RLM w biologiczne oczyszczalnie ścieków z podwyższonym usuwaniem biogenów;
- zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, w tym w szczególności doprowadzenie do sytuacji, że w 2013 r. nie będzie składowanych odpadów komunalnych ulegających biodegradacji więcej niż 50% masy tych odpadów wytworzonych w 1995 r.

Powyższe limity powinny być obligatoryjnie włączane do polityk sektorowych we wszystkich dziedzinach gospodarowania, a także do strategii i programów na szczeblu regionalnym i lokalnym. Jednak dotychczas nie dokonano podziału na limity regionalne (dane liczbowe należy traktować więc jako orientacyjne i służące do porównań międzyregionalnych i określenia tempa realizacji polityki ekologicznej państwa). W zakresie gospodarowania odpadami dla powiatu łańcuckiego należy przyjąć limity określone w planie gospodarki odpadami dla powiatu łańcuckiego.

1.2.2. DOKUMENTY WOJEWÓDZKIE

- „Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020”
- „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego”
- „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013”
- „Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2008-2011”, przyjęty uchwałą nr XXII/379/08 Sejmiku województwa podkarpackiego z dnia 26 maja 2008r.

Podstawową zasadą polityki ekologicznej województwa podkarpackiego, przyjętą w ww. dokumentach strategicznych opracowywanych na szczeblu wojewódzkim, jest zasada zrównoważonego rozwoju. W dokumencie „Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020” ochrona środowiska stanowi jeden z priorytetów rozwoju województwa podkarpackiego, podobnie jak w innych ważnych dla ochrony środowiska dokumentach strategicznych jak: „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego” i „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013”.

Działania i przedsięwzięcia w zakresie ochrony środowiska w województwie podkarpackim nakierowane są na:

- poprawę jakości środowiska we wszystkich jego elementach i uzyskania dobrych wskaźników w zakresie racjonalnego gospodarowania zasobami m.in. poprzez wdrażanie nowoczesnych technologii (technologie małoodpadowe, materiałooszczędne, energooszczędne i wodooszczędne, ograniczające wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, a także hałasu oraz proekologiczne systemy organizacji i zarządzania),
- osiągnięcie bezpieczeństwa ekologicznego, w tym zapewnienia odpowiedniej ilości zasobów wodnych na potrzeby ludności i gospodarki województwa i kraju oraz ograniczanie szkodliwych czynników wpływających na zdrowie i środowisko (minimalizacja negatywnych skutków zjawisk naturalnych np. powodzi, przeciwdziałanie poważnym awariom);
- utrzymanie i zwiększanie trwałości i odnawialności procesów ekologicznych oraz stabilności ekosystemów;
- rozwój gospodarczy województwa i zaspokojenia aspiracji mieszkańców regionu przy wykorzystaniu potencjału tkwiącego w zasobach naturalnych i kulturowych województwa (turystyka, rolnictwo ekologiczne itp.),
- zapewnienie dostępu społeczeństwa do informacji o środowisku, do udziału w podejmowaniu decyzji w sprawach dotyczących środowiska oraz do wiedzy ekologicznej;

a od momentu wejścia Polski do Unii Europejskiej:

- zapewnienie zgodności polityki ekologicznej z kierunkami i zakresem działań przyjętych w polityce ekologicznej Unii Europejskiej;
- zintensyfikowanie współpracy z sąsiadami i innymi krajami w rozwiązywaniu problemów transgranicznych, zwłaszcza w zmniejszeniu wzajemnych przepływów zanieczyszczeń oraz budowie systemów zapobiegania i ostrzegania;

- doskonalenie struktur zarządzania środowiskiem na szczeblu administracji wojewódzkiej.

Wyniki corocznego monitoringu środowiska wskazują na powolną, ale sukcesywną poprawę jakości takich elementów środowiska jak: woda, powietrze, gleby. Nadal rozwiązania wymagają takie problemy województwa podkarpackiego jak:

- niezadowalająca jakość wód przeznaczonych do spożycia, zwłaszcza na obszarach wiejskich;
- niedostateczny stan zabezpieczenia przeciwpowodziowego i obszary osuwiskowe;
- niezadowalająca gospodarka odpadami (podobnie jak na terenie całego kraju);
- zagrożenia związane z transportem (zwłaszcza hałasem i wibracjami) i składowaniem substancji chemicznych (zapobieganie poważnym awariom);
- rekultywacja terenów poeksploatacyjnych przemysłu wydobywczego, głównie górnictwa siarkowego;
- zachowanie istniejących walorów i ich racjonalnego wykorzystania, w tym skuteczna ochrona i zachowanie różnorodności biologicznej;
- lokalne przekroczenia standardów jakości powietrza i gleb, hałasu, promieniowania elektromagnetycznego, zwłaszcza w obszarach najintensywniejszego zagospodarowania i zaludnienia (Rzeszów, Przemyśl, Jasło);
- niski, w stosunku do potencjalnych możliwości udział produkcji energii pochodzących ze źródeł odnawialnych;
- konflikty na styku ochrona przyrody i rozwój inwestycyjny, zwłaszcza w sytuacji malejących nakładów na ochronę przyrody.

1.2.3. DOKUMENTY POWIATOWE

- „Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego Powiatu Łańcuckiego na lata 2007 – 2014”
- „Plan Rozwoju Lokalnego dla Powiatu Łańcuckiego na lata 2004 - 2006 i 2007 - 2013”
- „Program ochrony środowiska dla Powiatu Łańcuckiego na lata 2003 - 2006 perspektywą na kolejne 4 lata”

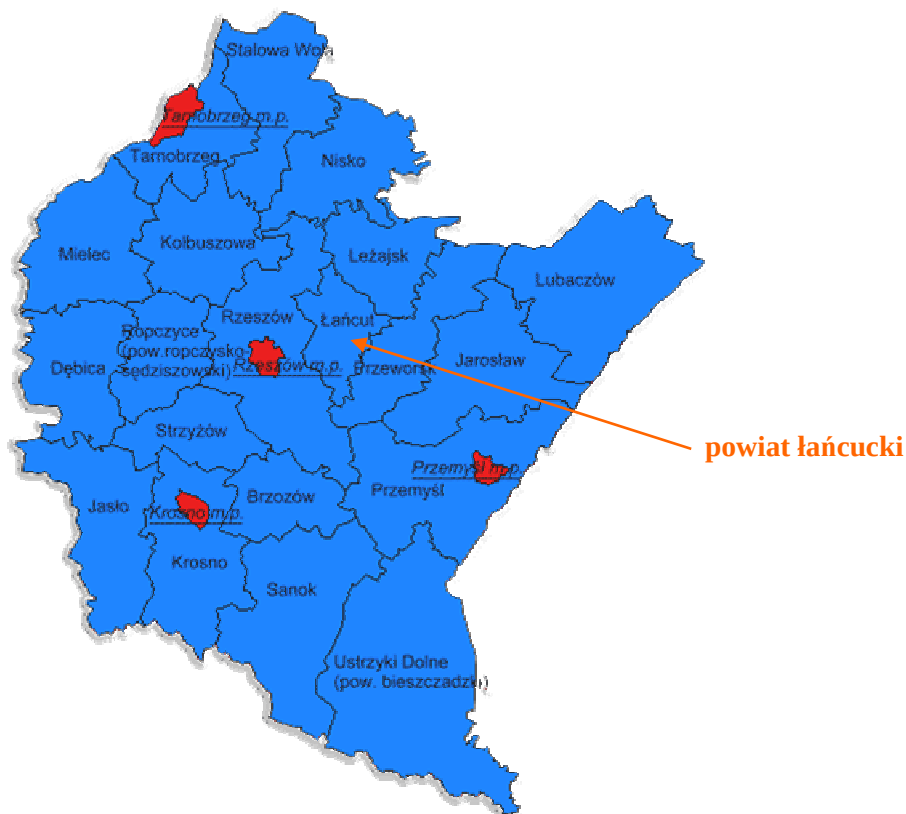
W powyższych dokumentach określone zostały cele i priorytety w zakresie ochrony środowiska, podobnie jak programy wyższego szczebla zgodnie z obowiązującą zasadą spójności. Również na terenie powiatu łańcuckiego osiągnięto poprawę stanu czystości powietrza, wód.

Pomimo szeregu podjętych działań w zakresie właściwego postępowania odpadami, obszar ten wymaga dopracowania. /Wdrożenia jednolitego systemu gospodarowania odpadami na terenie całego powiatu/.

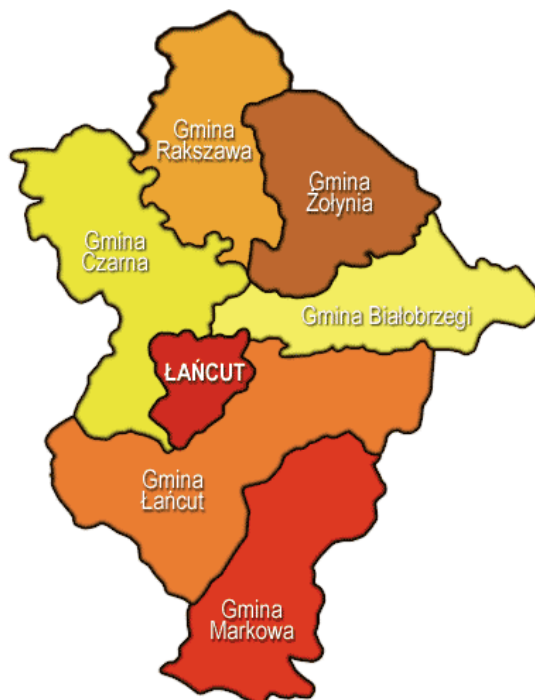
Analiza wykonania założeń programu ochrony środowiska /sprawozdanie z realizacji programu/ wykazała, że oprócz nowych zadań należy kontynuować zadania zapisane w poprzednio uchwalonym programie.

1.2.4. KIERUNKI ROZWOJU POWIATU ŁAŃCUCKIEGO

Powiat łańcucki położony jest w centralnej części województwa podkarpackiego, 17 km na wschód od Rzeszowa. Przecina go droga międzynarodowa nr 4 (E-40) oraz magistrała kolejowa Kraków – Przemyśl. Graniczy z powiatami: rzeszowskim, leżajskim i przeworskim.

W skład powiatu wchodzi gminy wiejskie: Białobrzegi, Czarna, Łańcut, Markowa, Rakszawa, Żółnia oraz miasto Łańcut.

Położenie powiatu łańcuckiego jest bardzo korzystne. Znajduje się on w niedalekiej odległości od stolicy województwa podkarpackiego – Rzeszowa, a w odległości ok. 20 km położone jest lotnisko w Jasionce. Przez teren powiatu przebiega trasa E-4, prowadząca do odległego o ok. 80 km przejścia granicznego z Ukrainą.

Powiat łańcucki zajmuje powierzchnię 452 km², zamieszkuje go około 78 000 mieszkańców. Gęstość zaludnienia wynosi 172 osoby/km², i jest to jeden z najgęściej zaludnionych powiatów wśród powiatów ziemskich województwa podkarpackiego (średnia województwa wynosi 118,6 osób/km²). Jest to powiat rolniczo – przemysłowy, gospodarstwa rolne mają tu średnio powierzchnię 2,6 ha. Przemysł cechujący się niedużą szkodliwością dla środowiska usytuowany jest głównie w mieście Łańcucie i jego bezpośrednim sąsiedztwie.

W powiecie łańcuckim zauważa się przewagę kobiet. Stanowią one 51,4% ludności, co stawia powiat łańcucki na pierwszym miejscu wśród powiatów ziemskich, przy średniej dla województwa 50,9%.

W ostatnich latach liczba ludności ulegała nieznacznym wahaniom lecz od 1996r. systematycznie rośnie. Obserwuje się niekorzystne zjawisko w ekonomicznych grupach wiekowych. Maleje liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym przy nieznacznym wzroście ludności w wieku produkcyjnym i wzroście liczby ludności w wieku poprodukcyjnym, co w konsekwencji będzie prowadziło do starzenia się społeczeństwa.

Struktura wieku mieszkańców powiatu kształtuje się w sposób następujący:

- ludność w wieku przedprodukcyjnym 23,2%
- ludność w wieku produkcyjnym 60,6%
- ludność w wieku poprodukcyjnym 16,1%.

Powiat łańcucki, jak całe Podkarpacie charakteryzuje się stosunkowo wysokim przyrostem naturalnym w skali kraju. Jednak w skali województwa wskaźnik przyrostu naturalnego jest niższy od średniej wojewódzkiej. Współczynnik wynosi tu 0,8 na 1000 mieszkańców (w województwie 1,3). Ogólnie zauważa się tendencję spadkową przyrostu naturalnego. Spada liczba zgonów w powiecie, lecz wskaźnik ciągle jest wyższy od wskaźnika w województwie. Dla powiatu łańcuckiego wynosi 9,3 (przy średniej wojewódzkiej 8,3).

Podstawowe dane dotyczące powiatu łańcuckiego /wg GUS/

	Link	Jedn. miary.	2004	2005	2006
PODZIAŁ TERYTORIALNY (STAN W DNIU 31 XII)					
Gminy (NTS5)	-	jed.	7	7	7
Miejscowości wiejskie	-	jed.	33	33	33
Sołectwa	-	jed.	36	36	36
Powierzchnia (stan w dniu 1 XII)*	-	ha	45 195	45 195	45 184
<i>* Od 2006 r. dane różnią się od wykazanych wg stanu w dniu 01.01.2005 r., ponieważ ustalone zostały znacznie dokładniejszą metodą, opartą o dane komputerowej bazy Państwowego Rejestru Granic.</i>					
LUDNOŚĆ (STAN W DNIU 31 XII)					
Ludność faktycznie zamieszkała	-	osoba	77 534	77 721	77 761
Ludność na 1 km ²	-	osoba	172	172	172
W % ogółem ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym	-	%	24,5	23,8	23,2
produkcyjnym	-	%	59,5	60,2	60,6
poprodukcyjnym	-	%	15,9	16,0	16,1
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku	-	osoba	67,9	66,2	64,9

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego
na lata 2009 - 2012, z perspektywą na lata 2013 - 2016

	Link	Jedn. miary.	2004	2005	2006
produkcyjnym					
Kobiety na 100 mężczyzn	-	osoba	106	106	106
Na 1000 ludności:					
zgony	-	osoba	8,9	9,4	9,3
przyrost naturalny	-	osoba	1,5	1,0	0,8
urodzenia żywe	-	osoba	10,4	10,4	10,2
małżeństwa	-	para	5,6	5,3	6,5
rozwoły	-	para	0,8	0,9	0,9
Zgony niemowląt na 1000 urodzeń żywych	-	osoba	8,7	6,2	6,3
RYNEK PRACY (STAN W DNIU 31 XII)					
Pracujący*					
* W jednostkach o liczbie pracujących powyżej 9 osób; łącznie z pracującymi w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (dane szacunkowe).					
ogółem	-	osoba	17 722	17 952	18 155
sektor rolniczy	-	osoba	6 248	6 250	6 225
sektor przemysłowy	-	osoba	4 796	4 968	5 172
sektor usługowy	-	osoba	6 678	6 734	6 758
Pracujący według płci					
mężczyźni	-	osoba	9 243	9 331	9 343
kobiety	-	osoba	8 479	8 621	8 812
Bezrobotni zarejestrowani					
ogółem	-	osoba	6 518	6 129	5 324
mężczyźni	-	osoba	3 345	3 080	2 537
kobiety	-	osoba	3 173	3 049	2 787
Bezrobotni według wieku					
24 lata i mniej	-	osoba	1 709	1 554	1 213
25-34	-	osoba	2 117	1 947	1 659
35-44	-	osoba	1 461	1 321	1 134
45-54	-	osoba	1 046	1 089	1 074
55 i więcej	-	osoba	185	218	244
Stopa bezrobocia	-	%	19,9	18,9	16,7
WYNAGRODZENIA I ŚWIADCZENIA SPOŁECZNE					
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto	-	zł	1 792,52	1 852,10	1 908,26
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100)	-	%	74,4	73,9	72,4
GOSPODARKA KOMUNALNA					
Korzystający z instalacji w miastach w % ogółu ludności miast					
z wodociągu	-	%	98,4	98,6	98,7
z kanalizacji	-	%	79,6	80,7	81,1
z gazu	-	%	92,5	92,6	92,4
Zużycie wody, energii elektrycznej i gazu z sieci w gospodarstwach domowych					
zużycie wody z wodociągów w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	-	m3	31,5	31,9	30,4
zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w miastach na 1 mieszkańca	-	kWh	573,0	600,6	604,1
zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych na 1 mieszkańca	-	m3	148,3	143,5	144,3
GOSPODARKA					
Podmioty gospodarcze (stan w dniu 31 XII)					
ogółem	-	jed.gosp.	5 129	4 993	5 049
sektor publiczny	-	jed.gosp.	196	200	211
sektor prywatny	-	jed.gosp.	4 933	4 793	4 838
Podmioty gospodarcze wg sekcji PKD					
Sekcja A - Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	-	jed.gosp.	96	92	95
Sekcja B - Rybactwo	-	jed.gosp.	1	1	1

	Link	Jedn. miary.	2004	2005	2006
Sekcja C - Górnictwo	-	jed.gosp.	3	4	6
Sekcja D - Przetwórstwo przemysłowe	-	jed.gosp.	697	659	647
Sekcja E - Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz i wodę	-	jed.gosp.	10	9	10
Sekcja F - Budownictwo	-	jed.gosp.	491	473	494
Sekcja G - Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	-	jed.gosp.	1 709	1 670	1 622
Sekcja H - Hotele i restauracje	-	jed.gosp.	90	86	88
Sekcja I - Transport, gospodarka magazynowa i łączność	-	jed.gosp.	431	416	409
Sekcja J - Pośrednictwo finansowe	-	jed.gosp.	102	108	122
Sekcja K - Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	-	jed.gosp.	749	701	738
Sekcja L - Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	-	jed.gosp.	61	63	62
Sekcja M - Edukacja	-	jed.gosp.	178	186	191
Sekcja N - Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	-	jed.gosp.	182	192	200
Sekcja O - Działalność usługowa, komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	-	jed.gosp.	329	333	364
OCHRONA ŚRODOWISKA					
Emisja przemysłowych zanieczyszczeń powietrza					
pyłowych	-	t/r	-	-	-
gazowych	-	t/r	1 541	1 293	-
Parki narodowe	-	ha	-	-	-
Rezerваты przyrody	-	ha	14,6	14,6	14,6
Parki krajobrazowe	-	ha	-	-	-
Obszary chronionego krajobrazu	-	ha	10 939,0	9 454,0	9 454,0
Pomniki przyrody	-	szt	23	23	22
DOCHODY I WYDATKI BUDŻETÓW JEDNOSTEK SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO*					
Dochody budżetów gmin ogółem	-	zł	117 486 675,00	134 394 330,00	144 878 935,73
Wydatki z budżetów gmin ogółem	-	zł	120 448 015,00	135 781 209,00	144 986 847,49
Dochody budżetu powiatu ogółem	-	zł	31 640 675,00	35 776 627,00	38 326 572,47
Wydatki z budżetu powiatu ogółem	-	zł	31 569 742,00	35 032 006,00	41 032 694,84

Bezrobocie i poziom wykształcenia.

Jednym z największych problemów w powiecie łańcuckim jest bezrobocie. Stopa bezrobocia wynosiła pod koniec 2007 r. 14,6%. Od końca 1998 r. systematycznie rosła, ale obecnie zaczyna spadać:

- 16,1% w 2000 r.
- 19,9% w 2005 r.
- 18,9% w 2006 r.
- 14,6% w 2007 r.

Poziom bezrobocia w powiecie łańcuckim według poszczególnych przedziałów wiekowych przedstawia tabela Nr 1.

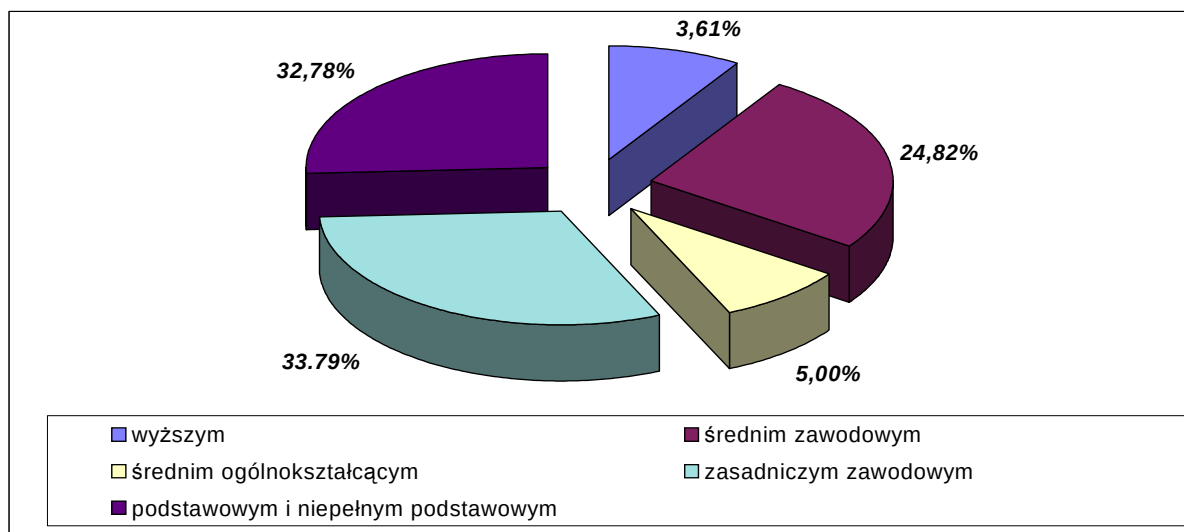
Tabela Nr 1. Bezrobotni według poziomu wykształcenia

Ogółem	Wyższe	średnie zawodowe	średnie ogólnokształcące	zasadnicze zawodowe	gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe
4645	410	1204	400	1430	1201

Na dzień 31 grudnia 2007r. w powiecie łańcuckim zarejestrowanych było 4645 bezrobotnych, w tym 2413 kobiet. Największą grupę bezrobotnych stanowią ludzie w wieku 25 – 34 lat (1404) oraz z wykształceniem zasadniczym (1430). Stopień bezrobocia wg wykształcenia przedstawia wykres Nr 1.

Liczba bezrobotnych w poszczególnych gminach wahała się od 473 w gminie Markowa do 1636 w gminie Łańcut. Szczegółowe informacje dotyczące charakterystyki bezrobotnych zawierają tabele Nr 2 i 3.

Wykres Nr 1. Charakterystyka bezrobotnych wg wykształcenia.

Rolnictwo

Powiat łańcucki charakteryzuje się stosunkowo dobrymi warunkami przyrodniczymi, istotnymi dla produkcji rolniczej, obserwuje się jednak pewne zróżnicowanie w układzie terytorialnym. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG Puławy) wynosi dla regionu łańcuckiego 74 punkty, a najlepszą przestrzeń produkcyjną posiadają gminy Łańcut oraz Markowa.

Zdecydowaną większość obszaru powiatu stanowią użytki rolne. Zajmują one 30 948 ha, co stanowi 68,4% powierzchni powiatu. Jest to najwyższy odsetek w województwie. Lasy i grunty leśne zajmują ponad 20% obszaru.

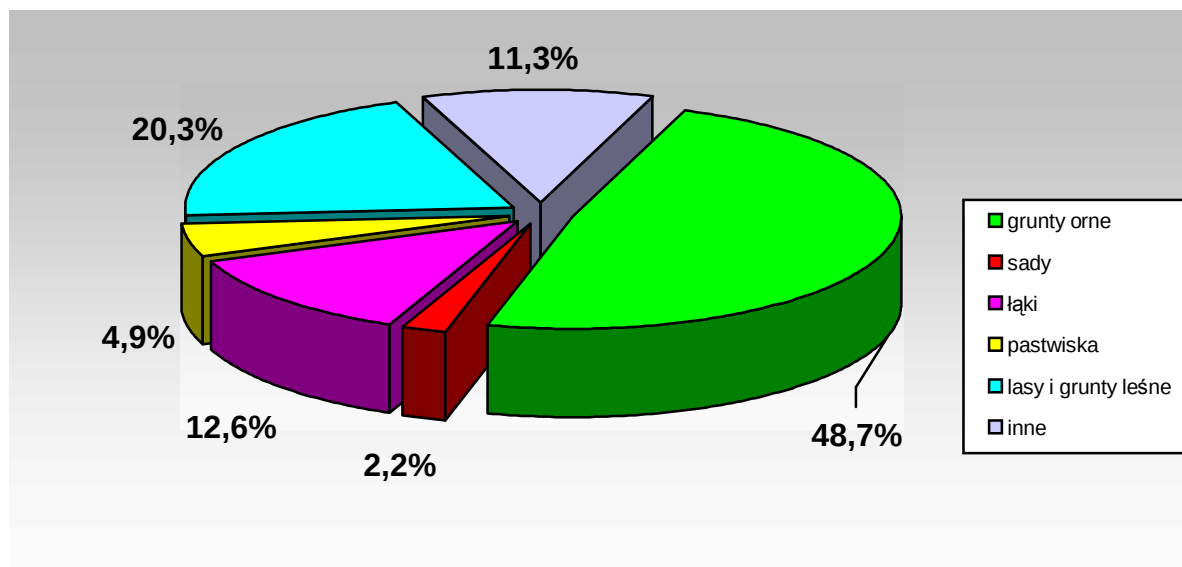
Tabela Nr 2. Użytkowanie gruntów wg granic administracyjnych

Gmina/ Miasto	Pow. ogólna (ha)	w tym						Lasy i grunty leśne	
		Użytki rolne (ha)						ogółem	%
		razem	%	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Białobrzegi	5613	4118	73,4	2700	43	1038	337	806	14,4
Czarna	7814	4600	58,9	2970	175	1144	311	2387	30,5
Łańcut m.	1943	1143	58,8	839	111	145	48	36	1,9
Łańcut gm.	10662	8875	83,2	6277	482	1667	449	558	5,2
Markowa	6846	4847	70,8	3724	130	601	392	1488	21,7
Rakiszawa	6637	3390	51,1	2399	13	803	175	2752	41,5
Żołynia	5680	3975	70,0	3113	43	471	348	1119	19,7

Źródło: US Rzeszów 2000 - 2008

W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne, które zajmują powierzchnię 22 058 ha, tj. 48,7%; łąki - 5709 ha, tj. 12,6%; pastwiska - 2163 ha, tj. 4,9%. Największy odsetek użytków rolnych charakteryzuje gminę Łańcut, gdzie dość dobre gleby prawie w całości wykorzystywane są pod uprawy, w konsekwencji niski jest odsetek terenów leśnych. Procentowo najwięcej lasów jest w gminie Rakszawa, gdzie istnieją nie najlepsze warunki glebowe do rozwoju produkcji rolniczej.

Wykres Nr 2 Procentowy udział użytków rolnych i lasów w ogólnej powierzchni powiatu

Źródło: PWP 2000, US Rzeszów oraz RARR SA 2000

W rolnictwie dominuje sektor prywatny. Działalność rolniczą w 1996 roku prowadziło 9126 gospodarstw rolnych. Średnia powierzchnia indywidualnego gospodarstwa rolnego w powiecie łańcuckim wynosi 2,6 ha i należy do najniższych w województwie. Średnia dla województwa wynosi 3,5 ha.

Wszystkie gospodarstwa zajmowały 94,4% powierzchni użytków rolnych w powiecie. Niekorzystne było jednak to, że ponad 93% gospodarstw mieściło się w przedziale od 1-5 ha. Był to jeden z wyższych odsetków w województwie (struktura obszarowa gospodarstw – tabela Nr 5 i wykres Nr 3). W tych małych i bardzo małych gospodarstwach trudno jest prowadzić opłacalną produkcję rolną.

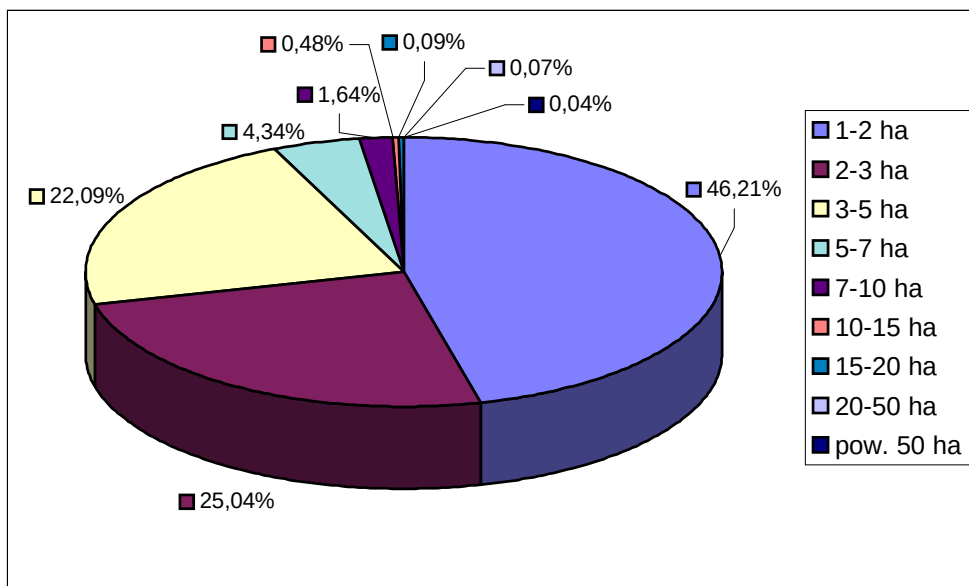
Tabela Nr 3. Struktura Obszarowa gospodarstw indywidualnych

Ogółem	Grupy obszarowe gospodarstw [ha UR]								
	1,01-1,99	2-2,99	3-4,99	5-6,99	7-9,99	10-14,99	15-19,99	20-49,99	50 i więcej
9126	4217	2285	2016	396	150	44	8	6	4

Wielkości gospodarstw procentowo przedstawiają się następująco:

od 1 - 3 ha 6502 tj 71,25 %
 od 3 - 5 ha 2016 tj.22,09 %
 od 5 - 10 ha 546 tj. 5,98 %
 od 10 - 20 ha 52 tj. 0,57%
 ponad 20 ha 10 tj. 0,11 %

Wykres Nr 3 Procentowa struktura gospodarstw indywidualnych

Źródło: Wyliczeń dokonano na podstawie US Rzeszów

W poszczególnych gminach powiatu obserwuje się znaczne zróżnicowanie powierzchni gospodarstw. Największy odsetek dużych gospodarstw rolnych występował w gminach Markowa i Rakszawa, a najmniejszy w gminach Białobrzegi i miasto Łańcut (tabela Nr 6)

Tabela Nr 4. Systematyka indywidualnych gospodarstw wg powierzchni użytków
(bez działek rolnych) w powiecie łańcuckim

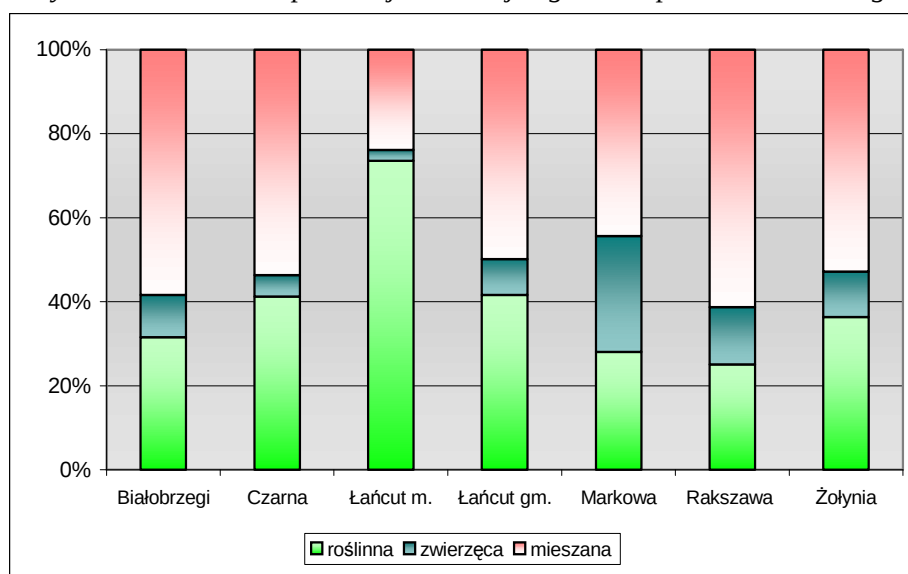
Gmina/miasto	Liczba działek rolnych	Liczba gospodarstw	w tym % powierzchni					
			1-2 ha	2-3 ha	3-5 ha	5-7 ha	7-10 ha	pow.10 ha
Białobrzegi	871	1272	49,2	23,3	20,7	5,4	1,2	0,2
Czarna	777	1441	52,1	26,9	17,4	2,4	0,9	0,3
Łańcut m.	1475	439	70,8	18,2	7,5	1,8	0,7	0,9
Łańcut gm.	1803	2577	53,8	23,7	17,7	2,9	1,3	0,5
Markowa	315	1227	30,7	25,3	29,3	7,3	5,1	2,2
Rakszawa	360	1037	37,9	27,5	29	4,1	1	0,5
Żołynia	341	1145	32,8	27,5	31,1	7	1,1	0,6

Źródło: Wyliczeń dokonano na podstawie US Rzeszów

Ogółem w granicach powiatu znajdowało się 5942 działki rolne (o powierzchni do 1 ha). Najwięcej z nich znajdowało się na terenie gminy i miasta Łańcut.

Z ogólnej liczby gospodarstw indywidualnych 3299 (36,2%) zajmowało się produkcją roślinną, 1013 (11,1%) zwierzęcą, a 4563 (50%) określało swoją produkcję jako mieszaną.

Wykres Nr 4 Kierunki produkcji rolniczej w gminach powiatu łąncuckiego

Źródło: US Rzeszów

Największy odsetek gospodarstw o profilu roślinnym znajdował się w mieście Łącut i gminie Czarna. Natomiast w gminie Markowa oraz Rakszawa działało najwięcej gospodarstw zajmujących się produkcją zwierzęcą.

Zdecydowana większość, bo ponad 53% gospodarstw prowadziło produkcję głównie albo wyłącznie na własne potrzeby. Ponad 16% gospodarstw, głównie z gmin Markowa i Łącut, produkuje przede wszystkim lub wyłącznie na sprzedaż.

2.7 Infrastruktura techniczna oraz ilość i stan dróg.

Drogi

Łączna długość dróg znajdujących się w administracji Zarządu Dróg Powiatowych w Łącutynie wynosi 215 km, w tym o nawierzchni twardej 212 km. W ciągach poszczególnych dróg znajduje się 30 mostów o łącznej długości 395 m. 92 km dróg ma więcej niż 20 lat i już dwukrotnie powinny być wzmocnione nakładkami. Ogólna sieć dróg publicznych na terenie powiatu liczy 439 km, w tym o nawierzchni twardej ulepszonej 320 km.

Wodociągi i kanalizacja

Na podstawie danych statystycznych za 2006 rok stwierdzić można, że na tle województwa powiat łącucki znajduje się na 10 miejscu pod względem rozwoju sieci wodociągowej oraz na 4 miejscu (w czołówce) pod względem rozwoju sieci kanalizacyjnej.

	Jednostka miary	2004	2005	2006	2007
URZĄDZENIA SIECIOWE					
Wodociągi					
długość czynnej sieci rozdzielczej	km	666,7	616,5	594,1	0
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	16 034	16 189	16 250	0
ludność korzystająca z sieci wodociągowej	osoba	68 769	69 044	69 142	0

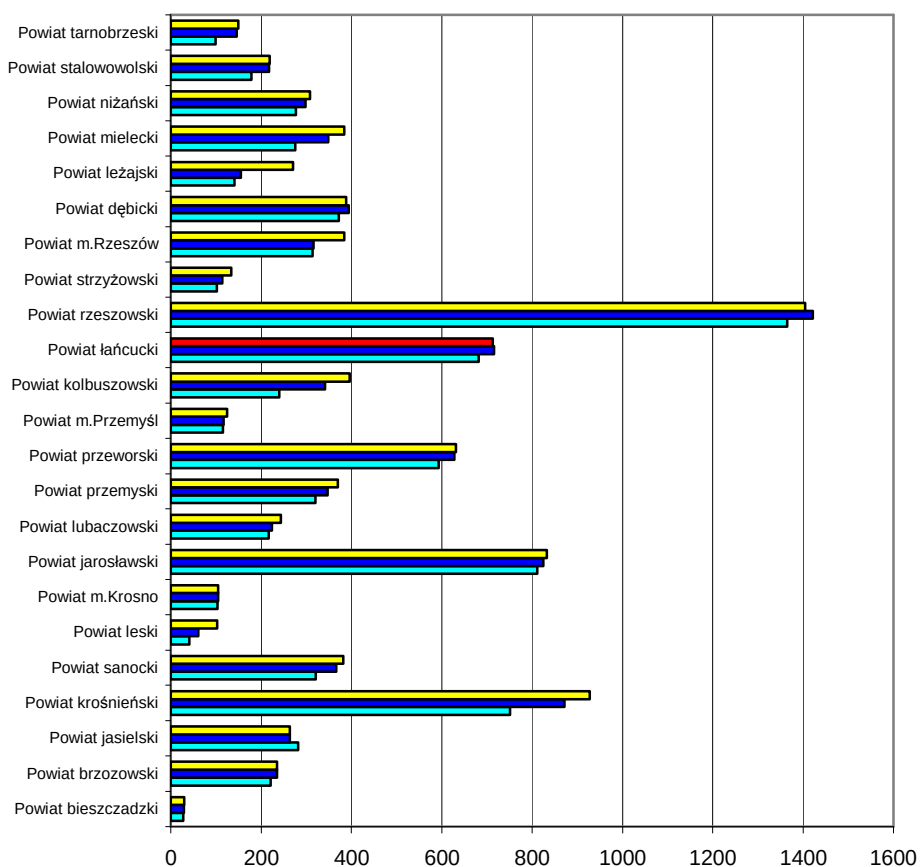
	Jednostka miary	2004	2005	2006	2007
Kanalizacja					
długość czynnej sieci kanalizacyjnej	km	681,9	715,8	713,2	0
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania	szt	10 247	11 635	12 003	0
ścieki odprowadzone	dm ³	1 727,6	1 880,5	1 986,9	0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w miastach	osoba	14 371	14 583	14 697	0
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej	osoba	42 008	45 053	45 656	0

Długość wodociągowej sieci rozdzielczej wynosiła pod koniec 2006 roku 594 km. Podłączonych do niej było 16 250 budynków.

Najdłuższa sieć wodociągowa i najwięcej przyłączy funkcjonuje w gminie Łańcut, najkrótsza sieć jest w Markowej.

Pod koniec 2006 roku powiat łańcucki zajmował czwartą pozycję w województwie pod względem długości sieci kanalizacyjnej (713,2 km), z której do budynków mieszkalnych doprowadzonych było 12 003 połączenia.

Wykres Nr 5. Długość sieci kanalizacyjnej w km w latach 2004 - 2006

Na przestrzeni ostatnich lat sieć wodno-kanalizacyjna jest ciągle rozwijana we wszystkich gminach powiatu. Większość gmin powiatu jest w trakcie planowania i budowy dalszych odcinków sieci, jest to w ciągu dalszym priorytetowym zadaniem inwestycyjnym.

Sieć gazowa i elektryczna

Szereg inwestycji w ostatnich latach przyczyniło się do wzrostu liczby odbiorców gazu ziemnego, szczególnie na wsi. Podczas gdy w roku 1996 długość sieci gazowej wynosiła jeszcze tylko 92,1 km, to w ciągu 10 lat wzrosła prawie dziesięciokrotnie do 876,5 km.

Większość gmin jest w 100% zgazyfikowana, tzn. możliwość przyłączenia uzyskały wszystkie gospodarstwa. Jednak nie wszystkie korzystają z tej możliwości, głównie ze względu na duże koszty

Funkcjonujący system linii energetycznych i stacji transformatorowych w powiecie w większości pokrywa potrzeby w zakresie zaopatrzenia w energię elektryczną. System wymaga jednak ciągłej rozbudowy i modernizacji, szczególnie w miejscowościach, gdzie intensywnie rozwija się budownictwo i przedsiębiorczość. W północnej części powiatu przebiega tranzytowa linia wysokiego napięcia 750 kV na Ukrainę.

	Jednostka miary	2004	2005	2006	2007
Sieć gazowa					
długość czynnej sieci ogółem w km	km	887,5	876,6	-	-
ludność korzystająca z sieci gazowej	osoba	56 547	56 785	56 862	0
Energia elektryczna w gospodarstwach domowych wg lokalizacji odbiorcy					
odbiorcy energii elektrycznej na niskim napięciu					
ogółem	szt	15 772	23 483	23 554	0
na wsi	szt	9 925	17 443	17 478	0

Kierunki rozwoju gospodarczego

Najistotniejsze pola działań powiatu wytyczające kierunki prac określone w Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Powiatu Łańcuckiego na lata 2007 – 2014, zwane obszarami strategicznymi są następujące:

1. Przedsiębiorczość i rolnictwo
2. Turystyka, kultura i sport
3. Infrastruktura techniczna.

Żaden z przedstawionych obszarów nie jest autonomiczny, przenikają się one wzajemnie i tworzą dynamiczny system rozwoju powiatu.

Poniżej przedstawione zostaną najistotniejsze przedsięwzięcia realizacyjne strategii. Odpowiednie ich wdrażanie powinno bezpośrednio lub pośrednio wpłynąć na realizację celów założonych w poszczególnych obszarach, jak również na rozwiązanie wielu problemów z którymi boryka się powiat.

Priorytetami rozwojowymi są restrukturyzacja przemysłu i rolnictwa, wsparcie sektora małych i średnich przedsiębiorstw oraz rozwój infrastruktury technicznej.

Rozwój przedsiębiorczości

W strategii rozwoju powiatu łańcuckiego zauważono konieczność tworzenia warunków wspierania najbardziej dynamicznie rozwijającego się sektora gospodarki. Małe i średnie przedsiębiorstwa są bowiem głównym potencjalnym “wytwórcą” nowych miejsc pracy. Będą równocześnie nośnikami rozwoju związków kooperacyjnych, międzynarodowych i krajowych (co jest szczególnie stymulujące w przypadku sektora MŚP).

Struktura agrarna powiatu łańcuckiego wskazuje, że rolnictwo należy do głównych źródeł utrzymania mieszkańców powiatu. Jednak poziom wykorzystania tych zasobów oraz efektywność korzystania z nich pozostawia wiele do życzenia. Należy zatem podjąć działania mające na celu rozwój przetwórstwa produktów rolno-spożywczych, aby mogły one stanowić alternatywne źródło dochodów dla mieszkańców wsi. Szczególny nacisk należy położyć na rozwój rolnictwa ekologicznego i zdrowej żywności oraz pracochłonnych kierunków produkcji.

Rozwój turystyki i agroturystyki

Diagnoza i waloryzacja terenów powiatu łańcuckiego wskazuje na możliwości rozwijania różnych form turystyki w tym regionie. Turystyka stosowana (piesza, rowerowa, samochodowa) do miejsc o wyjątkowych walorach kulturowo-historycznych mogłaby być łączona z rozwojem agroturystyki w najbardziej malowniczych rejonach powiatu. Zakłada się, iż rozwój agroturystyki jako dodatkowego źródła dochodów jest możliwy na ok. 50% powierzchni wiejskiej powiatu.

Magnesem przyciągającym turystów jest usytuowany w centrum miasta ponad 30-to hektarowy kompleks parkowo – pałacowy Lubomirskich i Potockich. Składa się on z doskonale utrzymanego pałacu magnackiego z oryginalnymi wnętrzami, będącej ewenementem na skalę europejską powozowni i stajni cugowych, Zameczku Romantycznego, oranżerii oraz parku ze starodrzewiem i jedynym w powiecie ponad 200 letnim miłorzębem japońskim. Na terenie Łańcuta znajduje się również jedyne w Europie kontynentalnej Muzeum Gorzelnictwa, największy w Polsce zbiór ikon oraz zabytki architektury judaistycznej: XVIII w. synagoga z autentyczną Bimą i cmentarz żydowski. Warte zobaczenia jest również rynek łańcucki ze starymi kamieniczkami, kościół Farny z cudami słynącym obrazem Matki Boskiej Szkaplerznej oraz liczne zabytkowe wille usytuowane w starej części miasta.

Na terenie powiatu znajduje się skansen w Markowej, gdzie wyeksponowane są ponad 100 letnie zabudowania zagrody kmiecej, zagrody biedniackiej, spichlerz, wiatrak, kuźnia. W Julinie (gm. Rakszawa) stoi wśród lasów przepiękny modrzewiowy pałacyk myśliwski a w Brzozie Stadnickiej zabytkowy spichlerz. Na terenie całego powiatu rozsiane są liczne kapliczki, niektóre liczące ponad 100 lat. Wśród zabytków architektury sakralnej warte wspomnienia są, prócz łańcuckiej Fary, kościółki w Kosinie i Soninie (XVI/XVII w., gm. Łańcut) oraz w Krzemienicy (gm. Czarna).

Położenie powiatu łańcuckiego i zróżnicowana rzeźba terenu stwarzają doskonałe warunki do uprawiania turystyki pieszej i rowerowej. Przez teren powiatu przebiega szlak pieszy z Rzeszowa do Woli Zarczyckiej. Na terenie gmin Białobrzegi i Żołynia oraz gminy Łańcut wytyczone są trasy rowerowe o różnym stopniu trudności. W Julinie znajduje się ośrodek hipoterepii i szkoła jeździecka. Teren powiatu posiada doskonałe warunki do wędkowania (gm. Markowa i Białobrzegi). We wsi Handzlówka (gm. Łańcut) znajduje się dobrze utrzymany stok (ok.400 m) z wyciągiem orczykowym. Latem turyści mogą korzystać z basenów w Łańcucie, na Wysokiej i w Rakszawie oraz kąpielisk w Żołyni i Głuchowie.

Infrastruktura techniczna

Kluczowe znaczenie dla rozwoju powiatu ma odpowiednie podejście do zagadnień ochrony środowisk. Dbanie o środowisko odgrywa również istotną rolę dla mieszkańców, ich zdrowia i komfortu życia. Ważnym celem jest zaopatrzenie wszystkich mieszkańców powiatu w wodę o odpowiednich jakościowo parametrach, rozwój infrastruktury zmierzającej do

podłączenia wszystkich mieszkańców powiatu do kanalizacji sanitarnej, a także organizacja systemu gospodarowania odpadami uwzględniająca ich odbiór, segregację i w jak największym stopniu ich powtórne wykorzystanie.

1.3. METODYKA OPRACOWANIA PROGRAMU

Cele i działania zawarte w Programie są kontynuacją polityki ekologicznej powiatu realizowanej na podstawie Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego przyjętego przez Radę Powiatu Uchwałą Nr XIV/71/2004 RADY POWIATU ŁAŃCUCIEGO z dnia 5 lutego 2004r.

Informacje o projekcie Programu, zawierające materiały tekstowe i graficzne, publikowane były w trakcie jego opracowywania i opiniowania, na stronie internetowej powiatu.

Cele, kierunki działań i priorytety w strategii działań powiatu na rzecz ochrony, poprawy i racjonalnego wykorzystania środowiska określone zostały w oparciu o analizę takich elementów jak:

- polityka ekologiczna państwa i województwa;
- zasoby środowiska;
- możliwości finansowania przedsięwzięć;
- ocena stanu środowiska;
- krajowe, wojewódzkie i powiatowe dokumenty strategiczne (strategie, programy, plany) nakreślające kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego;
- wnioski zebrane na etapie opracowywania Programu;
- wyniki sprawozdania z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Powiatu Łańcuckiego
- wyniki sprawozdania z realizacji Planu Gospodarki Odpadami dla Powiatu Łańcuckiego.

Diagnoza stanu środowiska województwa obejmuje takie elementy jak:

- analiza zagadnień istotnych dla rozwoju i konkurencyjności powiatu,
- identyfikacja problemów możliwych do rozwiązania na poziomie powiatowym, gospodarka odpadami niebezpiecznymi i innymi niż niebezpieczne, kształtowanie systemu ekologicznego, ochrona wód;
- ocena aktualnego stanu środowiska.

W stosunku do poprzedniej edycji Programu wprowadzono następujące zmiany:

- przyjęto zaktualizowaną hierarchię zakładanych celów (wynika to z uwzględnienia w Programie aktualnego stanu środowiska oraz ustaleń dokumentów sporządzanych na szczeblu krajowym lub regionalnym);
- zmieniono mierniki (wskaźniki) realizacji Programu,
- przy konstruowaniu Programu uwzględniono zmiany w uwarunkowaniach prawnych jakie nastąpiły od czasu sporządzenia poprzedniego Programu.

Założono, że informacje zawarte w Programie powinny być łatwe do zweryfikowania i pochodzić z ogólnodostępnych źródeł i publikacji. W Programie przyjęto, że źródłem informacji o stanie środowiska będą dane publikowane przez Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie, Wojewódzką Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Rzeszowie, Urząd Statystyczny w Rzeszowie oraz Główny Urząd Statystyczny.

Dla projektu Programu zgodnie zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska oraz ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko - przeprowadzono procedurę postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Wyniki przeprowadzonej procedury przedstawione zostały w rozdziale nr 9 niniejszego dokumentu zgodnie z zapisem art. 46 pkt. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie

2. STOPIEŃ REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁĄNCUCKIEGO NA LATA 2003–2006 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2007-2010”

Realizacja Programu Ochrony Środowiska

*Najistotniejsze działania mające na celu poprawę stanu środowiska naturalnego
– priorytety ekologiczne*

Najistotniejszym problemem, którego rozwiązanie miało charakter priorytetowy była dla powiatu łąncuckiego budowa sieci kanalizacyjnej odprowadzającej ścieki ze Szpitala Powiatowego, z Zespołu Szkół w Gospodarce Żywnościowej oraz z Muzeum-Zamku w Łąncucie. Obiekty te pomimo znacznego oddziaływania na środowisko (ścieki ze szpitala) nie zostały podłączone do kanalizacji sanitarnej miasta Łąncuta.

Aby maksymalnie szybko zrealizować ww. przedsięwzięcie uruchomione zostały środki powiatowego funduszu ochrony środowiska i gospodarki wodnej

- zadanie zostało zrealizowane (zakończono w 2004r.) – koszt zadania ~ 100 000 zł.

Drugim niezwykle ważnym problemem wymagającym jak najszybszego rozwiązania jest zagospodarowanie odpadów zawierających azbest. Odpady te zaliczane są do grupy odpadów niebezpiecznych. Na terenie powiatu odpady zawierające azbest pochodzą z wymiany pokryć dachowych z tzw. eternitu, z rozbiórki ogrodzeń z płyt zawierających azbest lub z demontażu izolacji na różnego rodzaju rurociągach – szczególnie dotyczy to ciepłociągów. Zadanie to realizowane było w ograniczonym zakresie (ze względu na zbyt małą ilość środków finansowych znajdujących się w dyspozycji Starosty Łąncuckiego w stosunku do potrzeb).

Innym ważnym problemem było wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów. Zadanie to realizowane jest w sposób ciągły przez gminy wchodzące w skład powiatu łąncuckiego.

Obecnie segregacja odpadów odbywa się w miejscu ich powstawania, czyli u źródła. Prowadzony jest odbiór wyselekcjonowanych odpadów (zbiórka 1 raz w miesiącu odpadów szklanych, złomu żelaznego, tworzyw sztucznych i makulatury). Stopniowe wprowadzanie selekcji pierwotnej (u źródła powstawania czyli w gospodarstwach domowych) pozwala na sukcesywne zmniejszanie ilości odpadów deponowanych na składowiskach.

Nie bez znaczenia jest także udział dzieci i młodzieży w odzysku surowców wtórnych. W ramach edukacji ekologicznej zostały zakupione i umieszczone na terenie szkół pojemniki na odpady szklane, makulaturę i odpady z tworzyw sztucznych.

Działania te oprócz znaczenia ekologicznego, mają duże znaczenie edukacyjne.

Następnym zadaniem priorytetowym była edukacja ekologiczna dzieci, młodzieży oraz dorosłych mieszkańców powiatu.

Dzieci i młodzież szkół podstawowych, gimnazjów i szkół średnich uczestniczą w corocznie organizowanych przez różne instytucje (w tym w konkursach organizowanych przy współpracy Starostwa Powiatowego) konkursach ekologicznych. Wpływa to na poszerzenie wiedzy o środowisku oraz kształtowanie poglądów i postaw, które w przyszłości będą owocowały właściwą dbałością o przyrodę.

Promowanie ekologii odbywa się nie tylko na zajęciach lekcyjnych, ale także podczas czynnego udziału dzieci i młodzieży w akcji sprzątania świata, dniu Ziemi czy zajęć w zielonych szkołach.

Starostwo Powiatowe pomagało szkołom w organizacji corocznych konkursów ekologicznych w I i II LO w Łańcucie. Były również fundowane nagrody dla uczniów, którzy zajęli najwyższe lokaty w poszczególnych konkursach.

Oprócz działań priorytetowych w latach 2004-2006 podjęte zostały także inne inicjatywy mające na celu poprawę istniejącego stanu w zakresie ochrony środowiska.

W tym miejscu należy nadmienić, że Powiat jest jednostką samorządową, w skład której wchodzi samodzielne gminy oraz miasto Łańcut i od nich w głównej mierze zależy sposób realizacji zadań dotyczących ochrony środowiska.

Działania w zakresie ochrony środowiska prowadzone w gminach wchodzących w skład Powiatu: (zapisane w Powiatowym Programie Ochrony Środowiska)

- *w zakresie ochrony powietrza*

1) W celu zmniejszenia ilości zanieczyszczeń emitowanych do powietrza dokonano modernizacji obiektów użyteczności publicznej w zakresie zmiany źródeł energii cieplnej polegających na eliminowaniu kotłów opalanych paliwem tradycyjnym (węgiel, koks) na rzecz źródeł gdzie paliwem są substancje emitujące znacznie mniej zanieczyszczeń np. gaz ziemny, olej opałowy.

2) Mieszkańcy są informowani - poprzez rozmieszczanie ogłoszeń i ulotek - o obowiązujących wymaganiach w zakresie spalania (np. zakaz spalania odpadów na powierzchni ziemi) oraz o skutkach ekologicznych i zdrowotnych spalania niektórych rodzajów odpadów w kotłowniach (piecach) domowych (emisja rakotwórczych i mutagennych substancji do środowiska w tym dioksyn i furanów).

Systematycznej poprawie ulega nawierzchnia dróg co przyczynia się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń transportowych (wynikających ze spalania paliw, ścierania opon czy innych części emitujących pyły np. azbestowe do środowiska) oraz emisji hałasu.

- *w zakresie gospodarki odpadami*

Na bieżąco likwidowane są niezorganizowane wysypiska odpadów. Prowadzona jest segregacja surowców wtórnych „u źródła”. Ilość gospodarstw domowych, które objęte są obsługą w zakresie odbioru „nieczystości stałych” systematycznie wzrasta dochodząc do określonego celu (100% mieszkańców miasta i gmin).

- *w zakresie ochrony gleby*

Prowadzone są kontrole dotyczące prowadzonych odwiertów oraz właściwej regeneracji terenów powiertniczych i rekultywacji terenów wyrobiskowych piasku.

- *w zakresie ochrony przyrody*

Istotnym zadaniem jest realizowana poprawa warunków tlenowych poprzez zastosowanie nasadzeń drzewnych na gruntach rolnych najniższej klasy czy też na nieużytkach, dotyczy to również obiektów użyteczności publicznej. Oprócz niewątpliwej działalności tlenotwórczej, zieleń ta wzbogaca także walory krajobrazowe i estetyczne terenu. Tworzone są ścieżki ekologiczne. (ścieżka koralowa w Cierpiszu, ścieżka ekologiczna w rezerwacie "Husówka") i Szczególną ochroną otaczane są pomniki przyrody. Obecnie na terenie powiatu funkcjonują 4 ścieżki rowerowe:

- Białobrzegi – ścieżka rowerowa białobrzaska,
- Rakszawa – szlak żelazny,
- Czarna – szlak garncarski,
- Cierpisz – (Krackowa – Cierpisz – Handzlówka)

- *w zakresie gospodarki wodnej*

We wszystkich gminach i w mieście Łańcucie realizowany jest długofalowy (wieloletni) program zmierzający do poprawy jakości wód płynących poprzez budowę i modernizację istniejących sieci kanalizacyjnych, a także rozbudowę oczyszczalni ścieków.

**Zbiorcze zestawienie stanu realizacji zadań wynikających z Powiatowego
Programu Ochrony Środowiska przyjętego na lata 2003 ÷ 2006**

- № 1** Kanalizacja obiektów : Szpital Miejski, Zespół Szkół w Gospodarce Żywnościowej, Muzeum Zamek w Łańcucie - zakończono w 2004r.
(wydatkowano [spłata pożyczki] – 2003r. – 33 200zł; 2004r. – 33 200zł;
2005r. – 33 200zł ; 2006r. - 34 050)
- № 2** Rozpoczęcie i kontynuacja programu pilotażowego utylizacji odpadów azbestowych (w szczególności dachowych pokryć azbestowych) – realizacja lata 2003 ÷ 2006 (w ramach programu wykonana została inwentaryzacja pokryć dachowych wykonanych z eternitu w gminach na terenie powiatu, w latach 2003 – 2006 nie wydatkowano środków finansowych na ten cel)
- № 3** Prowadzenie akcji edukacyjnej i informacyjnej na temat szkodliwości spalania odpadów w kotłowniach przydomowych (w szczególności dotyczy to odpadów z tworzyw sztucznych) – realizacja lata 2003 ÷ 2006 (artykuły do prasy – Gazety Łańcuckiej, Echa, współorganizowanie seminarium – II LO, rozprowadzanie plakatów informacyjnych)
- № 4** Współpraca z gminami i Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska w zakresie zwiększenia lesistości terenu Powiatu – realizacja lata 2003 ÷ 2006

W 2002r. wydanych zostało 5, a w 2003r. 18 decyzji zezwalających na zalesienie gruntów rolnych zgodnie z ustawą z dnia 8 czerwca 2001r. o przeznaczeniu gruntów rolnych do zalesienia, na łączną pow. około 28 ha. Z tego tytułu rolnicy w skali rocznej za 2002r. otrzymali kwotę 2 046 zł jako ekwiwalent za wyłączenie gruntu z upraw rolnych i prowadzenie uprawy leśnej, a w roku 2003-15 600 zł, natomiast w 2004-50 677 zł. W 2005

roku kwota wypłaconego z tego tytułu ekwiwalentu wyniosła 54 636,72 zł a w roku 2006 54 498, 96 zł. W pierwszych dwóch kwartałach bieżącego roku wypłacono kwotę 27 522 zł.

Począwszy od roku 2004 w związku z wejściem w życie ustawy z dnia 28 listopada 2003r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji Europejskiego Funduszu Orientacji i Gwarancji Rolnej kompetencje w zakresie wydawania decyzji przejęła Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa. Pomimo to rolnicy mogą zasięgnąć podstawowych informacji na temat warunków uzyskania wsparcia na zalesianie gruntów rolnych w naszym Wydziale, z czego korzystają.

№ 5 Dokonanie analizy stanu rowów melioracyjnych będących w administracji Powiatu – realizacja lata 2004 ÷ 2006

- zadanie do tej pory nie było realizowane

№ 6 Kontynuacja prac w kierunku ujednolicenia działań zmierzających do zwiększenia ilości odzyskiwanych surowców wtórnych – współpraca z gminami i firmami działającymi na terenie Powiatu – realizacja lata 2003 ÷ 2006

Wspieranie firm zajmujących się odzyskiem surowców wtórnych szczególnie w początkowym okresie organizacji odzysku, zakup kontenerów na odpady szklane, plastikowe i makulaturę dla szkół średnich i jednostek organizacyjnych powiatu.

3. OCENA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

3.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE

Powietrze jest niezwykle ważnym elementem środowiska, gdyż emitowane zanieczyszczenia wpływają na stan nie tylko atmosfery, ale także na jakość wód i gleb, rozwój roślin i zwierząt, a tym samym na zdrowie człowieka.

Głównymi źródłami emisji zanieczyszczeń do powietrza są ciepłownie miejskie, zakłady przemysłowe, kotłownie lokalne oraz środki transportu. Podstawowymi zanieczyszczeniami powietrza są pyły oraz gazy takie jak dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek i dwutlenek węgla.

W skali powiatu największa emisja zanieczyszczeń do powietrza występuje w gminie miejskiej Łańcut, ze względu na dużą kumulację przemysłu. Mniejsza w gminach: Białobrzegi, Rakszawa i Łańcut (gm. wiejska). Najmniejszą emisję odnotowuje się w: Czarnej i Żołyni. Ważną rolę w zanieczyszczeniu powietrza w powiecie odgrywają spaliny samochodowe. Zaznaczyć należy, że przez teren powiatu przebiega międzynarodowa trasa A-4 z natężeniem ruchu ok. 900 pojazdów/ h. Innym istotnym źródłem zanieczyszczenia są kotłownie lokalne opalane zazwyczaj węglem kamiennym o zróżnicowanych parametrach- niejednokrotnie wysokiej zawartości siarki.

Wynikiem oddziaływania wyemitowanych pyłów i gazów jest stan zanieczyszczenia powietrza czyli immisja.

Z badań przeprowadzonych przez Wojewódzki inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie w 2007 roku /jak również w latach poprzednich/ wynika, że obszar powiatu nie jest zagrożony ponadnormatywnymi stężeniami badanych zanieczyszczeń w powietrzu.

Stan jakości powietrza - dane monitoringowe WIOŚ	
	Rozkład stężeń średniorocznych dwutlenku siarki w powiecie łańcuckim w 2007 roku
	Rozkład stężeń średniorocznych dwutlenku azotu w powiecie łańcuckim w 2007 roku
	Rozkład stężeń średniorocznych pyłu PM10 w powiecie łańcuckim w 2007 roku
	Rozkład stężeń średniorocznych benzenu w powiecie łańcuckim w 2007 roku

Stan jakości powietrza atmosferycznego w powiecie łańcuckim kształtuje emisja zanieczyszczeń z:

- lokalnych kotłowni osiedlowych i palenisk domowych,
- procesów technologicznych w zakładach przemysłowych,
- środków transportu samochodowego lokalnego i tranzytowego.

Udział powiatu łańcuckiego w globalnej emisji zanieczyszczeń powietrza w skali kraju jest niewielki. Do powietrza emitowane są gazy i pyły głównie z energetycznego spalania paliw stałych w domowych paleniskach. W strukturze wyemitowanych do powietrza substancji przeważają zanieczyszczenia gazowe (dwutlenek siarki i azotu, tlenek i dwutlenek węgla, węglowodory) oraz pyły.

Znaczny udział w skażeniu środowiska ma ruch kołowy na drogach szczególnie uczęszczanej drogi krajowej Nr 4. W powiecie łańcuckim największe znaczenie w zanieczyszczeniu atmosfery mają kotłownie i paleniska domowe, które to powodują znaczne zwiększenie zanieczyszczenia powietrza w okresie grzewczym.

Na terenie powiatu nie prowadzi się badań monitoringowych stanu jakości powietrza. Natomiast uzyskane informacje z danych do opłat za emisje gazów i pyłów do powietrza nie stanowią odzwierciedlenia faktycznej ilości.

Gmina Białobrzegi					
kod substancji	nazwa substancji	wielkość emisji [Mg]			
		2004	2005	2006	2007
001	dwutl. siarki	6,280052	1,558108	0,003830	0,002450
002	dwutl. azotu	2,613595	0,682588	0,046623	0,048414
003	tlenek węgla	13,076406	3,457489	0,333140	0,407138
004	w.alif.do C12	0,003439	0,015431	1,136172	1,195143
005	węglow.aroma	0,000000	0,006500	0,034424	0,011546
006	fluor	0,014647	0,002628	0,001482	0,001048
009	acetylen	0,058800	0,058300	0,069870	0,082750
015	amoniak	0,073500	0,072875	0,087338	0,103438
018	benzo(a)piren	0,002054	0,000509	0,000000	0,000000
032	glikol	0,027900	0,023400	0,013260	0,013940
034	ksylen	5,002764	5,348037	6,971999	8,100214
044	toluen	0,197950	0,166023	0,000000	0,000000
060	alk.benzylowy	0,000000	0,000000	0,091260	0,095940
061	alk.butylowy	0,529380	0,493362	1,517289	1,641967
063	alk.etylowy	0,047604	0,113740	0,108881	0,227154
066	alk.izobutyl.	0,154380	0,129480	0,000000	0,000000
191	etylobenzen	0,598617	0,641699	1,120526	1,268930
280	octan butylu	1,289185	0,852856	1,784800	1,797262
286	octan metylu	0,000000	0,000000	0,017212	0,001085
396	dwutl.węgla	1367,024105	362,950005	24,667266	28,084348
408	octmetksyprop	0,000000	0,092418	0,110872	0,151302
409	metksypropano	0,423890	0,487940	0,357045	0,433942
540	w.alif.od C13	0,357703	0,322377	0,000000	0,453111
541	w.arom.inne	0,308403	0,346135	0,298388	0,453111
543	ald.arom.inne	0,000000	0,000000	0,000000	0,014450
552	kw.nieor.inne	0,501601	1,443213	0,194152	0,313206
553	kw.org.inne	0,000000	0,000000	0,000000	0,000729
800	pył	4,850749	0,077592	0,475968	0,574426
810	sadza	0,313296	0,003720	0,000000	0,002578

840	mangan	0,011158	0,002342	0,002728	0,000934
931	p.krzemowe	0,010537	0,182435	0,001321	0,000000
933	p.śr.pow.czyn	0,000000	0,000000	0,037340	0,040615
937	p.pozostałe	0,000000	0,010530	0,000000	0,000000
RAZEM		1403	379,541733	39,483185	45,068060
Suma gazów [Mg]		1398	377,821900	38,965828	44,449507
Suma pyłów [Mg]		5,18	1,719832	0,517357	0,618553

Gmina Czarna					
kod substancji	nazwa substancji	wielkość emisji [Mg]			
		2004	2005	2006	2007
001	dwutl. siarki	1,625600	1,190080	0,506944	0,508736
002	dwutl. azotu	0,269730	0,200185	0,093554	0,094929
003	tlenek węgla	25,858590	19,010005	8,339189	8,399100
013	acetaldehyd	0,016940	0,015330	0,015448	0,016626
014	alkohol metyl	0,187550	0,169725	0,171027	0,184078
018	benzo(a)piren	0,003483	0,002107	0,000028	0,000030
029	fenol	0,022990	0,020805	0,020965	0,022564
047	aceton	0,033880	0,030660	0,030895	0,033253
048	acetofenon	0,007260	0,006570	0,006620	0,007126
234	kwas mrówk.	0,129470	0,117165	0,118064	0,127073
237	kwas octowy	0,067760	0,061320	0,061790	0,066506
257	met.et.keton	0,016940	0,015330	0,015448	0,016626
396	dwutl.węgla	469,900000	344,007500	146,538500	147,056500
800	pył	1,836830	1,338520	0,554470	0,556430
810	sadza	0,440800	0,260000	0,000000	0,000000
RAZEM		500,417823	366,445302	156,472941	157,089577
Suma gazów [Mg]		498,140193	364,846782	155,918471	156,533147
Suma pyłów [Mg]		2,277630	1,598520	0,554470	0,556430

Gmina miejska Łańcut					
kod substancji	nazwa substancji	wielkość emisji [Mg]			
		2004	2005	2006	2007
001	dwutl. siarki	72,515150	79,229415	68,539581	71,20194
002	dwutl. azotu	33,112999	35,457218	30,951472	37,98700
003	tlenek węgla	89,845972	100,232369	84,468759	136,3027
004	w.alif.do C12	33,358668	34,550961	34,645138	14,45232
005	węglow.aroma	0,009815	0,009815	0,008217	0,002703
006	fluor	0,001192	0,000736	0,000931	0,000000
007	chlorowodór	0,000000	0,000000	0,000000	0,549892
009	acetylen	0,000000	0,000000	0,005855	0,000000
010	akroleina	0,005696	0,005472	0,005472	0,005855
017	benzen	0,000109	0,000109	0,000109	0,000036
018	benzo(a)piren	0,012433	0,014305	0,011904	0,010992
030	formaldehyd	0,105300	0,166233	0,102279	0,124894
032	glikol	0,055080	0,052812	0,052272	0,054432
034	ksylen	0,004303	0,000301	0,000301	0,000099
035	kwas siarkowy	0,667110	0,670716	0,670716	2,826084
044	toluen	0,001456	0,000451	0,000451	0,000149

061	alk.butylowy	0,008436	0,008436	0,008436	0,002775
219	ketony	0,000000	0,000000	0,000000	0,017608
230	kw.fosforowy	0,052540	0,052824	0,052824	0,052824
244	kw.mineralne	0,208240	0,208240	0,208240	0,071450
266	nafta,solwent	0,402576	0,402576	0,402576	0,134700
282	octan etylu	0,169320	0,162348	0,160688	0,167328
396	dwutl.węgla	18378,62	18898,90	15958,94	18421,59
559	tlenki niemetaliczne	1,982840	1,982840	1,982840	0,652250
800	pył	65,029911	68,236679	48,414802	55,72435
810	sadza	0,599795	0,732823	0,413054	0,396617
812	bar	0,011520	0,011520	0,011520	0,003840
818	chlorek sodu	0,009360	0,009360	0,009360	0,003120
819	chlor.wapnia	0,019440	0,019440	0,019440	0,006480
822	cynk	0,000000	0,000000	0,000000	0,008292
840	mangan	0,000908	0,000561	0,000709	0,000000
930	p.c.w.mat.ogn.	0,004462	0,003587	0,000000	2,398873
931	p.krzemowe	0,001062	0,000656	0,000829	0,000000
937	p.pozostałe	0,543548	0,536700	0,532306	0,000000
RAZEM		18677,385474	19221,660779	16230,626509	18745,12
Suma gazów [Mg]		18611,165468	19152,109454	49,402021	18686,16
Suma pyłów [Mg]		66,220006	69,551326	48,407276	58,96576

Gmina wiejska Łańcut					
kod substancji	nazwa substancji	wielkość emisji [Mg]			
		2004	2005	2006	2007
001	dwutl. siarki	8,481769	8,659989	7,411429	6,610752
002	dwutl. azotu	0,979847	0,954410	0,843612	0,717510
003	tlenek węgla	38,887016	40,196080	36,236120	32,23851
004	w.alif.do C12	0,340000	0,274800	0,229250	0,111920
005	węglow.aroma	0,112000	0,089500	0,080900	0,044000
014	alkohol metyl	0,018600	0,018600	0,018600	0,037200
018	benzo(a)piren	0,010604	0,010258	0,009845	0,009461
029	fenol	0,002280	0,002280	0,002280	0,004560
034	ksylen	0,131168	0,103124	0,094964	0,053720
044	toluen	0,019168	0,013624	0,014064	0,009720
047	aceton	0,444760	0,227110	0,205610	0,116720
048	acetofenon	0,000720	0,000720	0,000720	0,001440
061	alk.butylowy	0,092394	0,078109	0,042597	0,004664
063	alk.etylowy	0,180568	0,013624	0,014064	0,009720
191	etylobenzen	0,112000	0,089500	0,080900	0,044000
234	kwas mrówk.	0,012840	0,012840	0,012840	0,025680
237	kwas octowy	0,006720	0,006720	0,006720	0,013440
280	octan butylu	0,224752	0,181406	0,139796	0,061268
282	octan etylu	0,099880	0,073465	0,072965	0,047450
434	ftalandwubuty	0,028000	0,022375	0,020225	0,011000
800	pył	12,609021	12,399605	9,971285	10,51196
810	sadza	0,396310	0,371054	0,310632	0,358434
937	p.pozostałe	0,000000	0,145340	0,144480	0,139320
RAZEM		1890,958	1931,162	1716,060	1479,971
Suma gazów [Mg]		1877,952	1918,246	1705,634	1479,971
Suma pyłów [Mg]		13,00533	12,39960	10,42639	1468,962

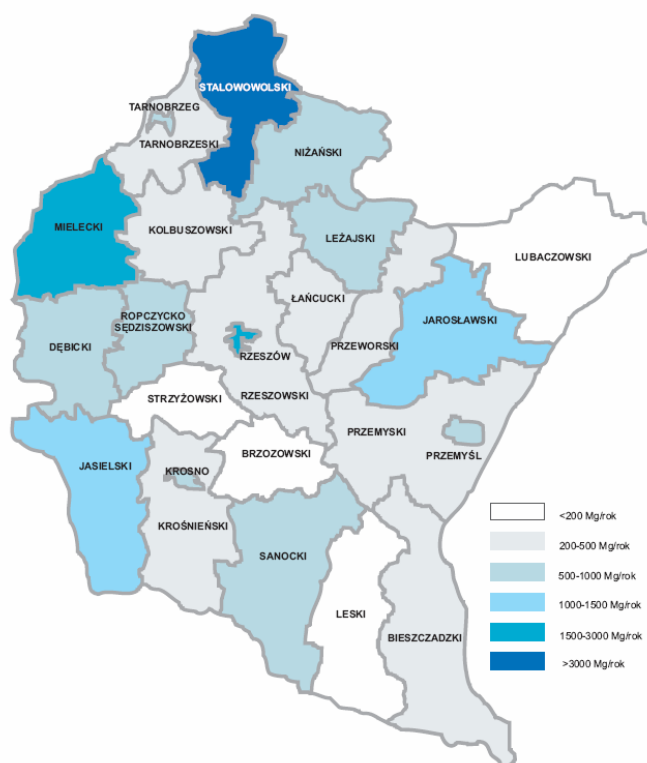
Gmina Markowa					
kod substancji	nazwa substancji	wielkość emisji [Mg]			
		2004	2005	2006	2007
001	dwutl. siarki	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
002	dwutl. azotu	0,048217	0,039169	0,040898	0,038574
003	tlenek węgla	1,405711	1,141927	1,192334	1,124584
013	acetaldehyd	0,051926	0,042182	0,044044	0,041541
014	alkohol metyl	0,574895	0,467015	0,487630	0,459922
018	benzo(a)piren	0,000093	0,000075	0,000079	0,000074
029	fenol	0,070471	0,057247	0,059774	0,056378
047	aceton	0,103852	0,084364	0,088088	0,083083
048	acetofenon	0,022254	0,018078	0,018876	0,017803
234	kwas mrówk.	0,396863	0,322391	0,336622	0,317495
237	kwas octowy	0,207704	0,168728	0,176176	0,166165
257	met.et.keton	0,051926	0,042182	0,044044	0,041541
396	dwutl.węgla	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
800	pył	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
810	sadza	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
840	mangan	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
931	p.krzemowe	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
RAZEM		2,933912	2,383358	2,488565	2,347161
Suma gazów [Mg]		2,933912	2,383358	2,488565	2,347161
Suma pyłów [Mg]		0,000000	0,000000	0,000000	0,000000

Gmina Rakszawa					
kod substancji	nazwa substancji	wielkość emisji [Mg]			
		2004	2005	2006	2007
001	dwutl. siarki	44,439917	2,597888	6,592305	29,311840
002	dwutl. azotu	14,616260	0,601875	3,591987	9,365174
003	tlenek węgla	36,354940	1,270625	4,939621	23,216480
018	benzo(a)piren	0,005655	0,000000	0,000560	0,003544
396	dwutl.węgla	7473,235000	63,531250	3066,860164	4704,823975
800	pył	43,309409	3,734464	6,891448	22,989304
810	sadza	0,258569	0,000000	0,026306	0,162785
929	p.ze spal.pal	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
937	p.pozostałe	0,000000	0,000000	0,000000	0,000000
RAZEM		7612,266714	71,736102	3088,902391	4789,873102
Suma gazów [Mg]		7568,698736	68,001638	3081,984638	4766,721013
Suma pyłów [Mg]		43,567978	3,734464	6,917754	23,152089

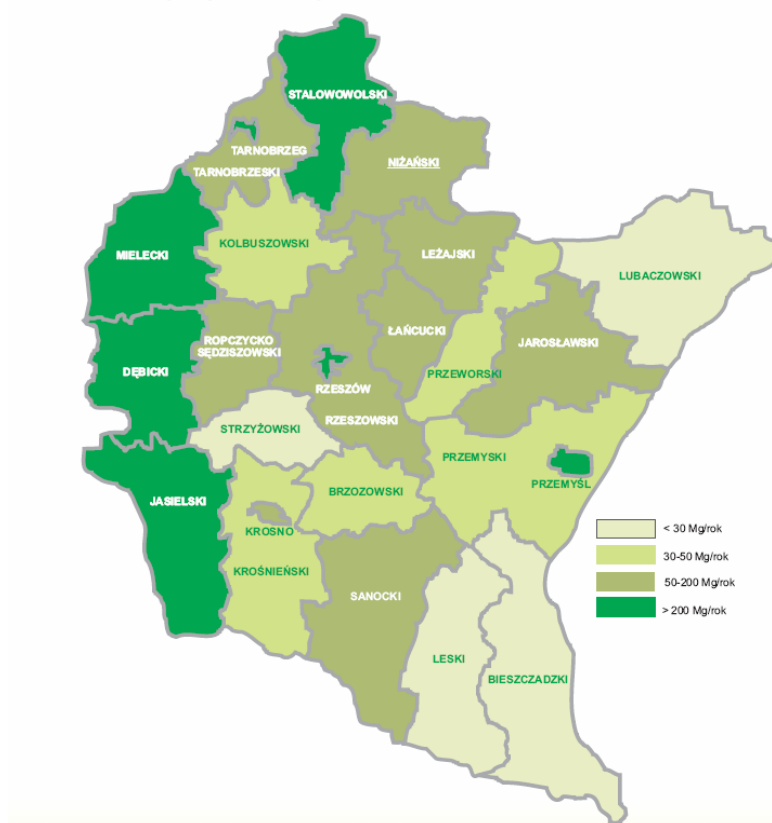
Gmina Żołynia					
kod substancji	nazwa substancji	wielkość emisji [Mg]			
		2004	2005	2006	2007
001	dwutl. siarki	0,001870	0,001590	0,002240	0,001620
002	dwutl. azotu	0,048670	0,032790	0,026940	0,036330
003	tlenek węgla	2,510710	1,884270	2,093220	2,004990
013	acetaldehyd	0,050400	0,033600	0,026600	0,037380
014	alkohol metyl	0,558000	0,372000	0,294500	0,413850
017	benzen	0,000103	0,000087	0,000123	0,000089
018	benzo(a)piren	0,000090	0,000060	0,000048	0,000067
029	fenol	0,068512	0,045695	0,036234	0,050827
034	ksylen	0,002338	0,001988	0,002800	0,002025
044	toluen	0,005582	0,004746	0,006686	0,004836
047	aceton	0,111085	0,075945	0,065520	0,083670
048	acetofenon	0,021600	0,014400	0,011400	0,016020
234	kwas mrówk.	0,385200	0,256800	0,203300	0,285690
237	kwas octowy	0,201600	0,134400	0,106400	0,149520
257	met.et.keton	0,051709	0,034713	0,028168	0,038514
800	pył	0,063580	0,054060	0,076160	0,055080
RAZEM		4,081048	2,947145	2,980340	3,180508
Suma gazów [Mg]		4,017468	2,893085	2,904180	3,125428
Suma pyłów [Mg]		0,063580	0,054060	0,076160	0,055080

Ogólnie należy stwierdzić, że powietrze na terenie powiatu łańcuckiego nie jest zanieczyszczone w ponadnormatywnym stopniu. Badania powietrza atmosferycznego prowadzone przez WIOŚ i WSSE w 2007r. wykazują, brak przekroczeń wartości dopuszczalnych stężeń immisji pyłu i zanieczyszczeń na obszarze powiatu.

Emisja zanieczyszczeń gazowych w województwie podkarpackim w 2006 r.

Emisja pyłów w województwie podkarpackim w 2006 r.

Ilość wyemitowanych w powiecie łańcuckim gazów /bez CO₂/ w 2006r. stanowiła około 6% wszystkich wyemitowanych gazów w województwie podkarpackim oraz około 2,5 % wyemitowanych pyłów.

Polska regulacja prawna odnosząca się do ochrony powietrza atmosferycznego zawarta jest w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska i w przepisach wykonawczych, uwzględniających praktycznie wymagania wszystkich przyjętych dyrektyw Unii Europejskiej, w tym zakresie. Przeciwdziałanie zanieczyszczeniom powietrza w polskim prawie, zgodnie z wymogami unijnymi, polega na zapobieganiu lub ograniczeniu wprowadzania do środowiska substancji zanieczyszczających.

Podstawowym dokumentem określającym wymagania dotyczące oceny i zarządzania jakością powietrza w krajach Unii Europejskiej jest dyrektywa 96/62/EWG z dnia 27 września 1996r. na temat oceny i zarządzania jakością powietrza, zwana dyrektywą ramową oraz 3 dyrektywy pochodne dotyczące poszczególnych zanieczyszczeń (lub grup zanieczyszczeń). Dyrektywy określają kryteria jakości powietrza oraz tworzą zasady i mechanizmy działań mających na celu:

- utrzymywanie jakości powietrza na obszarach, gdzie jest ona wystarczająca;
- planowanie poprawy jakości powietrza na obszarach, gdzie nie spełnia ona założonych kryteriów.

Zakres podejmowanych działań jest uzależniony od wyników oceny jakości powietrza. W związku z obowiązkiem transpozycji przez Polskę dyrektywy 2004/107/WE z dnia 15 grudnia 2004r. w sprawie arsenu, kadmu, rtęci, niklu i wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych (WWA) w otaczającym powietrzu (czwartej z dyrektyw

pochodnych) z dniem 15 lutego 2007 roku, WIOŚ w Rzeszowie dokona w latach 2007-2008 wstępnej oceny poziomów tych zanieczyszczeń w pyłe PM_{10} . Ponadto w przypadku uchwalenia projektu dyrektywy UE w sprawie jakości powietrza i czystszej powietrza w Europie powstanie obowiązek poszerzenia systemu pomiarów i ocen o pył $PM_{2,5}$.

W związku z powyższym istotne będzie dalsze ograniczanie niskiej emisji ze źródeł komunalnych i komunikacji, które są głównymi źródłami emisji pyłów i przekroczeń ich poziomów dopuszczalnych na terenach zurbanizowanych.

Końcem sierpnia 2007 roku weszły w życie przepisy Ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 roku o zmianie ustawy Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2007 nr 88 poz 587), wdrażającej postanowienia w/w dyrektywy 2004/107/WE. Przepisy ustawy wprowadzają wiele istotnych zmian m.in. w zakresie oceny jakości powietrza i klasyfikacji stref. Zmiany dotyczą przede wszystkim wprowadzenia dla niektórych substancji poziomów dopuszczalnych (standardów jakości powietrza), poziomów docelowych oraz poziomów celu długoterminowego. Wymienione poziomy zostaną określone w przepisach wykonawczych z delegacji cytowanej ustawy. Analogicznie zostaną określone w drodze rozporządzeń metody i zakres dokonywania ocen oraz wymagania jakim powinny odpowiadać programy ochrony powietrza.

Od stycznia 2008 roku Polskę obowiązują wymagania dyrektywy 2001/80/WE w sprawie ograniczenia emisji niektórych zanieczyszczeń do powietrza z dużych źródeł spalania paliw. Jej celem jest ograniczenie emisji z dużych źródeł spalania tj. o mocy większej od 50 MW.

W roku 2005 Minister Środowiska wydał Rozporządzenie z dnia 20 grudnia 2005 roku w sprawie standardów emisyjnych z instalacji (obowiązujące z dniem 1.01.2006r.), które transponuje standardy dyrektywy do polskiego prawodawstwa. Stąd lata 2008 - 2020 winny być okresem intensyfikacji działań ukierunkowanych na redukcję emisji dwutlenku siarki, tlenków azotu i pyłów w sektorze wytwarzania energii elektrycznej i ciepła, pomimo uzyskania przez Polskę okresów przejściowych do końca 2015 roku i wprowadzenia Krajowego Planu Redukcji Emisji, określającego pułap emisji z całego kraju.

Polska jest stroną Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu, od roku 1994 oraz Protokołu z Kioto. Podjęte przez Polskę działania zobowiązania stabilizacji emisji gazów cieplarnianych (CO_2 , metanu, N_2O , HFCs, PFCs, SF_6) do końca XX wieku nałożone przez Konwencję Ramową zostało wypełnione. W ramach Protokołu z Kioto, Polska zobowiązała się do redukcji emisji tych gazów w latach 2008 – 2012 o 6% w stosunku do roku bazowego 1995. Obecnie zobowiązanie to zostało wypełnione z nawiązką. Krajowa emisja gazów cieplarnianych zmniejszyła się od roku bazowego do roku 2004 o 31,3%. Niemniej działania dotyczące ochrony klimatu nie powinny być zaniechane, powinny zmierzać do takiej redukcji emisji gazów cieplarnianych jaka będzie wynikać z przyszłych porozumień międzynarodowych.

Podkarpacie zobowiązane jest do włączenia się w wypełnianie krajowych celów polityki klimatycznej, **dotyczy to głównie rozwoju odnawialnych źródeł energii i wzrostu efektywności ich wykorzystania.** Polska jest zobowiązana do ochrony warstwy ozonowej jako strona Konwencji wiedeńskiej i Protokołu montrealskiego w sprawie substancji zubożających warstwę ozonową. Stosowanie substancji zubożających warstwę ozonową regulują przepisy ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 roku o substancjach zubożających warstwę ozonową. Urządzenia, w których stosowane są dopuszczone przez regulacje UE substancje tj. instalacje i urządzenia chłodnicze oraz urządzenia klimatyzacyjne podlegają kontroli (WIOŚ) w zakresie przestrzegania przepisów ustawy. Dla niektórych substancji (HCFCs) obowiązuje harmonogram redukcji na wycofanie z obrotu i stosowania.

3.2. WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE

3.2.1. ZASOBY WÓD I ICH WYKORZYSTANIE

Zasoby wód powierzchniowych

Pod względem hydrograficznym powiat łańcucki leży w dorzeczu dolnego Wisłoka. W rejonie powiatu Wisłok płynie spokojnie, ma tu charakter rzeki nizinnej o średnim spadku 0,46 procent i korycie krętym, tworzącym liczne zakola i meandry.

Wisłok jest rzeką o zasilaniu gruntowo - deszczowo - śnieżnym. Zasilanie gruntowe dominuje w okresie zimowym, wiosną przeważa zasilanie śnieżne a latem deszczowe.

Wezbrania wód występują wiosną i latem. Wiosenne są długotrwałe, związane z topnieniem śniegów. Wezbrania letnie występują po intensywnych opadach. Są one gwałtowne, ale krótkotrwałe. W dolnym biegu Wisłok charakteryzuje się dużą zmiennością przepływów i stanów wody. Największe przepływy rejestrowano zazwyczaj w marcu, kwietniu, czerwcu i lipcu. Najniższe występują w jesieni i na początku zimy. Przepływy Wisłoka charakteryzują się znaczną zmiennością, która powoduje duże zagrożenie powodziowe. Po każdym większym wezbraniu w różnych miejscach pojawiają się "oberwane" brzegi, a w innych tworzą się płycizny i wyspy.

Na terenie powiatu Wisłok posiada liczne dopływy. Do najważniejszych należą – Młynówka, Sawa, Kosinka, Płynica. Rzekę zasilają także kilka bezimiennych potoków. Dopływy te nie były objęte badaniami hydrograficznymi, toteż trudno podać ich dokładną charakterystykę. Podobnie jak Wisłok, najwyższe stany wód i przepływy mają w czasie wiosennych roztopów i intensywnych opadów letnich. W takich sytuacjach powodują lokalne podtopienia.

W 2007 roku Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie prowadził badania jakości wód w rzekach województwa podkarpackiego według programu "Państwowego Monitoringu Środowiska". Ustalono na rzekach przekroje pomiarowo - kontrolne, tworzą sieci pomiarowe monitoringu, funkcjonującego na poziomie krajowym i regionalnym. Na rzece Wisłok były zlokalizowane dwa przekroje. Wody Wisłoka w tym rejonie posiadały status IV klasy /wody niezadawalającej jakości/.

Zasoby wód podziemnych

Obok wód powierzchniowych ważną rolę w działalności ekonomicznej i życiu codziennym odgrywają wody podziemne. O ich zasobach decyduje budowa geologiczna. Wody podziemne na terenie powiatu związane są z utworami piaszczysto - żwirowymi wieku czwartorzędowego. Poziom wody ma z reguły charakter swobodny i stwierdzano go na głębokości od 0,5 – 10,0m ppt. Wody podziemne są podstawą funkcjonowania wodociągów i indywidualnych źródeł zaopatrzenia w wodę.

Wody podziemne występujące w utworach trzeciorzędowych, nie mają znaczenia w gospodarce wodnej gminy. Występują nieregularnie, w piaszczystych soczewkach i wkładkach w obrębie łąk. Jest to poziom mało wydajny o słabej odnawialności.

Znaczna część powiatu została, zgodnie z zatwierdzoną dokumentacją hydrogeologiczną, włączona w obręb strefy ochronnej wokół Głównego Zbiornika Wód Podziemnych - 425 - „Dębica - Stalowa Wola -Rzeszów”, największego i najbardziej zasobnego w wodę zbiornika czwartorzędowego w rejonie Zapadliska Przedkarpackiego.

Wody podziemne z powodu ich gospodarczego znaczenia oraz powszechnego zagrożenia jakości, zostały objęte programem państwowego monitoringu środowiska (PMŚ).

Koordinację merytoryczną i wykonawstwo badań, funkcjonującemu od 1991 roku systemowi monitoringu jakości wód podziemnych Państwowa Inspekcja Ochrony Środowiska powierzyła Państwowemu Instytutowi Geologicznemu. System obserwacji monitoringowych wód podziemnych obejmuje zwykle (słodkie) wody podziemne, których zawartość substancji rozpuszczonych (mineralizacja) nie przekracza 1000 mg/l. Aktualnie w sieci krajowej monitoringu wód podziemnych na terenie województwa podkarpackiego obsługiwanych jest 25 punktów pomiarowych, z których 15 znajduje się na obszarach pięciu GZWP.

Na terenie powiatu zlokalizowany jest jeden punkt krajowej sieci monitoringu. Jest to punkt w Łańcucie, w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Wykonane przez WIOŚ Rzeszów badania wykazały, iż woda w tym punkcie wykazuje jakość klasy „Ib” – wody wysokiej klasy.

Wody podziemne wykorzystywane są głównie na potrzeby gospodarstw domowych, podmiotów gospodarczych oraz w obiektach użyteczności publicznej.

OCHRONA WÓD

W zakresie ochrony poziomu jakości wód powierzchniowych uwzględnia się obszary zlewni hydrograficznych. Integralną częścią warunków korzystania z wód dorzecza stanowią programy ochrony wód dla obszarów, na których poziom jakości wód nie są osiągnięte, tzn. woda danego cieku nie posiada założonej klasy czystości wód. Celem ochrony wód powierzchniowych jest utrzymywanie lub poprawa jakości wód, biologicznych stosunków w środowisku wodnym i na obszarach zalewowych, tak, aby wody osiągnęły, co najmniej dobry stan ekologiczny i w zależności od potrzeb nadawały się do:

- zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia,
- bytowania ryb w warunkach naturalnych oraz umożliwiania ich migrację,
- rekreacji oraz uprawiania sportów wodnych.

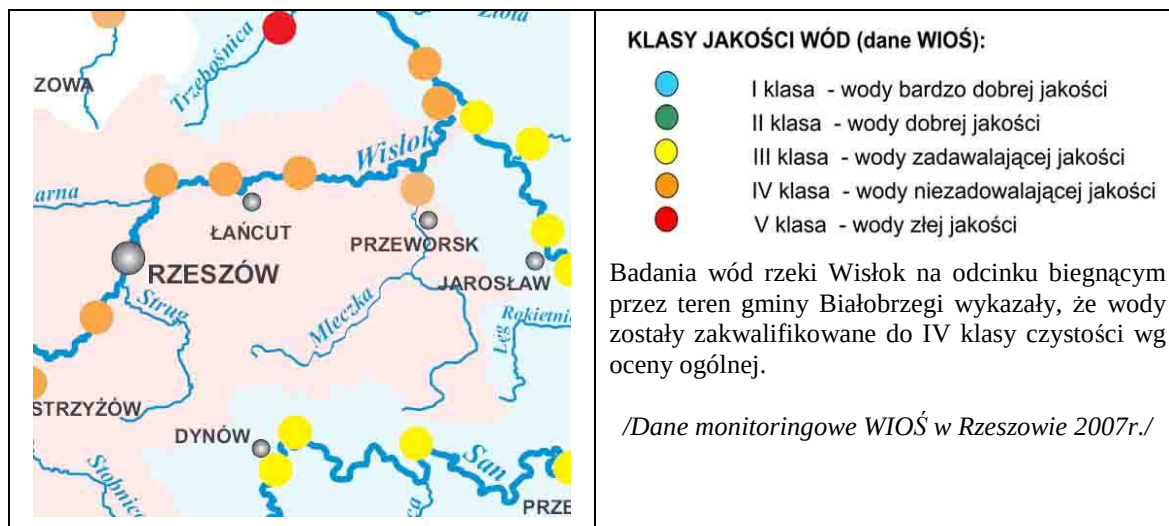
Ochrona wód polega w szczególności na:

- unikaniu, eliminacji i ograniczeniu zanieczyszczeń wód, zwłaszcza substancjami szkodliwymi dla środowiska wodnego,
- zapobieganiu niekorzystnym zmianom naturalnych przepływów wody lub naturalnych poziomów zwierciadła wody.

Ochrona wód jest realizowana przez zakazy dotyczące wprowadzania ścieków zawierających:

- odpady oraz zanieczyszczenia pływające,
 - dwuchloro-dwufenylo-trójkloroetanu (DDT), wielopierścieniowych chlorowanych dwufenyli (PCB) i wielopierścieniowych chlorowanych trófenyli (PCT),
 - chorobotwórczych drobnoustrojów,
- oraz powodujących w tych wodach:
- zmiany w naturalnej charakterystycznej dla nich biocenozie,
 - zmian naturalnej mętności, barwy, zapachu,
 - formowania się osadów lub piany.

Ponadto wprowadza się nakazy, zapewnienia ochrony wód przed zanieczyszczeniem poprzez budowę i eksploatację urządzeń służących tej ochronie, z tym, że wybór miejsca i sposobu usuwania i oczyszczania ścieków powinien minimalizować negatywne oddziaływania na środowisko. Budowę urządzeń służących do oczyszczania ścieków winno się realizować zgodnie z Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK). Program ten winien doprowadzić wody powierzchniowe do stanu, by spełniały one wymaganiom wód powierzchniowych wykorzystywanych do zaopatrzenia ludności w wodę przeznaczoną do spożycia, rekreacji i chowu ryb. Dla zasobów i ujęć wód powierzchniowych wprowadza się również strefy ochronne, które dzieli się na tereny ochrony bezpośredniej i pośredniej. Na terenie ochrony bezpośredniej wód powierzchniowych zabrania się użytkowania gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęcia wody. Nakazy odnośnie terenu ochrony bezpośredniej są analogiczne jak dla ujęć wód podziemnych.

Głównym zadaniem ochrony zasobów wód powierzchniowych, a także powiązanych z nimi zasobami wód podziemnych, jest zmniejszenie ładunków zanieczyszczeń odprowadzanych w nieoczyszczonych ściekach komunalnych. Konieczna jest zatem budowa nowych i rozbudowa istniejących systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków sanitarnych.

3.2.4. GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Głównymi źródłami zanieczyszczenia wód powierzchniowych są nieoczyszczone ścieki komunalne.

Dla uzyskania najlepszej jakości wód powierzchniowych i podziemnych oraz utrzymania ilości wody na poziomie zapewniającym równowagę biologiczną należy pozostawić zasoby wód w stanie ukształtowanym przez przyrodę. Szczególnie dotyczy to wyznaczonych odcinków rzek lub akwenów wykorzystanych w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę pitną lub do celów kąpielowych, bytowania ryb.

3.3. GLEBY

3.3.1. STAN GLEB

Na terenie powiatu gleby wykazują duże zróżnicowanie. W północnej części występują przede wszystkim niezbyt urodzajne gleby zaliczane do IV i V klasy. Sieje się tu głównie żyto i sady ziemniaki. Obejmują one tereny gmin: Żołyni, Rakszawy, i północnej części gm. Czarna. Natomiast w części południowej powiatu występują dość żyzne gleby, uprawia się tu pszenicę, kukurydzę, warzywa gruntowe, krzewy jagodowe. Są to gleby należące do II i III klasy powstałe z lessów – bielcowe i brunatne. W rejonie Markowej w niewielkiej ilości występują czarnoziemy, stanowiące bardzo dobry kompleks glebowo-rolniczy.

Skały glebotwórcze w powiecie łańcuckim to:

- utwory aluwialne współczesnych terasów akumulacyjnych (gm. Czarna i Białobrzegi),
- utwory rzeczne starych terasów akumulacyjnych i wodnolodowcowe (gm. Żołynia),
- utwory wodnolodowcowe (gm. Rakszawa),
- lessy i utwory lessowate (gm. Łańcut i Markowa).

W zewnętrznej czynnej warstwie powierzchni ziemi gromadzą się różnego typu zanieczyszczenia, pochodzące zarówno z naturalnych procesów geologicznych jak też z gospodarczej działalności człowieka.

Procesy degradacji ziemi pochodzące z procesów naturalnych nasilają się w wyniku likwidacji lasów i użytków zielonych (łąki, pastwiska), zależą również od nachylenia powierzchni terenu, budowy geologicznej, stopnia pokrycia terenu przez roślinność – te procesy przeobrażania rzeźby terenu noszą nazwę erozji geologicznej (naturalnej).

Do erozji antropogenicznej – czyli gospodarczej ingerencji człowieka zaliczamy m.in. działalność rolniczą i przemysłową.

Działalność rolnicza poza poprawą urodzajności gleb, może jednak w niektórych przypadkach powodować ich degradację np. poprzez stosowanie w nieodpowiedni sposób nawozów sztucznych zawierających kadm, chrom czy inne metale ciężkie.

Niekorzystny wpływ przemysłu przejawia się przez emisje do atmosfery gazów i pyłów. Gazowe zanieczyszczenia powietrza SO₂ i NO_x docierają do szaty roślinnej, gleb i wód w postaci kwaśnego deszczu oraz tzw. suchego opadu, powodując ich zakwaszenie. Kwaśny odczyn gleb przyspiesza ich zubożenie.

3.3.2. SPOSOBY UŻYTKOWANIA GLEB

Powiat łańcucki charakteryzuje się stosunkowo dobrymi warunkami przyrodniczymi, istotnymi dla produkcji rolniczej, obserwuje się jednak pewne zróżnicowanie w układzie terytorialnym. Wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej (wg IUNG Puławy) wynosi dla regionu łańcuckiego 74 punkty, a najlepszą przestrzeń produkcyjną posiadają gminy Łańcut oraz Markowa.

Zdecydowaną większość obszaru powiatu stanowią użytki rolne. Zajmują one 30 948 ha, co stanowi 68,4% powierzchni powiatu. Lasy i grunty leśne zajmują ponad 20% obszaru.

Tabela Nr 5. Użytkowanie gruntów wg granic administracyjnych

Gmina/ Miasto	Pow. ogólna (ha)	w tym						Lasy i grunty leśne	
		Użytki rolne (ha)						ogółem	%
		razem	%	grunty orne	sady	łąki	pastwiska		
Białobrzegi	5613	4118	73,4	2700	43	1038	337	806	14,4
Czarna	7814	4600	58,9	2970	175	1144	311	2387	30,5
Łańcut m.	1943	1143	58,8	839	111	145	48	36	1,9
Łańcut gm.	10662	8875	83,2	6277	482	1667	449	558	5,2
Markowa	6846	4847	70,8	3724	130	601	392	1488	21,7
Rakiszawa	6637	3390	51,1	2399	13	803	175	2752	41,5
Żółynia	5680	3975	70,0	3113	43	471	348	1119	19,7

Źródło: US Rzeszów 2000 - 2008

W strukturze użytków rolnych dominują grunty orne, które zajmują powierzchnię 22 058 ha, tj. 48,7%; łąki - 5709 ha, tj. 12,6%; pastwiska - 2163 ha, tj. 4,9%. Największy odsetek użytków rolnych charakteryzuje gminę Łańcut, gdzie dość dobre gleby prawie w całości wykorzystywane są pod uprawy, w konsekwencji niski jest odsetek terenów leśnych.

Procentowo najwięcej lasów jest w gminie Rakiszawa, gdzie istnieją nie najlepsze warunki glebowe do rozwoju produkcji rolniczej

3.4. KOPALINY

Na terenie powiatu występują zasoby kruszyw naturalnych dla potrzeb budownictwa i drogownictwa. Kruszywa naturalne dzielą się na dwie zasadnicze grupy: kruszywa grube obejmujące żwiry i pospółki (kruszywo piaszczysto-żwirowe) oraz kruszywo drobne piaszczyste. Na terenie powiatu łąncuckiego, głównie w gminach Czarna i Rakszawa dominują głównie złoża typu zalewowego i nadzalewowego.

Innym bogactwem naturalnym występującym w znacznej ilości na terenie powiatu są złoża gazu ziemnego wysokometanowego (zawartość metanu pow. 80 %). W związku z tym w latach 1996-2001 IGNiG prowadził prace badawcze oraz projektowe związane z rozbudową Zakładu Podziemnego Magazynowania Gazu (PMG) w Husowie. Zakład prowadzi bieżący monitoring magazynów pozwalający na efektywne ich wykorzystanie oraz uniknięcie niewłaściwego wpływu na środowisko. Ponadto prowadzone są także prace poszukiwawcze nowych złóż w innych rejonach powiatu.

3.5. PRZYRODA

3.5.1. INFORMACJE OGÓLNE

Powiat łąncucki położony jest na obszarze dwu krain geograficznych: Kotliny Sandomierskiej i Pogórza Karpackiego. Granica pomiędzy tymi krainami przebiega wzdłuż magistrali kolejowej i dzieli powiat na dwie części: nizinną w północnej części powiatu oraz górzystą w części południowej.

Część nizinna charakteryzuje się słabo urzeźbioną powierzchnią, miejscami tylko pofalowaną o średnich wysokościach 150 – 250 m n.p.m. Panuje tu klimat umiarkowanie wilgotny, cieplejszy, o średniej rocznej opadów atmosferycznych 600 – 700 mm.

Część górzysta charakteryzuje się urozmaiconą rzeźbą terenu tworzoną przez pasma wzgórz przebiegających z północnego zachodu na południowy wschód. Średnia wysokość terenu wynosi 350 – 420 m n.p.m. Najwyższe wzniesienie to wzgórze Patria pomiędzy Handzlówką a Husowem o wys. 418m. Panuje tu klimat o niższej temperaturze powietrza o 6 - 7°C, większej wilgotności, większej średniej rocznej opadów atmosferycznych wynoszącej 700 – 850 mm.

Ponad 20% powierzchni powiatu pokryte jest lasami i gruntami leśnymi. Szata roślinna jest bardzo zróżnicowana. Główne zbiorowiska leśne to bory mieszane, łągi i olsy. Niektóre tereny gmin należą do obszarów chronionego krajobrazu. Obejmują one tereny o wyróżniających się cechach krajobrazowych i przyrodniczych. Część terenów gmin Markowa i Łącut należy do charakteryzującego się szczególnymi walorami powietrza Hyżnieńsko – Gwoźnickiego obszaru chronionego krajobrazu. W północnej części powiatu tereny gminy Rakszawa należą do Brzózniańskiego obszaru chronionego krajobrazu, a gminy Żołynia do Zmysłowskiego obszaru chronionego krajobrazu.

Przez powiat łąncucki przepływa rzeka Wisłok oraz jej dopływy: Młynówka, Mikośka i Sawa.

Położenie powiatu łąncuckiego na skraju dwu krain geograficznych powoduje jego różnorodne ukształtowanie, a przez to bogatą szatę roślinną. W lasach i na łąkach żyje wiele gatunków zwierząt. Można tu spotkać dziki, jelenie, daniela, sarny, zające, lisy, borsuki, jenoty, bobry i wydry. Spośród ptactwa żyjącego na terenach powiatu łąncuckiego należy wymienić bociany czarne, krogulce, zimorodki, kanie, jarząbki, czaple siwe, łabędzie, wiele gatunków dzięciołów oraz bażanty. W rzekach i licznych potokach można napotkać raki,

karpie, sandacze. Tereny powiatu porośnięte są lasami mieszanymi na południu przechodzącymi w sosnowe na północy, pokrywającymi 22% powierzchni powiatu. Można tutaj napotkać skupiska modrzewi, starodrzewi dębowych, świerków i jodeł. W łańcuckim parku rośnie jedyny w powiecie mocno wiekowy miłorząb japoński, a przy drodze z Białobrzeg do Żołyni ponad 100 letnia sosna. Z pośród ciekawszych roślin porastających tereny powiatu należy wymienić: kłokoczkę, kalinę koralową, wawrzynek wilczełyko, skrzyp olbrzymi, zawilec, pierwiosnek, borówkę czernicę, borówkę brusznicę, konwalię majową i różne rodzaje grzybów.

3.5.2 OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU

Program NATURA 2000 został powołany celem utworzenia ekologicznej sieci Specjalnych Obszarów Ochrony (SOO) oraz Obszarów Specjalnej Ochrony (OSO). Obszary te wyznaczane są na podstawie tzw. Dyrektywy Siedliskowej Rady Europy z roku 1992 oraz tzw. Dyrektywy Ptasiej (1979). Wyznaczenie SOO i OSO nakłada na państwa członkowskie Unii Europejskiej obowiązek zachowania wartości przyrodniczych, które były podstawą ich wytypowania.

Na podstawie ogólnych zaleceń Dyrektywy Polska została zobligowana do zaprojektowania sieci NATURA 2000. Na obecnym etapie prac nad programem NATURA 2000 w Polsce zaproponowano 420 obszarów Natura 2000, w tym:

- Specjalne Obszary Ochrony 279
- Obszary Specjalnej Ochrony 141
o powierzchni łącznej 8056854,4 ha.

Na terenie powiatu podlegają ochronie jako potencjalne Specjalne Obszary Ochrony Siedlisk Natura 2000:

- „Dolny San i Wisłok”,
- „Nad Husowem”.

Propozycje: /do obszarów NATURA 2000/

Dolny San i Wisłok

Powierzchnia : 3648.3 ha

Kod obszaru : pltmp 211

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

Status obszaru :

Shadow List 2006

Opis :

Obszar położony na wysokości 193 - 390m npm obejmuje rzekę San na odcinku od Jarosławia do jej ujścia do Wisły oraz rzekę Wisłok od Rzeszowa do jej ujścia do Sanu.

San charakteryzują znaczne wahania poziomu wody - nawet 7 m, a przeciętna szerokość koryta wynosi ok. 150 m, a jego średnia głębokość sięga 1-1,5 m. Dno Sanu na odcinku początkowym ma charakter kamienisty z naturalnymi progami skalnymi, następnie zmienia się na piaszczysty a nawet gliniasty. Brzegi rzeki są na przemian zarośnięte i odsłonięte, i często pola uprawne oraz użytki zielone dochodzą do koryta. Stwierdzono tu występowanie 31 gatunków ryb, w tym pięć gatunków chronionych. San uznany jest za najważniejsze miejsce tarliskowe ryb wędrownych w karpackiej części dorzecza Wisły. Zlewnia Sanu poniżej zapory zbiornika w Myczkowcach objęta jest krajowym programem restytucji łososa atlantyckiego, troci wędrownej i certy. Wisłok na odcinku ostoi wpływa z obszarów górzystych na równinę podkarpacką z rozległymi podmokłymi łąkami i gęstą siecią cieków, w tym rowów melioracyjnych.

Z gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Siedliskowej stwierdzono tu występowanie wielu gatunków ryb, takich jak: minog strumieniowy, głowacz białopłetwy, piskorz, różanka, boleń, kielb białopłetwy, łosoś atlantycki, koza złotawa, kielb Kesslera.

Jest to miejsce występowania także innych, ważnych gatunków ryb: brzana, brzana peloponeska, piekielnica, świnka, głowacz przegopłetwy, lipień, certa, sum europejski.

Zagrożenia :

Do głównych zagrożeń zalicza się zanieczyszczenia i pobór wód, zaburzenia naturalnego reżimu przepływów Sanu związane z kaskadą zbiorników Solina – Myczkowce, kłusownictwo, wędkarstwo, zanikanie kamienistych tarlisk np. z powodu eksploatacji kruszywa, regulowanie koryt rzecznych, w celach energetycznych czy hodowlanych, ochronę przeciwpowodziową, zagospodarowanie, w tym zabudowę terasy zalewowej.

Propozycje: /do obszarów NATURA 2000/

Nad Husowem

Powierzchnia : 3490,25 ha

Kod obszaru : pltmp 526

Forma ochrony w ramach sieci Natura 2000:

Status obszaru :

Shadow List 2008

Opis :

Region biogeograficzny: kontynentalny

Typy siedlisk:

6430 górskie i niżowe ziołorośla nadrzeczne i okrajkowe /% pokrycia 0,01/

6510 niżowe i górskie łąki użytkowane ekstensywnie /% pokrycia 1,0/

9130 żyzne buczyny /% pokrycia 62,02/

9170 grąd środkowoeuropejski /% pokrycia 16,62/

91E0 lasy łęgowe i nadrzeczne zarośla wierzbowe /% pokrycia 0,01/

Występowanie gatunków chronionych:

SSAKI wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Populacja Stan zach. Izolacja Ogólnie

1337 *Castor fiber*

1355 *Lutra lutra*

PŁAZY i GADY wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

Rozrodcza Zimująca Przelotna

1166 *Triturus cristatus*

1193 *Bombina variegata*

2001 *Triturus montandoni*

BEZKRĘGOWCE wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG

1059 *Maculinea teleius*

1060 *Lycaena dispar*

1061 *Maculinea nausithous*

1086 *Cucujus cinnaberinus*

4014 *Carabus variolosus*

Kilka wyznaczonych obszarów chronionego krajobrazu i rezerwatów przyrody „Wydrze” (gm. Rakszawa) oraz „Husówka” (gm. Markowa) obejmuje swym zasięgiem powiat łańcucki. Należą do nich: **Brzózniński Obszar Chronionego Krajobrazu** (gm. Rakszawa), **Hyżniańsko-Gwoźnicki Obszar Chronionego Krajobrazu** (gm. Łańcut i Markowa) oraz **Zmysłowski Obszar Chronionego Krajobrazu** (gm. Białobrzegi i Żołynia). Na terenie powiatu wytyczone zostały **Ekologiczne Ścieżki Edukacyjne**. Jedną w miejscowości Cierpisz (gm. Łańcut) wiedzie po południowych terenach powiatu pośród licznych oczek wodnych i lasów mieszanych. Można tu spotkać stanowiska skrzypu olbrzymiego oraz sromotnika bezwstydnego. Inna warta polecenia wytyczona jest w lasach miejscowości Husów (gm. Markowa) i obejmuje swym zasięgiem rezerwat „Husówka”, gdzie spotkać można skupisko ponad 100 letnich modrzewi, rzadko występującą kłokoczkę oraz stanowisko muchomora czerwonego.

Brzózniński OChK o powierzchni 11 800 ha. Dominują tu lasy liściaste, grądowe i mieszane oraz "reliktowe" stanowiska lasów bukowo-jodłowych. Najcenniejsze przyrodniczo tereny zostały poddane pod ochronę w formie rezerwatów przyrody pod nazwą "Wydrze" i "Suchy Łuk". W pierwszym z nich, przedmiotem ochrony jest fragment drzewostanu z dużym udziałem modrzewia polskiego oraz starodrzewu bukowego z wieloma gatunkami roślin górskich w runie, a w drugim ekosystem torfowiska wysokiego z bogatą florą i fauną.

Hyżniańsko-Gwoźnicki OChK o powierzchni 24 620 ha. Zajmuje on południowo-zachodnią część Pogórza Dynowskiego. Rosną tu grądy i buczyna karpacka, a w dolinach rzecznych pozostałości lasów łęgowych. W rezerwacie przyrody "Mójka", znajdującym się na terenie tego Obszaru, przedmiotem ochrony jest las bukowo-jodłowy stanowisko bobra europejskiego. Rezerwat "Wilcze" został utworzony ze względu na kompleks jedliny podgórskiej ze znacznym udziałem buka.

Zmysłowski OChK o powierzchni 5 950 ha. Obszar ten obejmuje południowo-wschodnią część Płaskowyżu Kolbuszowskiego i fragment doliny Wisłoka. Istniejący na terenie Obszaru rezerwat "Zmysłówka", który został utworzony w celu zachowania lasu mieszanego oraz stanowiska modrzewia polskiego.

Rezerваты przyrody – obszary obejmujące zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienione ekosystemy, określone gatunki roślin i zwierząt oraz elementy przyrody nieożywionej mające istotną wartość ze względów naukowych, przyrodniczych, kulturalnych bądź krajobrazowych.

Utworzony w 1993 roku rezerwat „Wydrze” położony jest w gminie Rakszawa, w centralnej części kompleksu leśnego „Uroczysko Wydrze”, na terenie Brzózniańskiego Obszaru Chronionego Krajobrazu. Zajmuje teren 14,6 ha grzbietowej części wzniesienia morenowego.

Rezerwat ten jest jednym z niewielu istniejących w Polsce obszarów ochrony czystych i naturalnych drzewostanów modrzewia polskiego. Modrzewie mają tu 120-130 lat i wysokość 34-40 m. Obiektem ochrony są również drzewostany bukowe z dobrze wykształconym zbiorowiskiem żyznej buczyny karpackiej.

Pomniki przyrody – pojedyncze twory przyrody ożywionej lub nieożywionej lub ich skupienia o szczególnej wartości naukowej, kulturowej, historyczno-pamiątkowej i krajobrazowej odznaczające się indywidualnymi cechami wyróżniającymi je wśród innych tworów. Mogą to być np. stare i potężne drzewa i krzewy, stanowiska rzadkich roślin i zwierząt chronionych, głazy, skałki itp.

Najciekawsze okazy to:

- wiąz górski w Żołyni o obwodzie 690 cm;
- platan klonolistny: w parku w Łańcucie 2 drzewa o obwodzie 708 i 576 cm,
- miłorząb dwukłapowy, najstarszy w Polsce o obwodzie 591 cm w parku w Łańcucie.

Na uwagę zasługuje zabytkowy park podworski położony w mieście Łańcucie ciekawy pod względem architektury jak i drzewostanu.

3.6. LASY

W 2006 r. wg. danych GUS, powierzchnia gruntów leśnych na terenie powiatu łańcuckiego wynosiła ogółem 9 402,5 ha. Lasy stanowiły 20,4 % całkowitej powierzchni powiatu.

	Jednostka miary	2005	2006	2007
LEŚNICTWO WSZYSTKICH FORM WŁASNOŚCI				
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	9 359,6	9 380,2	9 402,5
las ogółem	ha	9 165,7	9 186,3	9 209,1
grunty leśne publiczne ogółem	ha	7 054,6	7 060,2	7 061,5
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa	ha	6 888,5	6 881,2	6 880,5
grunty leśne publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	6 841,5	6 841,2	6 843,5
grunty leśne prywatne	ha	2 305,0	2 320,0	2 341,0
Powierzchnia gruntów nieleśnych zalesionych i przeznaczonych do zalesienia				
zalesienia ogółem	ha	3,3	40,3	11,0
zalesienia lasy publiczne ogółem	ha	0,6	0	1,3
zalesienia lasy publiczne Skarbu Państwa	ha	0,6	0	1,3
zalesienia lasy publiczne Skarbu Państwa w zarządzie Lasów Państwowych	ha	0,6	0	1,3
zalesienia lasy prywatne ogółem	ha	2,7	40,3	9,7
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia ogółem	ha	2,2	2,2	0,9
grunty nieleśne przeznaczone do zalesienia w zarządzie Lasów Państwowych	ha	2,2	2,2	0,9
lesistość w %	%	20,30	20,35	20,40

	Jednostka miary	2005	2006	2007
LEŚNICTWO (POZA SKARBEM PAŃSTWA)				
Powierzchnia gruntów leśnych				
ogółem	ha	2 471,10	2 499,00	2 522,00
las ogółem	ha	2 469,90	2 497,80	2 520,80
las ochronne	ha	43,20	43,20	43,20
grunty leśne prywatne ogółem	ha	2 305,00	2 320,00	2 341,00
grunty leśne prywatne osób fizycznych	ha	2 249,00	2 264,00	2 280,00
grunty leśne prywatne wspólnot gruntowych	ha	0	0	0
grunty leśne prywatne lasy ochronne	ha	0	0	0
grunty leśne gminne ogółem	ha	166,10	179,00	181,00
grunty leśne gminne lasy ogółem	ha	164,90	177,80	179,80
grunty leśne gminne lasy ochronne	ha	43,20	43,20	43,20
Odnowienia i zalesienia				
ogółem				
ogółem	ha	3,7	40,3	9,7
las prywatne	ha	3,7	40,3	9,7
las gminne	ha	0	0	0
zalesienia				
ogółem	ha	2,7	40,3	9,7
las prywatne	ha	2,7	40,3	9,7
las gminne	ha	0	0	0
Pozyskiwanie drewna (grubizny)				
ogółem	m3	1 445	2 276	1 799
las prywatne	m3	1 109	1 421	1 156
las gminne	m3	336	855	643

1995 - 2008 © Główny Urząd Statystyczny

Stan zdrowotny lasów jest niezadowalający, szczególnie wzrasta poziom uszkodzenia drzewostanów jodłowych, świerkowych, dębowych i jesionowych. Drzewostany uszkodzone lub osłabione wykazują większą podatność na atak szkodników owadzych i patogenów. Wg prognoz IBL, układ czynników determinujących poziom zdrowotności drzewostanów w ostatnich latach jest korzystny, stąd należy przewidywać w najbliższym czasie stopniową poprawę kondycji lasów.

W 2004 r., w zakresie wpływu środowiska na lasy i odwrotnie, podjęto działania dostosowawcze krajowego monitoringu do wymogów prawa obowiązującego na obszarze UE.

3.7. ZANIECZYSZCZENIA I ZAGROŻENIA ŚRODOWISKA

3.7.1. HAŁAS

Powiat łańcucki należy do obszarów województwa podkarpackiego średnio zagrożonych hałasem. Wpływ na klimat akustyczny posiada emisja hałasu komunikacyjnego, przemysłowego oraz komunalnego (obecnego w pomieszczeniach i miejscach przebywania ludzi). Najbardziej negatywnie odbierany jest przez ludzi hałas uliczny drogowy, sąsiedzki (hałasujący sąsiedzi) i osiedlowy.

Zgodnie z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa źródłami hałasu, dla których ustalono dopuszczalne wartości w środowisku są:

- drogi i linie kolejowe;
- starty, lądowania i przeloty statków powietrznych;

- instalacje i pozostałe obiekty oraz grupy źródeł hałasu (hałas przemysłowy i komunalny);
- linie elektroenergetyczne.

W powiecie łańcuckim występują następujące źródła hałasu:

- hałas drogowy pochodzący od środków komunikacji i transportu samochodowego,
- hałas kolejowy, za którego powstanie odpowiedzialny jest transport i komunikacja szynowa,
- hałas osiedlowy związany z bytowaniem i przemieszczaniem się ludzi na określonym terenie,
- hałas przemysłowy wywołany działalnością zakładu przemysłowego przenikający do środowiska na zewnątrz zakładu.

Najpowszechniejszym i najbardziej uciążliwym jest **hałas komunikacyjny**, którego źródłem są środki komunikacji drogowej. Najbardziej niekorzystna sytuacja pod tym względem występuje w otoczeniu drogi krajowej E-4 oraz dróg wojewódzkich i powiatowych.

Hałas przemysłowy – jest bardzo dokuczliwym elementem zakłócającym środowisko człowieka, ale tylko w bezpośrednim otoczeniu źródła jego powstania. Mogą to być np. zakłady przemysłowe i usługowe.

Przeprowadzone przez WIOŚ kontrole nie wykazały znaczących przekroczeń dopuszczalnych poziomów hałasu przemysłowego. W związku z tym w ujęciu ogólnym w powiecie łańcuckim hałas przemysłowy jest znacznie mniej uciążliwy niż drogowy.

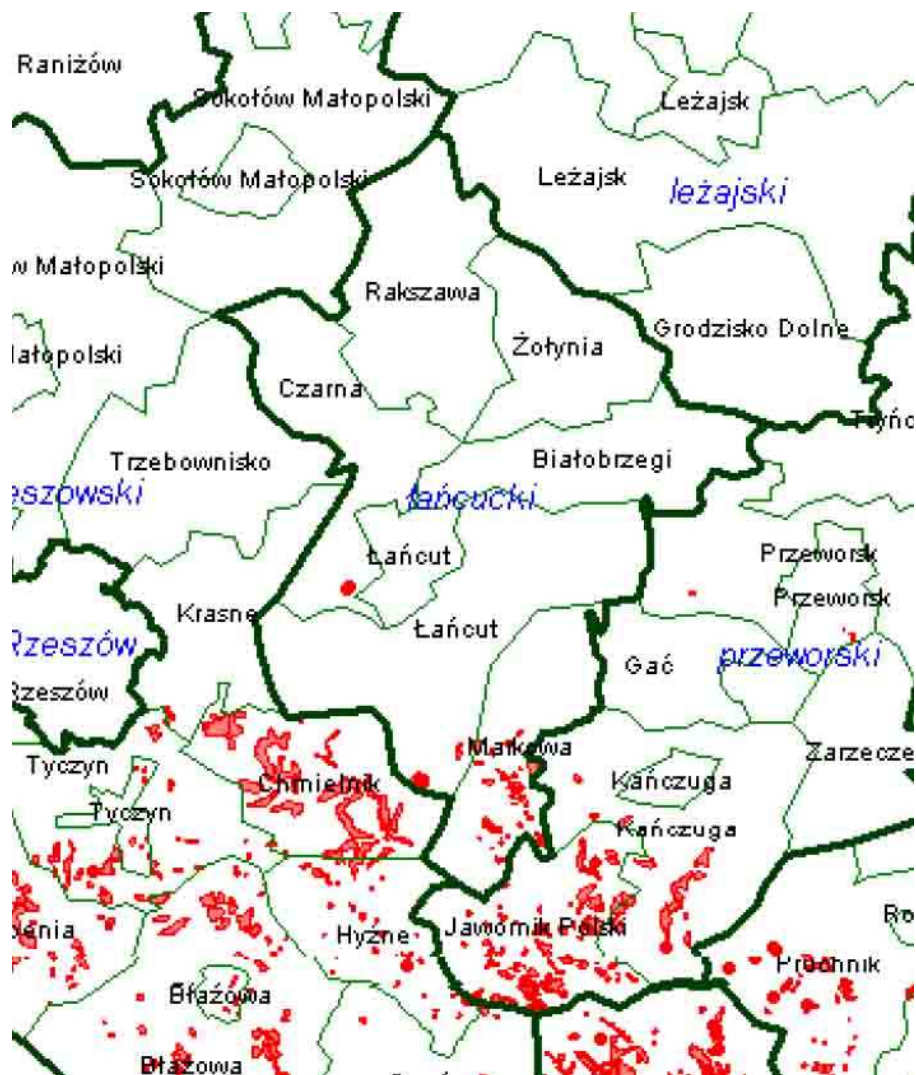
3.7.2. ZAGROŻENIA NATURALNE

Procesy geodynamiczne

Do zagrożeń naturalnych związanych z warunkami ukształtowania powierzchni oraz budową geologiczną (rodzajem utworów geologicznych) zalicza się powierzchniowe ruchy masowe, powstałe w wyniku uruchomienia procesów geodynamicznych, potocznie nazwane osuwiskami.

W wyniku przeprowadzonej na zlecenie Wojewody Podkarpackiego „Analizy zjawisk osuwiskowych na terenie województwa podkarpackiego” po powodzi katastrofalnej w 2001 roku, na terenie Podkarpacia zarejestrowano 2658 osuwisk. Część osuwisk to formy aktywne, część nieczynne, lecz zagrożone uruchomieniem przy zmianie warunków np. wodnych.

Mapa nr 2. Obszary osuwiskowe na terenie powiatu łańcuckiego

Źródło : Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008 - 2011

Prognozowanie zjawisk osuwiskowych jest zadaniem trudnym, zwłaszcza w naszym klimacie przejściowym, w którym mamy do czynienia z okresami suszy lub też okresami gwałtownych deszczy, różną ich częstotliwością, długością, intensywnością itp. W przypadku opadów ważny jest oprócz ilości charakter i rozłożenie w czasie.

Przeciwdziałaniem negatywnym skutkom wynikającym z ruchów masowych są rozwiązania organizacyjno-prawne (m.in. planowanie przestrzenne w oparciu o wiarygodne dane dotyczące osuwisk t.j. wykluczenie terenów osuwiskowych spod jakiegokolwiek inwestycji oraz prowadzenie działań zabezpieczających przed dalszym niszczeniem (o ile to możliwe i zasadne np. drenażu stoków, odwadniania, zalesiania o ile jest to możliwe i zasadne.)

Zgodnie z założeniem Ministra Środowiska budowana jest baza danych osuwiskowych (SOPO – System Osłony Przeciwośuwiskowej) dla Karpat fliszowych i wybranych rejonów Polski, prowadzona przez Państwowy Instytut Geologiczny w Krakowie (dostępna pod internetowym adresem <http://geozagrozenia.pgi.gov.pl>).

Ochrona przed powodzią

W ostatnich latach obserwuje się coraz częściej występujące powodzie, o coraz gwałtowniejszym ich przebiegu. Powodem wzrostu intensywności tych zjawisk są zmiany klimatyczne oraz działalność gospodarcza człowieka, który wprowadza istotne zmiany w dorzeczach rzek. Najbardziej narażona na wystąpienie powodzi są tereny powiatu położone w dolinie Wisłoka.

Ochrona przed skutkami suszy

Niedobory wody w glebie są następstwem zakłócenia naturalnego bilansu wodnego na danym obszarze t.j. zmian klimatycznych i niewłaściwie prowadzonych prac melioracyjnych. Susze występują przeważnie co kilka lat (czasami częściej), w różnych porach roku i charakteryzują się określoną dynamiką cyklu rozwoju oraz czasu trwania.

Niemal na całym obszarze powiatu zaobserwowano znaczne obniżenie poziomu zwierciadła wód gruntowych, czemu towarzyszy zanik wody w studniach gospodarskich.

3.7.5. ODPADY

Informacje na temat stanu gospodarki odpadami znajdują się w „Planie gospodarki odpadami dla powiatu łąncuckiego na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012-2015”, integralnej części Programu.

3.7.4. PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE

Ocena poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacja zmian dokonywana jest w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska, wg kryteriów określonych w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów oraz w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. Nr 221, poz. 1645). Ocena ta prowadzona jest dla dwóch rodzajów terenów:

- terenów przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową,
- miejsc dostępnych dla ludności.

Oceny poziomu pól elektromagnetycznych w środowisku dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska. Prawo ochrony środowiska obowiązuje wojewódzkiego inspektora ochrony środowiska do prowadzenia okresowych badań kontrolnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz aktualizowania corocznego rejestru zawierającego informacje o stwierdzonych przekroczeniach dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku.

Na terenie powiatu znajduje się 15 anten nadawczo-odbiorczych stacji telefonii komórkowej:

- 1 nadajnik na terenie gminy Białobrzegi
- 3 nadajniki na terenie gminy Rakszawa
- 2 nadajniki na terenie gminy Markowa
- 3 nadajniki na terenie gminy Żołynia
- 3 nadajniki na terenie gminy Łącut
- 3 nadajniki na terenie gminy miejskiej Łącut

Przez teren powiatu przebiega szereg węzłów energetycznych województwa podkarpackiego, które również są źródłem fal elektromagnetycznych, jednak o małym /do kilkunastu metrów/ zasięgu, w którym natężenie promieniowania niejonizującego może mieć niekorzystny wpływ na zdrowie ludzi.

Do chwili obecnej / 2008 rok /nie stwierdzono przekroczeń wartości dopuszczalnych emisji fal elektromagnetycznych pochodzących z ww. źródeł /linii energetycznych i nadajników telefonii komórkowej/.

3.7.5. POWAŻNE AWARIE

Dyrektywa Rady nr 96/82/WE z 9 grudnia 1996 w sprawie kontrolowania zagrożeń z udziałem niebezpiecznych substancji ma na celu zapobieganie poważnym awariom i ograniczanie ich skutków dla ludzi i środowiska naturalnego, zapewniając wysoki stopień ochrony w całej Wspólnocie Europejskiej w sposób spójny i efektywny. Artykuł 12 Dyrektywy Seveso II wymaga, aby Państwa Członkowskie uwzględniały w swoich strategiach i planach zagospodarowania przestrzennego zapobieganie poważnym awariom i ograniczanie ich skutków. Rozwój gospodarczy może wymusić konieczność lokalizowania nowych obiektów, które mogą oddziaływać na środowisko. W takim przypadku zasadnicze znaczenie ma właściwa lokalizacja tego typu obiektów oraz wyznaczenie stref i ochrona terenu. Rozwój technologii przemysłowych sprawia, że wzrasta zagrożenie chemiczne, pożarowe, techniczne, ekologiczne. Corocznie wzrasta zarówno ilość niebezpiecznych substancji chemicznych przechowywanych i wytwarzanych w zakładach, jak również transportowanych po drogach i trasach kolejowych.

Do ochrony środowiska przed poważnymi awariami zobowiązani są zarówno prowadzący zakłady, stwarzające zagrożenie wystąpienia awarii, dokonujący przewozu substancji niebezpiecznych, jak również organy administracji. Kompetencje i sposób przeciwdziałania poważnym awariom, instrumenty prawne służące przeciwdziałaniu poważnej awarii przemysłowej, obowiązki prowadzącego zakład stwarzający zagrożenie wystąpienia awarii przemysłowej określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2006 r. Nr 129, poz. 902 z późn. zm), która nakłada na Państwową Straż Pożarną obowiązki w zakresie zapobiegania poważnym awariom i współdziałania, w tym zakresie z innymi jednostkami. Zgodnie z art. 260 w/w ustawy w celu zapobiegania, zwalczania i ograniczania skutków awarii przemysłowej opracowuje się wewnętrzny i zewnętrzny plan operacyjno-ratowniczy.

W powiecie łańcuckim znajduje się jeden zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej /zlokalizowany w Pogwizdowie – gmina Czarna - produkujący piankę poliuretanową, ze względu na dogodne położenie nie stwarza jednak dużego zagrożenia dla ludzi i środowiska.

3.7.6. TERENY ZDEGRADOWANE I ZDEWASTOWANE

Grunty zdewastowane i zdegradowane, wymagające rekultywacji na terenie województwa zajmują (dane GUS stan na koniec 2006 roku) 2534 ha.

Zasady ochrony powierzchni ziemi zostały sformułowane w ustawie Prawo ochrony środowiska, do której przepisem wykonawczym jest Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 września 2002 r. w sprawie standardów jakości gleby oraz standardów jakości ziemi. Zgodnie z zapisami ustawy ochrona powierzchni ziemi polega m.in. na doprowadzeniu jakości gleby i ziemi co najmniej do wymaganych standardów, gdy nie są one dotrzymywane.

Z dniem 30 kwietnia 2007 roku weszła w życie ustawa z dnia 13 kwietnia 2007r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie (Dz.U. 2007 nr 75 poz. 493). Ustawa wprowadziła zmiany w ustawie Prawo ochrony środowiska w części dotyczącej ochrony powierzchni ziemi, polegające przede wszystkim na regulacji kwestii odpowiedzialności za przeprowadzenie rekultywacji oraz obowiązku prowadzenia rejestrów gruntów zdegradowanych, wymagających rekultywacji (zanieczyszczonej gleby lub ziemi) przez wojewodę (wcześniej starosta). Ponadto ochronę powierzchni ziemi uwzględniają: ustawa Prawo geologiczne i górnicze, ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym, ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych, ustawa Prawo geodezyjne i kartograficzne, ustawa Prawo budowlane. Komisja Europejska w ramach Szóstego programu działań przedstawiła Strategię tematyczną w dziedzinie ochrony gleby formułującą obowiązki państw członkowskich w tym zakresie. W Strategii tematycznej w sprawie stosowania pestycydów zakłada się konieczność zmniejszenia związanych z nimi zagrożeń dla ludzi i środowiska naturalnego. Zapisy Strategii zobowiązują m.in. do sporządzenia krajowych planów działania (KPD), w których państwa członkowskie będą musiały określić indywidualne cele ukierunkowane na zmniejszenie niebezpieczeństw, zagrożeń i zależności od kontroli chemicznej w ochronie roślin.

Tereny poprzemysłowe wymagające rekultywacji (zgodnie z definicjami takich terenów, przyjmowanych w innych krajach OECD), to tereny zdegradowane w wyniku działalności gospodarczej oraz tereny, na których pierwotne funkcje gospodarcze ustały lub spełniane są nie w pełni. Zalicza się do nich:

- tereny poprzemysłowe zdegradowane chemicznie, czyli tereny, na których gleba/ziemia wymaga oczyszczenia;
- tereny poprzemysłowe zdegradowane pod względem morfologicznym (fizycznym), czyli tereny wymagające rekultywacji likwidującej niekorzystne przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu;
- tereny nie pełniące już funkcji gospodarczych lub spełniające je nieefektywnie, które nie są zdegradowane chemicznie i/lub fizycznie.

Na terenie powiatu łańcuckiego nie występują grunty zdegradowane wymagające rekultywacji.

3.7.7. ZANIECZYSZCZENIA TRANSGRANICZNE

Z uwagi na znaczne oddalenie od granic Państwa oraz małą ilość instalacji mogących w sposób znaczący wpływać na stan środowiska powiat łańcucki nie generuje zanieczyszczeń o charakterze transgranicznym.

3.7.8. ZAGROŻENIA BIOLOGICZNE

Rozwój województwa podkarpackiego, w tym również powiatu łańcuckiego wiąże się z rozwojem rolnictwa ekologicznego. Zagrożeniem dla tego kierunku rolnictwa może być przypadkowe, niezamierzone wprowadzenie produktów GMO do produkcji rolnej i na rynek artykułów rolno-spożywczych. Ponadto przypadkowe, niezamierzone wprowadzenie produktów GMO może stanowić nieodwracalne zagrożenie dla różnorodności biologicznej naszego regionu, w tym tradycyjnych gatunków i starych odmian roślin. Zasadniczą sprawą są więc:

- odpowiednie rozwiązania systemowe, skuteczny nadzór (m.in. właściwe przepisy prawne, monitoring, odpowiednio skuteczne kary finansowe), dotyczące stosowania biotechnologii i wykorzystywania organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO);
- wyczerpująca informacja społeczeństwa o zamierzonym uwolnieniu GMO do środowiska oraz o produktach z GMO wprowadzonych do obrotu.

Aktualnie organem administracji rządowej właściwym do spraw GMO jest Minister Środowiska. Na terenie powiatu zgodnie z rejestrem prowadzonym przez Ministra Środowiska nie udzielono zezwolenia na uwolnienie GMO do środowiska.

3.8. ODNAWIALNE ŹRÓDŁA ENERGII

Energia odnawialna zwana również energią ekologicznie czystą lub zieloną powstaje przy wykorzystaniu naturalnych nośników jakimi są: energia kinetyczna wiatru, energia spięrzeń lub gorącej wody, energia powstała przy spalaniu biomasy i biogazu oraz energia słoneczna. Konieczność wykorzystania alternatywnych źródeł energii wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian), wyczerpywania się źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Województwo podkarpackie posiada warunki do pozyskiwania energii z wielu źródeł odnawialnych /dogodne warunki w tym zakresie panują również na terenie powiatu łańcuckiego/.

Energia wiatru

Na terenie powiatu charakterystyczne są średnie i silne długotrwałe wiatry wiejące głównie z kierunku północno – zachodniego. Ze względu na urozmaiconą rzeźbę terenu, zarówno kierunek jak i siła wiatru są zróżnicowane lokalnie.

Z przeprowadzonej analizy wynika, że najkorzystniejsze warunki anemologiczne dla elektrowni wiatrowych występują na wzniesieniach na wysokości 80-90m n.p.t. W strefie tej częstość występowania wiatru o prędkości $4 \div 15$ m/s jest wysoka, co sprawia, że na terenie powiatu /na lokalnych wzniesieniach znajdujących się w części południowej powiatu/ panują korzystne warunki do lokalizacji elektrowni wiatrowych.

W ostatnich latach /2007 ÷ 2008/ na terenie gminy Markowa i Łańcut podjęte zostały działania zmierzające do lokalizacji farmy wiatrowej. Obecnie trwają prace przygotowawcze do instalacji siłowni wiatrowych dla potrzeb ww. instalacji.

Energetyka wodna

Ukształtowanie terenu, duże prędkości przepływu wody w rzekach i potokach szczególnie w południowej części województwa podkarpackiego sprzyjają lokalizacji **małych elektrowni wodnych**. Energia ta zamienia się w naturalny sposób w energię kinetyczną płynącej wody.

Tę właśnie naturalną przemianę wykorzystuje elektrownia wodna. Płynąca woda przepuszczana jest w sposób kontrolowany przez turbiny wodne, którymi obraca się generatory energii elektrycznej.

W chwili sporządzania niniejszego programu na terenie powiatu znajduje się jedna elektrownia wodna w miejscowości Żołyń. Budowa nowych elektrowni wodnych w najbliższym czasie nie jest planowana.

Energia słońca

Najistotniejszymi parametrami w wykorzystaniu energii promieniowania słonecznego są roczne wartości nasłonecznienia. Warunki meteorologiczne charakteryzują się bardzo nierównym rozkładem promieniowania słonecznego w cyklu rocznym. Około 80% całkowitej rocznej sumy nasłonecznienia przypada na sześć miesięcy sezonu wiosenno-letniego, od początku kwietnia do końca września, przy czym czas operacji słonecznej w lecie wydłuża się do 16 godz/dzień, natomiast w zimie skraca się do 8 godzin dziennie. W powiecie średnie nasłonecznienie miesięczne wg danych 10 letnich wynosi odpowiednio od 0,8 kWh/m²/dzień w grudniu do 5.04 kWh/m²/dzień w lipcu. Taki rozkład predestynuje wykorzystanie do celów turystyczno-wypoczynkowych z zabezpieczeniem potrzeb własnych w miesiącach o mniejszym nasłonecznieniu. Wykorzystanie energii promieniowania słonecznego znalazło zastosowanie do wspomagania ogrzewania budynków użyteczności publicznej, budynków jednorodzinnych, obiektów gospodarczych oraz do podgrzewania wody użytkowej.

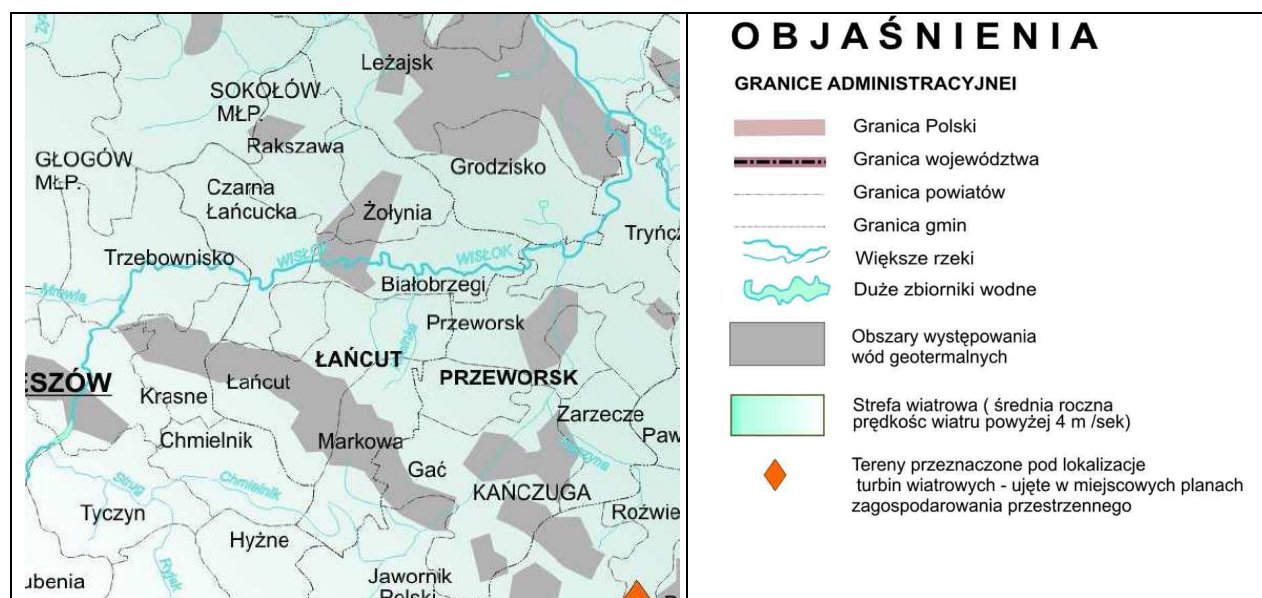
W chwili obecnej coraz liczniej lokalizowane są na dachach budynków kolektory słoneczne wspomagające system grzewczy c.o. i ciepłej wody.

Wody geotermalne

Na terenie województwa istnieje możliwość pozyskiwania energii ze złóż **zasobów wód geotermalnych**. Dotychczas zbadane i udokumentowane złoża tych wód znajdują się m.in. w obrębie „zapadliska podkarpackiego”, gdzie szacowana jest ich ilość na około 360 km³ wód o temperaturze od 35°C do ponad 120°C, a zgromadzoną w nich energię cieplną szacuje się na 1,5 mld ton paliwa umownego.

Zasoby wód termalnych występują na terenie powiatu łańcuckiego w gminie Żołynia, Białobrzegi, Łańcut i Markowa.

Mapa nr 3. Obszary występowania wód geotermalnych na terenie powiatu łańcuckiego

Źródło : Program ochrony środowiska dla województwa podkarpackiego na lata 2008 - 2011

Biogaz

Duże składowiska odpadów komunalnych dają możliwość pozyskiwania powstającego **biogazu**. Może on być wykorzystany zarówno do produkcji energii cieplnej jak i elektrycznej. Gospodarcze wykorzystanie gazu zależne jest od jego lokalnych warunków. Biogaz (gaz wysypiskowy) jest gazem powstającym, w procesie beztlenowej fermentacji odpadów organicznych przy udziale bakterii metanowych. Jego wydzielanie może stanowić zagrożenie dla środowiska naturalnego i mieszkańców okolic wysypisk śmieci.

W powiecie łańcuckim brak jest składowisk odpadów komunalnych, stad też biogaz nie jest pozyskiwany.

Biomasa

Obecnie na Podkarpaciu obserwuje się wzrost zainteresowania alternatywnym paliwem jakim jest **biomasa**. Jest to rodzaj najstarszego i najszerzej wykorzystywanego paliwa np. poprzez: spalanie biomasy roślinnej (drewna opałowego z lasów, odpadów drzewnych z tartaków, zakładów meblarskich i in., słomy), spalanie śmieci komunalnych, wytwarzanie oleju opałowego z roślin oleistych (np. z rzepaku), fermentację alkoholową (np. z ziemniaków) w celu wytworzenia etanolu jako dodatku do paliw silnikowych, uzyskiwanie biogazu w wyniku beztlenowej fermentacji metanowej odpadowej masy organicznej, energetyczne wykorzystanie gazu wysypiskowego.

Ocenia się, że na terenie powiatu panują dogodne warunki do wykorzystywania energii wiatru, energii słonecznej oraz uzyskiwania energii z biomasy. W chwili obecnej brak jest danych dotyczących udziału energii pozyskiwanej ze źródeł odnawialnych na terenie powiatu w ogólnym bilansie energetycznym.

3.9. NAKŁADY INWESTYCYJNE PONIESIONE NA OCHRONĘ ŚRODOWISKA I GOSPODARKE WODNĄ

Nakłady na ochronę środowiska w powiecie łańcuckim w latach 2004 – 2006 kształtowały się następująco:

	Jednostka miary	2004	2005	2006
NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA WG KIERUNKÓW INWESTOWANIA				
Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej wg kierunków inwestowania				
ogółem	tys. zł	342,3	4 334,3	1 419,7
ujęcia i doprowadzenia wody	tys. zł	282,0	110,4	403,1
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody	tys. zł	37,4	3 166,8	491,4
zbiorniki i stopnie wodne	tys. zł	0	43,4	4,9
regulacja i zabudowa rzek i potoków	tys. zł	22,9	1 013,7	520,3
obwałowania przeciwpowodziowe	tys. zł	0	0	0
stacje pomp na zawałach i obszarach depresyjnych	tys. zł	0	0	0
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu				
ogółem	tys. zł	472,0	753,1	94,0
zapobieganie zanieczyszczeniom razem	tys. zł	353,8	606,8	94,0
zapobieganie zanieczyszczeniom nowe techniki i technologie spalania paliw	tys. zł	353,8	606,8	94,0
zapobieganie zanieczyszczeniom modernizacja kotłowni i ciepłownictwa	tys. zł	353,8	606,8	94,0
Ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu - redukcja zanieczyszczeń				
ogółem	tys. zł	118,2	146,3	0
pyłowe	tys. zł	118,2	0	0
gazowe	tys. zł	0	146,3	0

	Jednostka miary	2004	2005	2006
Gospodarka ściekowa i ochrona wód				
ogółem	tys. zł	9 040,8	6 867,4	2 113,4
sieć kanalizacyjna odprowadzająca ścieki	tys. zł	8 515,1	6 730,2	2 094,0
sieć kanalizacyjna odprowadzająca wody opadowe	tys. zł	90,0	0	0
oczyszczalnie ścieków przemysłowych	tys. zł	0	0	0
oczyszczalnie ścieków komunalnych	tys. zł	0	137,2	0
Gospodarka odpadami				
gospodarka odpadami ogółem	tys. zł	3,8	0	0
zbieranie odpadów i ich transport	tys. zł	3,8	0	0
NAKŁADY NA ŚRODKI TRWAŁE SŁUŻĄCE OCHRONIE ŚRODOWISKA I GOSPODARCE WODNEJ WG ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA				
Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej				
na ochronę środowiska				
ogółem	tys. zł	9 516,6	7 620,5	2 513,4
środki własne	tys. zł	3 344,8	2 594,5	1 889,2
środki z zagranicy	tys. zł	1 562,5	1 592,9	0
fundusze ekologiczne	tys. zł	3 290,0	2 086,0	329,2
kredyty i pożyczki krajowe	tys. zł	491,0	998,3	160,0
inne środki	tys. zł	828,3	348,8	135,0
na gospodarkę wodną				
ogółem	tys. zł	342,3	4 334,3	1 419,7
środki własne	tys. zł	256,5	862,4	728,0
środki z budżetu centralnego	tys. zł	0	0	334,9
środki z budżetu województwa	tys. zł	0	43,4	0
środki z zagranicy	tys. zł	85,8	1 728,6	351,8
fundusze ekologiczne	tys. zł	0	1 004,4	0
kredyty i pożyczki krajowe	tys. zł	0	691,2	0
inne środki	tys. zł	0	4,3	5,0

1995 - 2008 © Główny Urząd Statystyczny

4. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ O CHARAKTERZE SYSTEMOWYM

4.1. WZMOCNIENIE INSTYTUCJONALNE

Absorpcja środków finansowych pochodzących z funduszy strukturalnych, możliwych do pozyskania do 2013, w tym na ochronę środowiska wymagać będzie znacznych nakładów finansowych na zapewnienie sprawnego systemu zarządzania, monitorowania stanu środowiska kontroli i oceny realizacji zadań związanych z ochroną środowiska (m. in. bezpieczeństwa ekologicznego) oraz wdrażania, informowania i promocji działań na rzecz ochrony i poprawy stanu środowiska, monitorowania wpływu na środowisko przedsięwzięć bezpośrednio ze środowiskiem nie związanych). Przewidywane działania dotyczyć będą zatrudnienia kadry o odpowiednich kwalifikacjach niezbędnej do działania instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz zapewnienia pracownikom odpowiednich warunków technicznych umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków (m.in. sprzęt komputerowy wraz z oprogramowaniem).

CEL STRATEGICZNY: Sprawne funkcjonowanie administracji do spraw ochrony środowiska.

Działania w zakresie realizacji celu strategicznego:

- tworzenie warunków technicznych umożliwiających sprawne i efektywne wykonywanie obowiązków dotyczących ochrony środowiska, w tym wzmocnienia systemu zarządzania jakością środowiska i oceny efektów ekologicznych (m.in. zaopatrzenie w odpowiedni sprzęt i oprogramowanie, dostęp do Internetu, wdrożenie nowoczesnych technik monitorowania środowiska,

4.2. STYMULOWANIE ROZWOJU GOSPODARCZEGO GMINY Z UWZGLĘDNIENIEM ZASADY ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

CEL STRATEGICZNY: Zwiększenie roli wiedzy i ekoinnowacyjności w procesie rozwoju gospodarczego i społecznego gminy

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- preferowanie podmiotów gospodarczych stosujących nowoczesne, przyjazne dla środowiska technologie,
- prowadzenie polityki zmierzającej do racjonalnego korzystania ze środowiska i jego zasobów.

4.3. EDUKACJA EKOLOGICZNA, DOSTĘP DO INFORMACJI I POSZERZENIE DIALOGU SPOŁECZNEGO

Działania jakie będą podejmowane w ramach realizacji tego celu powinny przyczynić się do wykreowania społeczeństwa o wysokim poziomie zachowań, świadomego wzajemnych powiązań pomiędzy zagadnieniami gospodarczymi, społecznymi, ekologicznymi i politycznymi. Podstawowym i głównym celem edukacji ekologicznej jest podniesienie świadomości ekologicznej społeczności gminy, przejawiające się w postaci pozytywnych zachowań proekologicznych we wszystkich dyscyplinach życia i gospodarki, poczuciu współodpowiedzialności każdego obywatela za stan środowiska oraz umożliwieniu każdemu człowiekowi zdobywania wiedzy niezbędnej dla poprawy środowiska. Podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz prawo do informacji i udziału obywateli to podstawowe warunki spełnienia założeń realizacji idei zrównoważonego rozwoju.

CEL STRATEGICZNY: Stałe podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców oraz poprawa dostępu do informacji o środowisku i jego ochronie.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- edukacja ekologiczna w zakresie kształtowania postaw sprzyjających osiągnięciu efektów ekologicznych;
- rozwijanie edukacji ekologicznej na wszystkich poziomach szkolnictwa;
- propagowanie zagadnień ochrony ekosystemów, ochrony krajobrazu, kształtowanie norm zachowań sprzyjających ochronie różnorodności biologicznej;
- doskonalenie baz danych o środowisku w postaci elektronicznej, dostępnej za pośrednictwem Internetu;
- wsparcie wybranych projektów realizowanych przez organizacje pozarządowe;

- szkolenia dla samorządów oraz społeczności lokalnych w zakresie informacji i komunikacji społecznej i udziału społeczeństwa w podejmowaniu decyzji o działaniach inwestycyjnych (procedury ocen oddziaływania na środowisko przedsięwzięć, planów i programów);
- współpraca samorządów wszystkich szczebli w zakresie prezentacji o treściach ekologicznych w ramach oferty programowej regionalnych i lokalnych ośrodków telewizyjnych, radiowych i prasowych (praca ciągła);
- wspieranie jednostek zarządzających cennymi przyrodniczo obszarami chronionymi w zakresie: organizowania wystaw o charakterze edukacyjnym; działalności w zakresie muzealnictwa o charakterze przyrodniczym; rozwoju ścieżek edukacyjnych w terenie;

4.4. ASPEKTY EKOLOGICZNE W PLANOWANIU PRZESTRZENNYM

Planowanie przestrzenne w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego zapewnia warunki utrzymania równowagi przyrodniczej. Przepisy, zwłaszcza ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym zapewniają integrację problematyki środowiskowej z problematyką planowania przestrzennego.

CEL STRATEGICZNY: Zachowanie równowagi ekologicznej w procesie rozwoju gospodarczego województwa, w tym właściwa lokalizacja przestrzenna inwestycji.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- rozpoznanie środowiska przyrodniczego w zakresie niezbędnym do opracowania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, zapewniających optymalne relacje pomiędzy terenami zainwestowania a terenami otwartymi oraz wykorzystanie lokalnego potencjału w zakresie zaopatrzenia w energię i surowce;
- identyfikacja obszarów problemowych, konfliktów przestrzennych i środowiskowych;
- współpraca instytucji odpowiedzialnych za ochronę środowiska i jednostek w zakresie zagospodarowania przestrzennego na różnych szczeblach.

4.5. AKTYWIZACJA RYNKU NA RZECZ OCHRONY ŚRODOWISKA ORAZ ZARZĄDZANIA ŚRODOWISKOWEGO. MECHANIZMY PRAWNO-EKONOMICZNE I FINANSOWE

W najbliższych latach działania będą ukierunkowane na dalszą efektywną realizację wymagań ochrony środowiska na obszarze Unii Europejskiej, wspieranie mechanizmów rynkowych oraz upowszechnianie systemów zarządzania środowiskowego. Produkty przyjazne środowisku mogą stać się czynnikiem decydującym, jeżeli chodzi o konkurencyjność na rynku. Należy się więc spodziewać zainteresowania systemami zarządzania środowiskowego. W najbliższych latach działania ukierunkowane będą na tworzenie warunków sprzyjających wdrażaniu tych systemów.

CEL STRATEGICZNY: Skuteczne wdrażanie mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych.

Kierunki działań w zakresie realizacji celu strategicznego:

- zwiększenie nakładów na ochronę środowiska, w tym skuteczne pozyskiwanie środków finansowych na realizację projektów proekologicznych
- promocja i wdrażanie systemu „zielonych zamówień” realizowanych ze środków publicznych, a także uruchomienie „zielonych miejsc pracy” oraz wykorzystywanie środków pomocowych UE dla uruchomienia tych programów;
- preferencje proekologiczne w podatkach i opłatach lokalnych;
- kształtowanie równoprawnych warunków konkurencji przez pełne stosowanie zasady „zanieczyszczający płaci”;
- edukacja na temat systemów zarządzania środowiskowego, zwłaszcza w aspekcie korzyści finansowych.

5. STRATEGIA DZIAŁAŃ W ZAKRESIE OCHRONY I POPRAWY STANU ŚRODOWISKA

5.1. PRIORYTETY EKOLOGICZNE

W oparciu o dotychczas obowiązujące strategie, programy i plany, raporty sporządzone na wszystkich szczeblach zarządzania oraz w oparciu o aktualny stan środowiska stwierdza się, że ochrona wód, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo ekologiczne nadal są priorytetowymi dziedzinami ochrony środowiska. Większą wagę należy przyłożyć do pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, ochrony przyrody i klimatu. Przy wyznaczaniu priorytetów ekologicznych przyjęto następujące kryteria:

- 1) dziedziny środowiska wymagające zmniejszenia znacznych dysproporcji pomiędzy stanem istniejącym a wymaganym (m.in. przez przepisy prawne);
- 2) zgodność z priorytetami wyznaczonymi w polityce ekologicznej instytucji wyższego szczebla;
- 3) zgodność z priorytetami ekologicznymi wynikającymi z przynależności do Unii Europejskiej oraz wynikającymi z dokumentów strategicznych przyjętych na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym (Strategia rozwoju województwa podkarpackiego, Regionalny Program Operacyjny dla Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013; Strategia rozwoju powiatu rzeszowskiego itd.);
- 4) możliwość uzyskania zewnętrznego wsparcia finansowego na poprawę określonych działań na rzecz środowiska.

Zgodnie z w/w kryteriami zdefiniowane zostały następujące priorytety ekologiczne:

Priorytet 1. Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych

Priorytet 2. Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska (w tym ochrona przed powodzią, poważne awarie, ograniczanie skutków zagrożeń naturalnych i chemicznych)

Priorytet 3. Gospodarka odpadami

Priorytet 4. Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych

Priorytet 5. Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów

Priorytet 6. Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej

Priorytet 7. Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb

Priorytet 8. Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym

Priorytet 9. Ochrona zasobów kopalin

W obrębie priorytetów, wyszczególnione zostały cele krótkookresowe (na okres najbliższych 4 lat od uchwalenia programu) i średniookresowe (na okres najbliższych 8 lat od uchwalenia programu), a w ich obrębie kierunki działań. Wskazane zostały działania priorytetowe wraz z podaniem terminów ich realizacji, szacunkowych kosztów i instytucji odpowiedzialnych za ich realizację.

Priorytetowe działania proekologiczne powiecie łańcuckim:

- **w zakresie ochrony wód i efektywnego wykorzystanie zasobów wodnych** – podejmowanie działań zmierzających do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi /całkowite skanalizowanie powiatu z wyłączeniem obszarów, gdzie jest to niemożliwe ze względów ukształtowania terenu/
- **w zakresie przeciwdziałania zagrożeniom środowiska** wszędzie, gdzie ma to uzasadnienie, kierowanie środków na projekty związane z renaturyzacją, przywracaniem funkcjonalności przyrodniczej, hamowaniem odpływu wody, zwiększające naturalną retencję, ograniczające zagrożenie powodziowe, związane ze wzrostem dyspozycyjności zasobów wody, a także w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom i monitorowaniem stanu środowiska,
- **w zakresie gospodarki odpadami** - wspieranie działań w zakresie zapobiegania oraz ograniczania wytwarzania odpadów komunalnych, wdrażania technologii odzysku, w tym recyklingu, wdrażania technologii unieszkodliwiania odpadów komunalnych, oraz likwidacja zagrożeń wynikających ze składowania tych odpadów, zgodnie z gminnym planem gospodarki odpadami;
- **w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych** – wspieranie działań związanych z wykorzystaniem energii wiatru, energii słonecznej, geotermalnej oraz biomasy.
- **w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów** – działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej;
- **w zakresie ochrony powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej** – wspieranie projektów dotyczących redukcji zanieczyszczeń emitowanych do atmosfery; projekty na rzecz ograniczania niskiej emisji;
- **w zakresie ochrony przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym** – wspieranie działań związanych z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu, w szczególności hałasu komunikacyjnego;
- **w zakresie ochrony zasobów kopalin** – rozpoznanie zasobów surowców o szczególnym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego.

5.2. OCHRONA I EFEKTYWNE WYKORZYSTANIE ZASOBÓW WODNYCH - PRIORYTET 1

5.2.1. INFORMACJE OGÓLNE

Podstawowe regulacje prawne odnoszące się do zagadnień gospodarki wodnej i ochrony wód są zawarte w ustawie **Prawo wodne** z dnia 18 lipca 2001 roku z późniejszymi

zmianami, ustawie o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków z dnia 7 czerwca 2001 roku z późn. zmianami, ustawie Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku z późn. zmianami oraz w szeregu aktów wykonawczych do powyższych ustaw. Dokumenty te zostały dostosowane i stanowią podstawę do funkcjonowania w prawie polskim przepisów Unii Europejskiej (min. **Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE, Dyrektywy 91/271/EWG, Dyrektywy 76/464/EWG**) w zakresie działań związanych z gospodarką wodno – ściekową. Jakość wód województwa podkarpackiego systematycznie ulega poprawie, jednak proces ten jest powolny i wymaga czasu. Uzależniony jest, w dużej mierze, od prowadzonej gospodarki wodno – ściekowej.

Dla ochrony wód kontynuowane będą działania w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków oraz sieci wodociągowych zakresie stacji uzdatniania wody wód. Istotne będą również działania w zakresie racjonalizacji zużycia wody na cele produkcyjne i w gospodarstwach domowych, upowszechnianie pomiaru zużycia wody oraz wprowadzanie zamkniętych obiegów wodnych.

5.2.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE i KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Realizowane cele dotyczyć będą ochrony zasobów wodnych, przeciwdziałania zanieczyszczeniom, a także racjonalnego wykorzystania zasobów wodnych.

Cele i kierunki działań:

- rozbudowa systemu zaopatrzenia w wodę,
- chronienie przed zanieczyszczeniami miejscowych ujęć wody,
- rozwijanie sprawnego systemu kanalizacji i oczyszczania ścieków,
- eliminowanie źródeł zanieczyszczeń wód powierzchniowych, gruntowych i cieków wodnych,
- podejmowanie działań na rzecz zwiększenia retencji wody,

Działania nieinwestycyjne:

- 1) propagowanie celowości prowadzenia badań jakości wody z ujęć prywatnych,
- 2) propagowanie racjonalnego (oszczędnego) wykorzystania wody;
- 3) stosowanie zasad ujętych w Kodeksie Dobrych Praktyk Rolniczych mających na celu ochronę wód przed zanieczyszczeniem związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- 4) wprowadzanie i wspieranie rolnictwa ekologicznego;
- 5) preferowanie użytkowania łąkowego, ochrona, restytucja i właściwe kształtowanie pasów roślinności wzdłuż brzegów cieków wodnych.

Zaopatrzenie w wodę

Zapewnienie wody do spożycia w odpowiedniej ilości i jakości ma istotne znaczenie dla zdrowia i warunków życia społeczeństwa, a także bezpieczeństwa sanitarnego. W celu zapewnienia odbiorcom odpowiedniej jakości i ilości wody, niezbędna jest modernizacja istniejących sieci wodociągowych i budowa nowych. Konieczne jest określenie stref ochronnych wraz z obszarem zasilania oraz właściwe ich zagospodarowanie jako ważny aspekt ochrony wód podziemnych stanowiących źródła zaopatrzenia w wodę. Istotna będzie racjonalizacja zużycia wody oraz kontynuowanie działań inwestycyjnych.

Działania inwestycyjne służące zapewnieniu odpowiedniej jakości wody do spożycia:

- 1) dostosowanie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi do standardów UE poprzez rozbudowę i modernizację stacji uzdatniania wód;
- 2) rozbudowa sieci wodociągowej oraz /w razie potrzeby/ jej modernizacja;

Działania nieinwestycyjne

- 1) respektowanie stref ochrony sanitarnej od komunalnych ujęć wód .

5.2.3. WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI CELÓW EKOLOGICZNYCH W ZAKRESIE OCHRONY I EFEKTYWNEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW WODNYCH

Tab. nr 6. Ważniejsze wskaźniki realizacji celów w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania zasobów wodnych

Nazwa wskaźnika	Wartość w roku bazowym	Wartość w roku					Źródło danych
	2006 r.	2008 r.	2010 r.	2012 r.	2014 r.	>2015r.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Zużycie wody ogółem: - bez ujęć własnych (studni) [dam ³]	1864,5						dane własne, GUS
Długość sieci wodociągowej [km]	594,1						dane własne, GUS
Ścieki komunalne odprowadzane do oczyszczalni, [dam ³]	1986,9						dane własne, GUS
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków [w % ogólnej liczby ludności]	45 656 58 %						dane własne, GUS
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	713,2						dane własne, GUS

5.2.4. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY I EFEKTYWNEGO WYKORZYSTANIA ZASOBÓW WODNYCH

Tabela. nr 7. Lista i harmonogram realizacji przedsięwzięć

Lp.	Nazwa Projektu	Okres realizacji
1	Rozbudowa kanalizacji sanitarnej	2008 - 2015
2	Rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowej	2008 - 2015
3	Modernizacja i konserwacja urządzeń w gospodarce wodnej	2008 – 2011

5.3. PRZECIWDZIAŁANIE ZAGROŻENIOM ŚRODOWISKA - PRIORYTET 2

5.3.1. INFORMACJE OGÓLNE

Przedmiotem i zakładanym skutkiem realizacji priorytetu jest poprawa poziomu bezpieczeństwa w regionie pod względem zabezpieczenia przed zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi.

Priorytetowo będą traktowane działania w zakresie zwiększenia ochrony przeciwpowodziowej, i zwiększenie naturalnej retencji terenów, wzrostu dyspozycyjnych zasobów wody oraz utrzymania istniejącej infrastruktury gospodarki wodnej.

Działania na rzecz zwiększenia retencji wodnej, regulacji stosunków wodnych (w tym ochrona przed skutkami suszy), zwiększenie stopnia zabezpieczenia przed powodzią oraz dostosowanie sposobu zarządzania zasobami wodnymi w regionach i dorzeczach regulują przepisy Prawa Wodnego, Ramowej Dyrektywy Wodnej (Dyrektywa 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000r. ustanawiającej ramy dla działalności wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej), oraz Dyrektywy powodziowej (Dyrektywa 2007/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007r. w sprawie oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim).

Głównym celem Dyrektywy powodziowej jest ustanowienie ram dla oceny ryzyka powodziowego i zarządzania nim, w celu ograniczenia negatywnych konsekwencji związanych z powodzią na terytorium Wspólnoty - dla zdrowia ludzkiego, środowiska, dziedzictwa kulturowego oraz działalności gospodarczej. Dyrektywa nakłada na państwa członkowskie obowiązek sporządzenia takich dokumentów planistycznych jak: wstępna ocena ryzyka powodziowego (sporządzana do dnia 22 grudnia 2011 r.), mapy zagrożenia powodziowego i mapy ryzyka powodziowego (sporządzane do dnia 22 grudnia 2013 r.) oraz plany zarządzania ryzykiem powodziowym (sporządzane do dnia 22 grudnia 2015 r.).

W związku z rozwojem gospodarczym może wzrastać zagrożenie poważnymi awariami przemysłowymi, zanieczyszczeniami chemicznymi i niezamierzonym uwolnieniem GMO do środowiska.

5.3.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Podstawowe cele ekologiczne realizowane w ramach priorytetu dotyczą ograniczania skutków negatywnych zjawisk naturalnych, przeciwdziałanie poważnym awariom, oraz wzmocnienie procesów decyzyjnych poprzez zapewnienie wiarygodnych informacji o stanie środowiska uzyskiwanych w ramach monitoringu środowiska.

Prowadzenie działań związanych z monitorowaniem środowiska, uwzględniające informowanie, ostrzeganie i reagowanie pod kątem potencjalnych zagrożeń.

Konieczne jest także podjęcie działań związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniu w postaci osuwisk.

Cele średniookresowe

- **Cel nr 1** - Minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom, dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska,
- **Cel nr 2** - podjęcie działań związanych z przeciwdziałaniem zagrożeniu w postaci osuwisk.

Minimalizowanie negatywnych skutków zjawisk geodynamicznych

Działania inwestycyjne:

- 1) prowadzenie prac zabezpieczających na obszarach stwierdzonych osuwisk zagrażających obiektom budowlanych oraz zabezpieczenie terenów osuwiskowych przed dalszym rozprzestrzenianiem się ruchów masowych ziemi;
- 2) właściwe zagospodarowanie terenów podatnych na tworzenie się osuwisk (m.in. wyłączenie z zabudowy, zalesianie, odpowiednie zabiegi agrotechniczne).

Działania nieinwestycyjne:

- 1) prowadzenie monitoringu terenów osuwiskowych i narażonych na osuwiska;
- 2) odpowiednie planowanie i kształtowanie zagospodarowania przestrzennego terenów zagrożonych osuwaniem się mas ziemnych, z uwzględnieniem ograniczeń lokalizacji oraz rodzaju i intensywności zabudowy tych terenów.

Zmniejszanie ryzyka i ograniczanie skutków poważnych awarii oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego

Działania w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom i zapobiegania zagrożeniom chemicznymi (w tym w czasie transportu materiałów niebezpiecznych dla środowiska) i biologicznym będą mieć głównie charakter pozainwestycyjny. Za bezpieczeństwo i podjęcie działań w przypadku zagrożenia poważnymi awariami, odpowiedzialne są organy Państwowej Straży Pożarnej, a Minister Środowiska jest organem administracji rządowej właściwym do spraw GMO.

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Minimalizowanie skutków negatywnych zjawisk naturalnych, zapobieganie poważnym awariom, dostęp do wiarygodnych informacji o stanie środowiska

Działania inwestycyjne:

- 1) monitoring ruchów masowych ziemi na obszarach największego zagrożenia bezpieczeństwa ludzi i środowiska;
- 2) likwidacja skutków osuwisk;

Działania nieinwestycyjne:

- 1) wspieranie współpracy instytucji oraz programów edukacji i informowania społeczeństwa w zakresie wystąpienia poważnych awarii, bezpieczeństwa biologicznego i GMO;

Ochrona przeciwpowodziowa, przeciwdziałanie skutkom suszy

Działania w tym zakresie realizowane będą poprzez: zarządzanie zasobami wodnymi, zwiększenie zasobów dyspozycyjnych wód niezbędnych dla ludności i gospodarki, retencję

i ochronę przed powodzią, właściwe utrzymanie wód i urządzeń wodnych. Środki finansowe na odtwarzanie, modernizowanie lub realizację nowej zabudowy hydrotechnicznej, powinny być kierowane wyłącznie tam gdzie ma to uzasadnienie w postaci efektu lub bezpieczeństwa ekologicznego.

Działania inwestycyjne:

- 1) zwiększanie naturalnej retencji zlewni z zachowaniem dobrego stanu ekologicznego,
w tym przywrócenie przestrzeni potrzebnej do przejścia wód powodziowych z zastosowaniem nietechnicznych metod polegających na przywróceniu dobrego stanu wód i ekosystemów zależnych od wody,
- 2) zapewnienie przepustowości cieków wodnych (przepusty, jazy, rowy itp);
- 3) utrzymanie naturalnego charakteru cieków poza terenami o zwartej zabudowie;
- 4) dostosowywanie użytkowania rolniczych terenów położonych w sąsiedztwie rzek i potoków do skali zagrożenia powodziowego;
zwiększenie ochrony przeciwpowodziowej w zlewni Wisłoka, poprzez budowę obiektów ochrony przeciwpowodziowej tj. wałów przeciwpowodziowych, polderów,

Działania nieinwestycyjne:

- 1) opracowanie planu ochrony przeciwpowodziowej regionu wodnego oraz strategii i programów przeciwdziałania skutkom suszy;
- 2) planowanie i kształtowanie zagospodarowania przestrzennego terenów zagrożonych powodzią, z uwzględnieniem ograniczeń lokalizacji oraz rodzaju i intensywności zabudowy tych terenów.

Zmniejszanie ryzyka i ograniczanie skutków poważnych awarii oraz zapewnienie bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego

Działania w zakresie przeciwdziałania poważnym awariom i zapobiegania zagrożeniom chemicznymi (w tym w czasie transportu materiałów niebezpiecznych dla środowiska) i biologicznym będą mieć głównie mieć charakter pozainwestycyjny. Za bezpieczeństwo i podjęcie działań w przypadku zagrożenia poważnymi awariami, odpowiedzialne są organy Państwowej Straży Pożarnej, a Minister Środowiska jest organem administracji rządowej właściwym do spraw GMO.

Zagrożenie bezpieczeństwa biologicznego wiąże się głównie z nieznanymi skutkami stosowania biotechnologii i wykorzystywaniem organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO). Niezbędne są odpowiednie rozwiązania systemowe i skuteczny nadzór (m.in. właściwe przepisy prawne, monitoring, odpowiednio skuteczne kary finansowe), dotyczące stosowania biotechnologii i wykorzystywania organizmów genetycznie zmodyfikowanych (GMO). Należy również zapewnić wyczerpującą informację społeczeństwa o zamierzonym uwolnieniu GMO do środowiska (rejony, organizmy) oraz produktach z GMO wprowadzonych do obrotu.

5.4. GOSPODARKA ODPADAMI - PRIORYTET 3

5.4.1. INFORMACJE OGÓLNE

Informacje dotyczące zakładanych celów ekologicznych, priorytetowych działań i przedsięwzięć w zakresie gospodarowania odpadami, zawarte są w integralnej części Programu jaką stanowi "Plan gospodarki odpadami dla powiatu łańcuckiego na lata 2008-2011, z uwzględnieniem lat 2012 -2015".

5. 5. POZYSKIWANIE ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH I ENERGOOSZCZĘDNOŚĆ – PRIORYTET 4

5.5.1. ZAŁOŻENIA PROGRAMOWE ORAZ UREGULOWANIA PRAWNE

Racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska naturalnego jest jednym z istotnym elementów zrównoważonego rozwoju, zarówno w dziedzinie energetycznym jak i ekologicznym. Stopień wykorzystania odnawialnych źródeł energii zależy od zasobów i technologii ich przetwarzania.

W powiecie istnieją dogodne warunki eksploatacji "zielonej energii" bazujących na wykorzystaniu: siły wiatru, energii słonecznej, energii geotermalnej, biomasy. Ich wykorzystanie nie jest na razie zadawalające.

Ustawa z dnia 10 kwietnia 1997 roku (z późn. zm.) - Prawo energetyczne nakłada na przedsiębiorstwa energetyczne zajmujące się obrotem energią elektryczną, obowiązek zakupu wytwarzanej na terytorium kraju energii elektrycznej z odnawialnych źródeł energii przyłączonych do sieci. Obowiązek ten, uznaje się za spełniony, jeżeli udział ilościowy zakupionej energii elektrycznej wytworzonej z odnawialnych źródeł energii lub wytworzonej we własnych odnawialnych źródłach energii i sprzedanej odbiorcom dokonującym zakupu energii elektrycznej przez dane przedsiębiorstwo energetyczne tym odbiorcom, wynosi nie mniej niż:

3,1% w 2005 r.	9,0% w 2010 r.
3,6% w 2006 r.	9,0% w 2011 r.
4,3% w 2007 r.	9,0% w 2012 r.
5,4% w 2008 r.	9,0% w 2013 r.
7,0% w 2009 r.	9,0% w 2014 r.

Konieczność wykorzystywania alternatywnych źródeł wynika głównie z potrzeby ograniczenia szkodliwych produktów spalania pierwotnych nośników (węgla i jego odmian) ograniczonej ilości źródeł kopalnych, jak również dążenia do zapewnienia bezpieczeństwa energetycznego poszczególnych regionów.

Odnawialne źródła energii mogą stanowić istotny udział w bilansie energetycznym gminy. Mogą przyczynić się do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego regionu, a zwłaszcza do poprawy zaopatrzenia w energię na terenach o słabo rozwiniętej infrastrukturze energetycznej.

Obowiązujące aktualnie przepisy prawa regulujące sytuację prawną podmiotów posiadających i prowadzących obiekty wytwórcze energii odnawialnej, proekologiczna polityka Państwa, a przede wszystkim obowiązek odkupu „zielonej energii” przez przedsiębiorstwa zajmujące się jej przesyłem i dystrybucją oraz możliwości korzystania z linii kredytowych i funduszy pomocowych, stworzyły sprzyjający klimat dla rozwoju działalności inwestycyjnej w tym zakresie.

Należy jednak podkreślić występowanie istotnych dla całego procesu pozyskiwania energii odnawialnej przeszkód i trudności. Zapisy takich dokumentów jak „Polityka energetyczna państwa” oraz „Strategia rozwoju energetyki odnawialnej” wskazują na pożądany kierunek rozwoju. Ciągłe jednak brak mechanizmów skutecznie wspierających ten rozwój. Przepisy prawa często ulegają zmianom. Wprowadzenie „Prawa energetycznego” i kolejnych rozporządzeń wykonawczych nie zmieniło radykalnie tego stanu rzeczy.

Oprócz wysokich kosztów wytwarzania, „zielona energia” ma bardzo nierównomierny cykl produkcyjny (m.in. jej produkcja może mieć miejsce jedynie przy odpowiednim natężeniu wiatru). Oznacza to, że system pobierający „zieloną energię” musi posiadać rezerwowe konwencjonalne źródło wytwórcze takiej samej mocy.

5.5.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe

- **Cel nr 1** - Wzrost udziału energii odnawialnej w bilansie zużycia energii pierwotnych (do 2020 roku 14%).
- **Cel nr 2** - Zmniejszanie energochłonności w zakresie procesów wytwórczych, świadczenia usług oraz konsumpcji.

Działania inwestycyjne:

- 1) budowa instalacji wykorzystujących energię wiatru, biomasy itp.
- 2) inwestycje podnoszące efektywność energetyczną:
 - a) budowa energooszczędnych budynków mieszkalnych, biurowych i usługowych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii,
 - b) montaż kolektorów słonecznych, ogniw fotowoltanicznych,
 - c) termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej, bloków, domów - wymiana wyposażenia na energooszczędne

Działania nieinwestycyjne:

- 1) wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnych oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii oraz nowych rozwiązań technologicznych;
- 2) włączenie problematyki energii odnawialnej do planów zagospodarowania przestrzennego i planów rozwoju regionalnego;
- 3) systematyczne zwiększanie zaangażowania środków publicznych (budżetowych i pozabudżetowych) w realizację programów efektywności energetycznej;
- 4) podnoszenie świadomości z zakresu energetyki odnawialnej na poziomie lokalnym;
- 5) promowanie korzyści wynikających z wykorzystania odnawialnych źródeł energii, a także informowanie o możliwościach skorzystania z pomocy finansowej oraz technicznej.

Cel krótkookresowy

- **Cel nr 1** - Wzrost udziału energii odnawialnej ze źródeł w bilansie paliwowo - energetycznym dążenie do osiągnięcia 7,5 % w roku 2010 w strukturze zużycia nośników pierwotnych.

Działania inwestycyjne:

- 1) budowa instalacji do pozyskiwania i wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych m.in. z wykorzystaniem siły wiatru i biomasy.

Działania nieinwestycyjne:

- 1) dokonanie oceny zasobów energii odnawialnej i niezbędnej infrastruktury, wyznaczenie regionów preferowanych do rozwoju energetyki odnawialnej;
- 2) wspieranie rozwoju energetyki odnawialnej

Działania zmierzające do realizacji założonych celów należy w szczególności koncentrować na obszarach, gdzie występują udokumentowane źródła i zasoby energii odnawialnej. Produkcja i dostarczanie energii do odbiorców może odbywać się z następujących obiektów: siłowni wiatrowych, instalacji wykorzystujących biomasę.

5.5.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE POZYSKIWANIA ENERGII ZE ŹRÓDEŁ ODNAWIALNYCH

Działania priorytetowe w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych koncentrować się będą na tworzeniu sprzyjających warunków do jej rozwoju na terenie powiatu. Na potrzeby inwestorów opracowywane będą miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, prowadzona też będzie akcja informacyjna dotycząca pozyskiwania tego rodzaju energii oraz korzyści jakie płyną z tego tytułu dla środowiska. Obiekty, w których będzie wytwarzana energia ze źródeł odnawialnych (np. wiatraki) mogą też być elementem ścieżek edukacyjnych oraz stanowić atrakcję turystyczną.

5.6. OCHRONA RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONY ROZWÓJ LASÓW – PRIORYTET 5

5.6.1. INFORMACJE OGÓLNE

Rezultatem realizacji priorytetu będzie rozpoznawanie zasobów przyrodniczych (różnorodności biologicznej), wdrażanie zapisów planów ochrony, a także utrzymanie tradycyjnego krajobrazu - przede wszystkim na obszarze chronionego krajobrazu.

Ochrona przyrody, różnorodności biologicznej realizowana będzie m.in. poprzez:

- ochronę krajobrazu terenów wiejskich poprzez promowanie tradycyjnych metod gospodarowania oraz rozwój rolnictwa ekologicznego i agroturystyki;
- stosowanie przepisów krajowych i wdrażanie Dyrektyw oraz Konwencji międzynarodowych dotyczących ochrony przyrody w celu ochrony najcenniejszych siedlisk oraz gatunków fauny i flory występujących na terenach państw członkowskich.

5.6.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej.
- **Cel nr 2** - Podnoszenie wartości krajobrazu poprzez działania skierowane na ochronę, zrównoważone gospodarowanie, planowanie i odtwarzanie krajobrazów oraz uaktywnianie społeczeństwa w decydowaniu o losie otaczającego krajobrazu.
- **Cel nr 3** - Zachowanie korzystnego wpływu lasu na równowagę środowiska i warunki życia ludzi, w szczególności ochrona, zwiększanie, i przywracanie biologicznej różnorodności lasów na poziomie ekosystemowym, gatunkowym i genetycznym.

Za priorytetowe działania należy uznać działania dotyczące:

- ochrony pomników przyrody ożywionej i nieożywionej,

- prowadzenia czynnej ochrony na powierzchniowych formach ochrony przyrody,
- eksponowanie szczególnie cennych obiektów przyrodniczych,
- powszechnej ochrony lasów, w tym wzmacniania ochrony różnorodności biologicznej,
- włączanie szkół, organizacji pozarządowych i innych instytucji do realizacji projektów i programów zmierzających do ochrony środowiska przyrodniczego.

Działania inwestycyjne:

- pielęgnacja i konserwacja pomników przyrody ożywionej i nieożywionej oraz pielęgnacja istniejących elementów różnorodności biologicznej; (praca ciągła)
- utrzymanie ciągłości i tworzenie korytarzy ekologicznych (poprzez zalesienia i zadrzewienia);
- przebudowa drzewostanów w tym monokultur leśnych, na rzecz wielogatunkowych i zgodnych z siedliskiem, oraz zmienionych lub silnie uszkodzonych;
- wprowadzanie i kształtowanie zadrzewień śródpolnych na terenach o małej lesistości m.in. o wysokiej kulturze rolnej;
- zalesianie terenów wyłączonych z użytkowania rolniczego;

Działania nieinwestycyjne:

- prowadzenie szeroko zakrojonej edukacji ekologicznej (praca ciągła);
- ochrona dolin rzecznych i ważnych ponadlokalnych korytarzy ekologicznych (praca ciągła), w tym ochrona gatunków roślin i zwierząt zagrożonych wyginięciem w stanie naturalnym oraz starych odmian roślin i ras zwierząt mających znaczenie dla ochrony różnorodności biologicznej (praca ciągła);
- propagowanie i wspieranie na obszarach cennych przyrodniczo działań zapewniających ludności dochody z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju (formy działalności przyjazne dla środowiska np. agroturystyka, rolnictwo ekologiczne i zintegrowane),
- opracowanie i wdrażanie programów ochrony terenów zieleni w gminie;
- wdrażanie zaleceń dotyczących obszarów ochrony przyrody, a zawartych w planach ochrony parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazu i obszarów NATURA 2000;

Działania nieinwestycyjne w zakresie zrównoważonej gospodarki leśnej:

- utrzymaniu i wzmacnianiu istniejących form ochrony przyrody i krajobrazu;
- upowszechnianie informacji o skutkach zanieczyszczenia wód,
- pozyskiwanie zewnętrznych środków finansowych na dofinansowanie inwestycji proekologicznych,
- stała współpraca z organizacjami ekologicznymi i turystycznymi,
- rozwijanie systemu edukacji ekologicznej,
- współudział społeczeństwa w realizacji zadań ekologicznych,
- uwzględnianie lokalizacji terenów zielonych przy zabudowie,
- dysponowanie miejscowym planem ogólnym w zakresie zalesień,
- pomoc rolnikom w uzyskiwaniu dotacji na zalesienia gruntów nieprzydatnych rolniczo,

Lokalizacja terenów przeznaczonych do zalesień i zadrzewień będzie następować w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego lub decyzjach o warunkach zagospodarowania terenu, z jednoczesnym uwzględnieniem krajowych i regionalnych priorytetów polityki leśnej oraz zgodnie z wymogami określonymi w krajowych wytycznych dotyczących uporządkowania i kształtowania przestrzeni rolno-leśnej. Zakładane działania dotyczące ochrony, poprawy stanu i zapewnienie trwałości lasów prowadzone będą na całym obszarze leśnym jako proces ciągły.

5.6.3. WSKAŹNIKI EFEKTYWNOŚCI REALIZACJI CELÓW EKOLOGICZNYCH W ZAKRESIE OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZU ORAZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU LASÓW

Tab. nr 8. Ważniejsze wskaźniki w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów

Nazwa wskaźnika	Wartość w roku bazowym	Wartość w roku					Źródło danych
	2006 r.	2008 r.	2010 r.	2012 r.	2014 r.	>2015r.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem [ha]	9380						dane własne, GUS
Grunty leśne prywatne ogółem [ha]	2320						dane własne, GUS
Powierzchnia gruntów leśnych chronionych [ha]	0						dane własne, GUS
Zalesienia ogółem [ha]	40,3						dane własne, GUS

5.6.4. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY RÓŻNORODNOŚCI BIOLOGICZNEJ I KRAJOBRAZOWEJ ORAZ ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU LASÓW

Tab. nr 9. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazowej i zrównoważonego rozwoju lasów

L.p.	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Propagowanie i wspieranie na obszarach cennych przyrodniczo działań zapewniających ludności dochody z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju (formy działalności przyjazne dla środowiska)	JTS, ODR, PK	praca ciągła	środki własne fundusze UE
2.	Modernizacja i rozbudowa infrastruktury edukacyjno – turystycznej	JTS, PK, PN	praca ciągła	środki własne, fundusze zagraniczne budżet państwa
3.	Przygotowanie podstaw do rozszerzenie zakresu zalesień , w tym weryfikacja klasyfikacji gruntów oraz ustalenie lokalizacji zalesień w MPZP	Wojewoda, LP, JST, starostowie, właściciele gruntów	2008-2015 praca ciągła	LP, środki pomocowe, środki własne właścicieli gruntów
4.	Ochrona populacji zwierzyny płowej	JTS, właściciele lasów	2009 - 2011	LP, środki pomocowe
5.	Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa	JTS	2009 - 2011	środki własne, JST LP, środki pomocowe

5.7. OCHRONA POWIETRZA ATMOSFERYCZNEGO, KLIMATU I WARSTWY OZONOWEJ - PRIORYTET 6

5.7.1. INFORMACJE OGÓLNE

Obszar powiatu pod względem jakości powietrza zalicza się do czystszych regionów w Polsce. Pomimo generalnie zadowalającej jakości powietrza w miarę rozwoju technik badawczych ujawniły się problemy związane z przekroczeniami standardów imisyjnych (pyłu zawieszonego PM₁₀), na terenach intensywnej zabudowy jednorodzinnej. Dotyczy to tzw. „niskiej emisji” – t.j. emisji z kotłowni przydomowych – spalanie węgla kamiennego często o dużej zawartości popiołu i siarki.

Realizacja priorytetu powinna przyczynić się do zapewnienia wysokiej jakości powietrza, spełniającej wymagania ustawodawstwa Unii Europejskiej oraz do poprawy warunków życia ludzi, oraz do zmniejszenia zagrożeń wynikających z globalnego ocieplenia.

5.7.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe

- **Cel nr 1** - Spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza atmosferycznego.
- **Cel nr 2** - Przeciwdziałanie globalnym zmianom klimatu poprzez sukcesywną redukcję emisji gazów cieplarnianych.

Działania inwestycyjne:

- 1) ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę i modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego;
- 2) redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii oraz termomodernizację budynków;

Działania nieinwestycyjne:

- 1) działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;

Cele krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Ograniczenie emisji niskiej ze źródeł komunalnych i ogrzewnictwa indywidualnego,
- **Cel nr 2** - Ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych,
- **Cel nr 3** - Zwiększenie wykorzystania energii ze źródeł odnawialnych.

Ochrona powietrza atmosferycznego

Działania inwestycyjne:

- 1) redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację kotłowni komunalnych i w obiektach użyteczności publicznej z wykorzystaniem paliw ekologicznych, rozbudowę sieci gazowej celem umożliwienia wykorzystania gazu w indywidualnych systemach grzewczych, termomodernizację budynków, wykorzystanie odnawialnych źródeł energii.

Działania nieinwestycyjne:

- 1) propagowanie zwiększania wykorzystania paliw alternatywnych (np. biopaliwa);
- 2) promocja i wspieranie rozwoju odnawialnych źródeł energii.

Ochrona klimatu i warstwy ozonowej

Wszystkie kierunki działań zmierzających do ochrony powietrza atmosferycznego będą jednocześnie przeciwdziałać zmianom klimatu. Zmniejszenie ilości emitowanych zanieczyszczeń wiązać się będzie ze zmniejszeniem emisji dwutlenku węgla (głównego gazu cieplarnianego), który towarzyszy we wszystkich procesach przemysłowych emisji innych zanieczyszczeń powietrza (głównie spalanie paliw organicznych). Ponadto realizacja działań w zakresie ochrony klimatu wymagać będzie aktywnych prac podejmowanych w wielu innych sektorach m.in. w gospodarce odpadami, leśnictwie, rolnictwie.

Działania inwestycyjne:

- 1) wszystkie działania inwestycyjne w zakresie ograniczania emisji zanieczyszczeń do powietrza;
- 2) wszystkie działania w odniesieniu do gospodarki odpadami (zmniejszenie ilości odpadów u źródła, odzysk odpadów), gospodarki leśnej (zwiększanie lesistości - jeden ze sposobów pochłaniania CO₂) i gospodarki rolnej (rozwój upraw energetycznych).

Działania nieinwestycyjne:

- 1) promowanie i wspieranie wzorców konsumpcji i produkcji pożądanych z punktu widzenia ochrony klimatu oraz kreowanie świadomości społecznej w zakresie ochrony warstwy ozonowej.

5.7.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY POWIETRZA

Tab. nr 10. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych
w zakresie ochrony powietrza

L.p	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Przedsięwzięcia wymagające realizacji celem ograniczenia emisji niskiej z sektora komunalnego i komunikacji .	przedsiębiorstwa, JST	2008-2015	środki własne przedsiębiorstw, środki JST, fundusze UE
2.	Realizacja działań i przedsięwzięć wykorzystujących w produkcji energii źródła odnawialne.	przedsiębiorstwa JST,	2008-2015 do 2020	środki własne przedsiębiorstw, środki samorządowe, EFRR, FS
3.	Realizacja zadań w zakresie poprawy infrastruktury drogowej i usprawnienia płynności ruchu.	zarządzający drogami	2008-2015 i dłużej	środki własne, EFRR

5.8. OCHRONA POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIE WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB – PRIORYTET 7

5.8.1. INFORMACJE OGÓLNE

Realizacja priorytetu ma na celu zapewnienie ochrony jakości gleb, stosownie do wymagań standardów europejskich i krajowych, zagospodarowanie terenów zdegradowanych i zdewastowanych oraz racjonalne wykorzystanie ziemi. Tereny te nie będą stanowić nieużytków gospodarczych, zostaną włączone do obiegu gospodarczego w postaci nadanych im innych funkcji.

5.8.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe

- **Cel nr 1** - Przywracanie funkcji przyrodniczych terenom zdegradowanym oraz ich rekultywacja i włączenie do obiegu gospodarczego.
- **Cel nr 2** - Identyfikacja i likwidacja zagrożeń powierzchni ziemi.
- **Cel nr 3** - Ochrona zasobów gleb nadających się do wykorzystania rolniczego i leśnego przed ich przeznaczeniem na inne cele.

Kierunki działań

Działania inwestycyjne:

- sukcesywna rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku różnorodnej działalności, w tym eksploatacji surowców, składowania odpadów, spowodowanych czynnikami naturalnymi.

Działania nieinwestycyjne:

- wspieranie inicjatyw społecznych w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, głównie poeksploatacyjnych na cele rekreacyjno-sportowe w szczególności na obszarach o słabo rozwiniętej infrastrukturze;
- waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej produkcji;
- wspieranie rolnictwa ekologicznego, przedsięwzięć rolno-środowiskowych ;
- wspieranie dobrych praktyk rolniczych i restrykcyjne przestrzeganie zasad dotyczących ochrony gleb w działalności gospodarczej;

Cele krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Rekultywacja i zagospodarowanie terenów zdegradowanych, stwarzających największe zagrożenie dla środowiska i bezpieczeństwa ludzi.
- **Cel nr 2** - Ograniczanie negatywnego oddziaływania procesów gospodarczych na środowisko glebowe.

Działania inwestycyjne:

- likwidowanie terenów dzikich składowisk odpadów;
- unowocześnienie produkcji poprzez modernizację gospodarstw rolnych, postęp biologiczny, sprawną strukturę dystrybucji, zaopatrzenia, przetwórstwa i usług.

Działania nieinwestycyjne:

- rozwój systemu identyfikacji terenów zdegradowanych;
- wprowadzanie zasad właściwego korzystania z powierzchni ziemi w działalności gospodarczej;
- wspieranie wszelkich inicjatyw społecznych na rzecz zagospodarowywania terenów zdegradowanych;
- identyfikacja zagrożeń powierzchni ziemi;

- wspieranie gospodarstw ekologicznych i promowanie produktów markowych (m.in. inicjowanie i wspieranie organizowania grup producenckich w celu współdziałania w produkcji ekologicznej i zrównoważonej).

Działania w zakresie rekultywacji zdegradowanych i zdewastowanych terenów koncentrować się będą na obszarach stwarzających największe zagrożenia dla bezpieczeństwa ludzi i środowiska, przede wszystkim w rejonie poeksploatacyjnym /po kopalniach żwiru/ oraz w rejonie występowania powierzchniowych ruchów masowych (osuwisk).

5.8.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY POWIERZCHNI ZIEMI I PRZYWRÓCENIA WARTOŚCI UŻYTKOWEJ GLEB

Tab. nr 11. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony powierzchni ziemi i przywrócenia wartości użytkowej gleb

L.p	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Bieżąca rekultywacja terenów poeksploatacyjnych surowców	przedsiębiorstwa	zadanie ciągłe	środki własne przedsiębiorstwa
2.	Sukcesywna likwidacja „dzikich wysypisk”	JST	2008 - 2020	środki gminne,

5.9. OCHRONA PRZED HAŁASEM I PROMIENIOWANIEM ELEKTRO-MAGNETYCZNYM - PRIORYTET 8

5.9.1. INFORMACJE OGÓLNE

Realizacja priorytetu ma na celu zmniejszenie uciążliwości hałasowej i promieniowania elektromagnetycznego w środowisku. Przyczyni się do podniesienia komfortu życia mieszkańców w rejonach, w których hałas jest uciążliwy i skuteczniejszej ochrony ludzi i środowiska przed promieniowaniem elektromagnetycznym.

5.9.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Zmniejszenie uciążliwości powodowanej emisją ponadnormatywnego hałasu pochodzącego od środków transportu, na obszarach o największym zagrożeniu /droga krajowa/
- **Cel nr 2** - Niedopuszczenie do pogorszenia klimatu akustycznego na obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna.
- **Cel nr 3** - Ochrona mieszkańców i środowiska przed działaniem promieniowania elektromagnetycznego - utrzymanie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzenia dotrzymania tych poziomów.

Kierunki działań

Ochrona przed hałasem

Działania w zakresie realizacji długoterminowych celów w zakresie ochrony przed hałasem dotyczą realizacji inwestycji (związane z budową i remontem dróg) oraz działań nieinwestycyjnych.

Działania inwestycyjne:

- modernizacje i remonty nawierzchni dróg,
- stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu;
- zabezpieczanie przed degradacją obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna;

Działania nieinwestycyjne:

- preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów (właściwe planowanie przestrzenne), mogących powodować uciążliwość hałasową.

Ochrona przed promieniowaniem elektromagnetycznym

W tym zakresie powiat nie będzie podejmował działań o charakterze inwestycyjnym. W przypadku działań o charakterze nieinwestycyjnym, dotyczyć to będzie właściwego planowania /lokalizacji przestrzennej obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne/.

Działania nieinwestycyjne:

- uwzględnianie ochrony ludzi i środowiska przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych w aktualizowanym planie zagospodarowania przestrzennego studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Działania w zakresie ograniczania negatywnego oddziaływania hałasu dotyczyć będą przede wszystkim hałasu drogowego i koncentrować się będą w otoczeniu dróg.

Działania z zakresu ochrony promieniowania elektromagnetycznego koncentrować się będą wokół systemów przesyłowych energii elektrycznej oraz stacji telefonii komórkowej.

5.10. OCHRONA ZASOBÓW KOPALIN – PRIORYTET 9

5.10.1. INFORMACJE OGÓLNE

Na terenie powiatu występują surowce mineralne, które wykorzystywane są w budownictwie i drogownictwie głównie na lokalne potrzeby. Są to złoża glin, żwiru. Jedynymi udokumentowanymi surowcami na terenie gminy są złoża gazu ziemnego w gminach: Markowa, Rakszawa, Żołynia..

W dolinie Wisłoka występują złoża kruszywa w obrębie terasy zalewowej, w części wykorzystane. Po eksploatacji pozostały również wyrobiska, które są zrekultywowane lub są w trakcie rekultywacji.

Ochronę złóż kopalin od strony organizacyjno-prawnej zapewniają przepisy ustaw odnoszące się do:

- korzystania z kopalin - ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku, Prawo geologiczne i górnicze;

- ochrony kopalin, zasad eksploatacji i rekultywacji – ustawa Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001 roku;
- ochrony złóż jako zasobu przyrody - ustawa z dnia 27 marca 2003 o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym poprzez obowiązek ustalenia w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego szczególnych warunków zagospodarowania.

Wprowadzone w ostatnich latach nowelizacje tych ustaw, doskonałą warunki racjonalnego gospodarowania i ochrony przed degradacją zasobów surowców mineralnych. Najważniejszymi instrumentami ochrony zasobów jest wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach realizacji przedsięwzięcia po przeprowadzeniu postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko, a także system koncesji udzielanych na podstawie ustawy Prawo geologiczne i górnicze na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż kopalin oraz ich wydobywanie. System koncesji w dalszym ciągu stanowić będzie podstawę ochrony zasobów kopalin.

Realizacja priorytetu pozwoli na zapewnienie dostępności nieodnawialnych zasobów w przyszłości oraz na ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prowadzenia prac geologicznych, a także w trakcie eksploatacji złóż kopalin.

5.10.2. CELE ŚREDNIOOKRESOWE I KRÓTKOOKRESOWE ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ W ZAKRESIE ICH REALIZACJI

Cele średniookresowe i krótkookresowe

- **Cel nr 1** - Optymalizacja wykorzystania i zrównoważone użytkowanie zasobów kopalin. /Racjonalne gospodarowanie zasobami surowców mineralnych/
- **Cel nr 2** - Rozpoznawanie i dokumentowanie nowych zasobów surowców.

Działania inwestycyjne:

- właściwa rekultywacja terenów zdegradowanych w wyniku eksploatacji;
- rozpoznawanie i dokumentowanie nowych zasobów surowców.

Działania nieinwestycyjne:

- zapewnienie ochrony udokumentowanych złóż kopalin w planowaniu przestrzennym.

Zakładane działania dotyczące ochrony i racjonalizacji wykorzystania surowców koncentrować się będą na obszarach ich występowania.

5.10.3. DZIAŁANIA PRIORYTETOWE W ZAKRESIE OCHRONY KOPALIN

Tab. nr 12. Harmonogram realizacji i źródła finansowania działań priorytetowych w zakresie ochrony kopalin

L.p.	Rodzaj działania/ przedsięwzięcia	Jednostki i podmioty realizujące	Termin realizacji	Źródło finansowania
1.	2.	3.	4.	5.
1.	Dokumentowanie nowych złóż i bilansowanie ich zasobów	przedsiębiorstwa	zadanie ciągłe	środki własne przedsiębiorstwa

6. ZARZĄDZANIE PROGRAMEM

6.1. STRUKTURA ZARZĄDZANIA PROGRAMEM

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie jest **Zarząd Powiatu Łańcuckiego**. Współdziała on z organami administracji rządowej i samorządowej, instytucjami i innymi jednostkami samorządu terytorialnego.

Program będzie realizowany zgodnie z kompetencjami przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy i w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty: prawno-administracyjne oraz finansowo-ekonomiczne.

Podstawowy podział kompetencji organów administracji (w tym gminy) w zakresie ochrony środowiska reguluje art. 378 ustawy Prawo ochrony środowiska. Istnieją jednak pewne wyjątki dotyczące kompetencji reglamentujących sposób korzystania ze środowiska, zawarte w innych ustawach.

Warunkiem realizacji założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Poza ogólnymi przepisami prawnymi gminy posiadają instrument zarządzania przestrzenią i środowiskiem, jakim jest miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego. Na tym poziomie nastąpi **lokalizacja przedsięwzięć ochrony środowiska**.

Na poziomie powiatu organem realizującym działania określone w Programie jest **starosta**, dysponujący instrumentami prawnymi (decyzje, zezwolenia, uzgadnianie, koncesje, kontrola i monitoring, nadzór, publiczne rejestry) umożliwiającymi realizację zadań, między innymi, w zakresie: zalesień i nadzoru nad lasami nie stanowiącymi własności Skarbu Państwa, łowiectwa, ochrony przed hałasem, korzystania z zasobów wodnych, wytwarzania, składowania i transportu odpadów niebezpiecznych i innych niż niebezpieczne, procesu inwestycyjnego, związane z przedsięwzięciami mogącymi znacząco oddziaływać na środowisko.

Założone w programie działania realizowane będą również przez **przedsiębiorstwa i podmioty gospodarcze** przestrzennie przypisane do gmin, zobowiązane do zarządzania środowiskiem, zgodnie z wymogami obowiązującego prawa.

Innymi współrealizatorami programu będą też organy administracyjne wyższego szczebla (rządowe i samorządowe), organizacje pozarządowe (głównie w zakresie podnoszenia świadomości ekologicznej społeczeństwa), przedsiębiorcy, instytucje finansujące zadania z zakresu ochrony środowiska itp.

Odbiorcami Programu będzie **społeczeństwo powiatu**, które poprzez wzrost wiedzy o stanie środowiska, może ją spożytkować do kontroli realizacji i efektów wdrażania Programu, do działań na rzecz ochrony środowiska na poziomie lokalnym i do osiągania określonych korzyści.

6.2. INSTRUMENTY I NARZĘDZIA REALIZACJI PROGRAMU

Cele ekologiczne określone w Programie mogą być skutecznie realizowane przez instrumenty wynikające z przepisów prawa, struktury zarządzania środowiskiem, rachunku efektywności ekonomicznej (finansowe i ekonomiczne) i polityki społecznej. Pomimo że Program nie jest aktem prawa miejscowego, wpływa na sytuację prawną podmiotów będących poza administracją. Wynika to z prawa ochrony środowiska np. z art. 186 pkt 4, który stanowi, że organ administracji nie może wydać pozwolenia na wprowadzanie do

środowiska substancji lub energii, jeżeli byłoby to niezgodne m.in. z programami ochrony środowiska. Wnioskodawca nie uzyska żądanego pozwolenia, jeśli jego treść kłóciłaby się z Programem.

Instrumenty prawno-administracyjne

Instrumenty prawne to przede wszystkim decyzje administracyjne, pozwolenia, zezwolenia oceny, programy m.in.:

- decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach;
- pozwolenia na budowę wydawane zgodnie z zapisami miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego - pozwalające na korzystanie z zasobów środowiska i wprowadzanie do środowiska substancji lub energii, koncesje na poszukiwanie złóż kopalin, pozwolenia wodnoprawne;
- oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, jakości powietrza oraz wód powierzchniowych i podziemnych, pól elektromagnetycznych w środowisku, stanu akustycznego środowiska;
- zgody na przeznaczenie gruntów rolnych na cele nierolnicze oraz na gospodarcze wykorzystanie odpadów;
- rejestry terenów, na których występują przekroczenia dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych oraz standardowych norm jakości gleby lub ziemi, a także rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, parków narodowych,
- programy naprawcze i pogramy dostosowawcze takie jak: programy ochrony powietrza, ochrony środowiska przed hałasem, programy zalesień i zadrzewień, tworzone w celu doprowadzenia do przestrzegania standardów jakości środowiska, w przypadkach wskazanych w prawie ochrony środowiska lub innych przepisach szczególnych;
- plany gospodarki odpadami, plany ochrony przeciwpowodziowej.

Instrumenty administracyjne to przede wszystkim:

- plany dotyczące konkretnych obszarów m.in. miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego;
- strategie i programy branżowe respektujące wymagania ochrony środowiska;
- plany ochrony parków narodowych, parków krajobrazowych oraz rezerwatów przyrody;

Instrumenty finansowe i ekonomiczne to m.in:

- opłaty naliczane za korzystanie ze środowiska,
- administracyjne kary pieniężne,
- skutki finansowe wynikające z odpowiedzialności karnej i cywilnej,
- kredyty i dotacje z funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- dotacje z europejskich funduszy strukturalnych i Funduszu Spójności udzielane za pośrednictwem właściwych Programów Operacyjnych,
- zwolnienia i ulgi podatkowe;

Instrumenty społeczne

Efektywność Programu w dużej mierze uzależniona jest od społecznej akceptacji działań związanych z obowiązkiem ochrony środowiska i aktywnym działaniem społeczności zwłaszcza lokalnych. Niezbędne będą więc działania na rzecz łagodzenia konfliktów m.in. związanych z rozwojem inwestycyjnym na obszarach objętych ochroną przyrody. Narzędzia

dla usprawnienia współpracy i budowania partnerstwa, tzw. "uczenie się poprzez działanie" to przede wszystkim:

- działania samorządu w zakresie doskonalenia się i systemów szkoleń, interdyscyplinarnego modelu pracy, współpracy i partnerstwa w systemach sieciowych.
- budowanie powiązań władz samorządowych ze społeczeństwem poprzez:
 - ✓ udział społeczeństwa w zarządzaniu (systemy konsultacji i debat publicznych) oraz w procedurach ocen oddziaływania na środowisko;
 - ✓ wprowadzenie mechanizmów tzw. budowania świadomości (kampanie edukacyjne);
 - ✓ zapewnienie powszechnego dostępu do informacji o środowisku poprzez tworzenie baz danych o środowisku i jego zagrożeniach.

Procedura postępowania w sprawie oceny oddziaływania planowanego przedsięwzięcia na środowisko oraz przepisy prawne dotyczące pozwoleń zintegrowanych, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa to narzędzia do zapobiegania i ograniczania przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko. W sytuacji, gdy brak jest możliwości całkowitego uniknięcia negatywnego oddziaływania przedsięwzięć na środowisko i niebezpieczeństwa nieodwracalnego zniszczenia różnorodności biologicznej np. przy realizacji inwestycji związanych z ochroną przeciwpowodziową i inwestycji drogowych konieczne będzie zastosowanie działań kompensacyjnych.

6.3. METODY I CZĘSTOTLIWOŚĆ PRZEPROWADZANIA ANALIZY REALIZACJI USTALEŃ PROGRAMU

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu.

Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie za pomocą monitorowania opierającego się o dane własne, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), Państwowy Monitoring Środowiska w Rzeszowie, a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska, przy czym za rok bazowy należy przyjąć rok 2006 r.
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- ocena wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Obowiązkiem **Zarządu Powiatu** jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Powiatu. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowić będą podstawę do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

7. ASPEKTY FINANSOWE REALIZACJI PROGRAMU

7.1. INFORMACJE OGÓLNE NA TEMAT ŹRÓDEŁ FINANSOWANIA PROGRAMU

Źródła finansowania Programu ochrony środowiska będą zróżnicowane, w zależności od rodzaju i okresu przewidywanego działania, a przede wszystkim możliwości stosowania instrumentów finansowo-ekonomicznych na poziomie lokalnym.

Realizacja programu finansowana będzie ze środków:

- 1) **publicznych**, w tym:
 - krajowych, pochodzących z budżetu państwa, budżetów samorządu terytorialnego, pozabudżetowych instytucji publicznych,
 - zagranicznych, pochodzących, między innymi, z Funduszu Spójności, funduszy strukturalnych, Inicjatywy Wspólnoty, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego, Norweskiego Mechanizmu Finansowego, instrumentu finansowego na rzecz środowiska LIFE+, fundacji itp.
- 2) **niepublicznych**, pochodzących z dochodów przedsiębiorstw i inwestorów, banków komercyjnych, funduszy inwestycyjnych, towarzystw leasingowych itp., w ramach których najczęstszymi formami finansowania będą:
 - dotacje (tzw. granty) i subwencje właściwe,
 - zagraniczna pomoc finansowa udzielana poprzez fundacje, programy pomocowe,
 - fundusze własne inwestorów.

Ważne zadanie w finansowaniu zadań przewidzianych do realizacji w Programie odgrywać będą pożyczki i dotacje z NFOŚiGW oraz WFOŚiGW, fundusze inwestorów, środki z funduszy strukturalnych (krajowych i zagranicznych).

Środki unijne przewidziano na dofinansowanie projektów infrastrukturalnych dostępne po akcesji Polski do UE – alokacje z lat 2004-2006:

- komponent regionalny Zintegrowanego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego – ok. 736 mln PLN,
- Sektorowy Program Operacyjny „Wzrost konkurencyjności przedsiębiorstw” – ok. 293 mln PLN,
- Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich” – ok. 242 mln PLN,
- Fundusz Spójności – ok. 225 mln PLN.

W latach 2007-2013 w województwie podkarpackim podział środków unijnych na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z:

- Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, na realizację którego przeznaczono kwotę **1,14 mld euro**;
- Programami Operacyjnymi opracowywanymi na poziomie krajowym, z których najważniejszy dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko” oraz „Innowacyjna Gospodarka” (m.in. dofinansowanie projektów

- środowiskowych w przedsiębiorstwach związanych m.in. ze zmniejszeniem wodochłonności, materiałochłonności i energochłonności) i „Kapitał Ludzki” (m.in. podnoszenie kwalifikacji administracji i służb odpowiedzialnych za ochronę środowiska oraz szkolenia związane z edukacją ekologiczną);
- programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (dotyczy zewnętrznych granic zewnętrznych UE): Program Polska-Słowacja (dofinansowanie ze środków EFR ma przekroczyć 85 mln euro), Program dla Europy Środkowej [ang. akronim CEP], Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C, Program Polska-Białoruś-Ukraina (z budżetem ponad 186 mln euro);
 - Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013 – zgodnie z zaproponowanym przez MRiRW podziałem dla wybranych działań, do województwa podkarpackiego trafi ok. 300,43 mln euro pochodzących z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (kwota ta ulegnie zwiększeniu po dokonaniu przez MR i RW podziału na regiony środków na gospodarowanie rolniczymi zasobami wodnymi).

W latach 2007-2015 do województwa podkarpackiego może trafić 2 746,91 mln euro, w ramach działań objętych Strategią Rozwoju Kraju (w tym wartość dofinansowania unijnego wynosić może 2 291,66 mln euro).

7.2. MOŻLIWOŚCI FINANSOWANIA PRZEDSIĘWZIĘĆ PRZEZ WAŻNIEJSZE INSTRUMENTY FINANSOWE

Program Operacyjny „Infrastruktura i Środowisko”

„PO Infrastruktura i Środowisko” koncentruje się na działaniach o charakterze strategicznym i ponadregionalnym. Ponad 66% wydatków będzie przeznaczonych na realizację celów Strategii Lizbońskiej. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POIiŚ) realizowanych będzie 15 osi priorytetowych, w tym 6 dotyczących środowiska:

1. **Gospodarka wodno - ściekowa**
2. **Gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi**
3. **Zarządzanie zasobami i przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska**
4. **Przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska**
5. **Ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych**
6. **Drogowa i lotnicza sieć TEN-T**
7. **Transport przyjazny środowisku**
8. **Bezpieczeństwo transportu i krajowe sieci transportowe**
9. **Infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku i efektywność energetyczna**
10. **Bezpieczeństwo energetyczne, w tym dywersyfikacja źródeł energii**
11. **Kultura i dziedzictwo kulturowe**
12. **Bezpieczeństwo zdrowotne i poprawa efektywności systemu ochrony zdrowia**
13. **Infrastruktura szkolnictwa wyższego**
14. **Pomoc techniczna – Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego**
15. **Pomoc techniczna – Fundusz Spójności**

Na realizację Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko na lata 2007-2013 zostanie przeznaczonych 37,6 mld euro. Ze środków Unii Europejskiej będzie pochodziło 27,9 mln euro, w tym na sektor środowisko przeznaczono 4,8 mld euro. W ramach w/w Programu przewidziano następujące tryby wyboru projektów: indywidualny, systemowy i konkursowy. tzw „duże projekty” (w przypadku środowiska o wartości powyżej 25 mln euro) mogą ubiegać się o dofinansowanie zarówno w trybie indywidualnym jak i konkursowym.

Na liście projektów kluczowych POIiŚ z terenu województw podkarpackiego nie znalazł się żaden ze zgłoszonych projektów sektora środowiskowego. Istnieje możliwość ubiegać się o dofinansowanie projektów w trybie konkursowym.

Na mocy porozumień WFOŚiGW będą pełnić rolę Instytucji Wdrażających dla projektów realizowanych w ramach Osi Priorytetowej I Gospodarka wodno-ściekowa oraz Osi Priorytetowej II Gospodarka Odpadami i Ochrona Powierzchni Ziemi, których wartość nie przekracza 25 mln euro.

Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

RPO WP będzie najbardziej istotnym dokumentem w oparciu, o który realizowane będą przedsięwzięcia ochrony środowiska o znaczeniu regionalnym i ponadlokalnym. Zaangażowanie będą środki Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w wysokości 1 136,3 mln euro, z tego ok. **18% na realizację Osi priorytetowej 4 „Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom”**. Wielkość środków przewidzianych na realizację tej osi priorytetowej została oszacowana na poziomie 200 524 910 euro, z tego 170 446 174 euro pochodzić będzie z wkładu wspólnotowego, a 30 078 736 euro z krajowych środków publicznych. Kategorie interwencji obejmują działania: 44, 45, 46, 48, 51, 53, 54, 56. Realizacja tego priorytetu będzie następować poprzez cele szczegółowe: Oś priorytetowa 4 jest komplementarna z:

- 1) innymi osiami priorytetowymi RPO WP i programami t.j:
 - Osią priorytetową 1. Konkurencyjna i innowacyjna gospodarka (wspierane będą przedsięwzięcia m.in. związane z dostosowaniem MSP do wymogów środowiskowych);
 - Osią priorytetową 2. Infrastruktura techniczna.
- 2) osiami priorytetowymi Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013:
 - Osią 3 Jakość życia na obszarach wiejskich i różnicowanie gospodarki wiejskiej,
 - Osią 2 Poprawa środowiska naturalnego i obszarów wiejskich.
(w programie przewidziano realizację inwestycji o mniejszej skali finansowej dotyczących gospodarki wodno – ściekowej i zagospodarowania odpadów na obszarach wiejskich i w małych miastach);
 - Osią 1 Poprawa konkurencyjności sektora rolnego i leśnego
- 3) osiami priorytetowymi Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko, w ramach, którego realizowane będą inwestycje dotyczące dużych projektów m.in systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach o RLM większej niż 15 000, przedsięwzięcia dotyczące gospodarki odpadami służące ponad 150 000 mieszkańcom, a także większe kwotowo inwestycje związane z zachowaniem oraz ochroną różnorodności biologicznej. W niniejszej osi priorytetowej przewidziano wsparcie: przedsięwzięć dotyczących systemów kanalizacji zbiorczej i oczyszczalni ścieków w aglomeracjach do 15 000 RLM, dostarczania i uzdatniania wody, gospodarki odpadami służących mniejszej niż 150 000 liczbie mieszkańców, inwestycji związanych z zachowaniem oraz ochroną bioróżnorodności o mniejszej

skali finansowej, a także wsparcie inwestycji o znacznej skali finansowej w zakresie infrastruktury przeciwpowodziowej, w tym zbiorników o pojemności powyżej 10 mln m³, wsparcie dużych projektów dotyczących zachowania i ochrony bioróżnorodności, zabezpieczenia przed innymi niż powódź zagrożeniami oraz jednostek ochotniczej straży pożarnej);

- 4) Osią priorytetową 3. Środki służące wspólnemu interesowi, Programu Operacyjnego Zrównoważony Rozwój Sektora Rybołówstwa i Przybrzeżnych Obszarów Rybackich na lata 2007 – 2013 (wsparcie finansowe na propagowanie zrównoważonej akwakultury, a także pomoc związaną z ochroną i poprawą stanu środowiska naturalnego, tam, gdzie działania dotyczą bezpośrednio gospodarki rybackiej oraz zarybienia gatunkami zagrożonymi).

Tab. nr 13. Środki finansowe dostępne z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 dotyczące Osi priorytetowej 4. Ochrona środowiska i zapobieganie zagrożeniom

L.p	Nr i nazwa działania oraz kod i temat priorytetowy		Środki dostępne w tys. euro
1.	2.	3.	4.
	Kod	Temat priorytetowy	
	Działanie 4.1. Infrastruktura ochrony środowiska		105 175, 316
1.	44	Gospodarka odpadami komunalnymi i przemysłowymi	17 017, 346
2.	45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	23 126, 137
3.	46	Oczyszczanie ścieków	47 124, 958
	Działanie 4.2 Infrastruktura przeciwpowodziowa i racjonalna gospodarka zasobami wodnymi		60 784,114
1.	45	Gospodarka i zaopatrzenie w wodę pitną	7 670,078
2.	53	Zapobieganie zagrożeniom, w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnym i technologicznym)	38 350, 389
3.	54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	5 113,385
	Działanie 4.3 Zachowanie oraz ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej		19 902,097
1.	48	Zintegrowany system zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń	4 775, 220
2.	51	Promowanie bioróżnorodności i ochrony przyrody (w tym Natura 2000)	2 735,320
3.	56	Ochrona i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego	4 079,800
	Działanie 4.4 Zwalczanie i zapobieganie zagrożeniom		27 196,191
1.	53	Zapobieganie zagrożeniom (w tym opracowanie i wdrażanie planów i instrumentów zapobiegania i zarządzania zagrożeniami naturalnymi i technologicznymi)	14 317,479
2.	54	Inne działania na rzecz ochrony środowiska i zapobiegania zagrożeniom	6 136, 062

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego (EOG)

Norweski Mechanizm Finansowy i Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego to instrumenty finansowe przeznaczone dla nowych państw członkowskich Unii Europejskiej. Są to dodatkowe, obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, źródła bezzwrotnej pomocy zagranicznej.

W tej chwili realizowane są projekty wyłonione w ramach pierwszego naboru, natomiast wnioski aplikacyjne zgłoszone w drugim naborze są na etapie zatwierdzania przez państwa -darczyńców. W wyniku II naboru wniosków w prowadzonego z terenu województwa podkarpackiego zgłoszono ogółem 65 wniosków, w tym priorytetów środowiskowych 28 (Tab. 21). Trzeci i ostatni nabór wniosków odbył się od 1 lutego do 31 marca 2008 roku. Nabór ten nie obejmował Priorytetu 2.1 Ochrona środowiska, w tym ludzkiego”.

7.3. NAKŁADY NA REALIZACJĘ PROGRAMU

Zapotrzebowanie na środki finansowe niezbędne do wykonania zadań realizowanych bezpośrednio przez Powiat Łańcucki (w ramach przedstawionych w Programie celów polityki ekologicznej) przedstawia poniższa tabela.

Tab. nr 14. Nakłady na realizację Programu Ochrony Środowiska

Nazwa projektu	Wartość całkowita projektu (w PLN)	Lata realizacji	Efekt projektu	Źródła finansowania
Kontynuacja budowy kanalizacji w gminach powiatu <i>Priorytet 1</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016	Ochrona wód przed zanieczyszczeniem	Budżety gmin + środki pomocowe
Dalsza rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych w gminach <i>Priorytet 1</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016	Zapewnienie mieszkańcom gmin powiatu wody pitnej odpowiedniej jakości	Budżety gmin + środki pomocowe
Zoorganizowanie cyklicznej zbiórki odpadów niebezpiecznych. <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016 (praca ciągła)	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami niebezpiecznymi/	Budżety gmin
Kontynuacja udoskonalania systemu segregacji u źródła. <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016 (praca ciągła)	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami /w szczególności niebezpiecznymi/	Budżety gmin
Objęcie wszystkich mieszkańców gmin zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych wraz z wprowadzeniem segregacji u źródła* <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami /w szczególności niebezpiecznymi/	Budżety gmin
Rozpoczęcie akcji dofinansowania osobom fizycznym do utylizacji wyrobów zawierających azbest. <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016 (proces ciągły)	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami niebezpiecznymi	Powiatowy i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska

Przebudowa dróg powiatowych <i>Priorytet 6 i Priorytet 8</i>	70 000 000	2009 – 2016	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej	Budżet powiatu, budżety gmin + środki pomocowe
Budowa mostu przez rzekę Wiśłok w miejscowości Budy Łańcuckie w ciągu drogi powiatowej 1-516R Korniaków Północny - Budy Łańcuckie w km 1+485 wraz z dojazdami" <i>Priorytet 6</i>	10 000 000	2008 - 2010	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej	Budżet powiatu, budżety gmin + środki pomocowe
Termomodernizacja układu przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynku bursy Szkolnej w Łańcucie <i>Priorytet 4 i Priorytet 6</i>	120 000	2008 - 2009	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej, pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej ZZO „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko” <i>Priorytet 3</i>	15 000	2008 - 2009	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami /w szczególności niebezpiecznymi/	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Edukacja ekologiczna <i>Priorytet 1 - 9</i>	20 000 (rocznie)	2009 – 2016 (proces ciągły)	-----	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Wspieranie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych w gospodarce wodnej <i>Priorytet 1</i>	20 000 (rocznie)	2009 – 2016 (proces ciągły)	Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych, przeciwdziałania zagrożeniom środowiska	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Ochrona populacji zwierzyny płowej <i>Priorytet 52</i>	3 000 (rocznie)	2009 – 2011	Ochrona różnorodności biologicznej	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa <i>Priorytet 5</i>	40 000 (rocznie)	2009 – 2011	Ochrona różnorodności biologicznej oraz zrównoważony rozwój lasów	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Budowa Fermi Wiatrowej w gminie Markowa i Gminie Łańcut [o mocy ~ 80 MW] <i>Priorytet 4 i Priorytet 6</i>	60 000 000 [EURO]	2008 – 2016	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej, pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	Środki własne przedsiębiorstw + środki pomocowe

Jak wynika z ww. tabeli środki finansowe kierowane będą w głównej mierze na realizację zadań związanych z ochroną powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej oraz pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych. Mniejsze nakłady związane będą z finansowaniem innych działań /pozostałe priorytety/. Wiele działań wykonywanych będzie bez angażowania środków finansowych /tzw. działania nieinwestycyjne/.

Uwaga: Nakłady ponoszone na ochronę środowiska w Powiecie Łańcuckim pochodzące ze środków przedsiębiorstw, instytucji rządowych i samorządowych(gminnych) oraz innych podmiotów o charakterze ponadlokalnym będących poza administracją powiatu z uwagi na brak możliwości ich oszacowania, nie zostały ujęte kwotowo w niniejszej tabeli.

8. WNIOSKI Z ANALIZY ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO AKTUALIZACJI PROGRAMU ORAZ SPOSÓB ICH UWZGLĘDNIENIA W PROGRAMIE

Podstawą prawną wykonania prognozy oddziaływania na środowisko projektu aktualizacji Programu ochrony środowiska są przepisy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. - prawo ochrony środowiska. Zakres prognozy jest określony w art. 41 ust. 2 ustawy.

Do przeprowadzenia analizy wpływu skutków realizacji programu ochrony środowiska wykorzystane zostały w głównej mierze dane gminy Boguchwała, dane szacunkowe oraz informacje zawarte w innych dokumentach strategicznych gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych.

Z przeprowadzonej analizy zapisów w projekcie /pod kątem wpływu na środowisko/ ww. dokumentu wynika, że:

- ⇒ określone w projekcie Programu priorytety i cele ekologiczne oraz działania wpisują się w cele ochrony środowiska, określone na poziomie krajowym, wojewódzkim i powiatowym;
- ⇒ przeprowadzona analiza i ocena działań w ramach priorytetów ekologicznych pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę bezpieczeństwa ekologicznego i jakości środowiska, a także przyczyni się do zachowania różnorodności biologicznej i dziedzictwa kulturowego;
- ⇒ realizacja wyszczególnionych w Programie przedsięwzięć wpłynie na ograniczenie zużywania zasobów środowiskowych, **a zaniechanie realizacji działań określonych w priorytetach ekologicznych prowadzić będzie do pogorszenia stanu środowiska i pogorszenia jakości życia mieszkańców gminy**

Program jest dokumentem, który służy poprawie stanu środowiska i jego ochronie. W instrumentach realizacji Programu podkreślono rolę procedury postępowania w sprawie oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko, pozwoleń, standardów emisyjnych z instalacji, a także systemu kontroli przestrzegania przepisów prawa w zapobieganiu i ograniczaniu przewidywanych negatywnych oddziaływań na środowisko.

Dla wszystkich przedsięwzięć przewidywanych do realizacji w projekcie Programu bezpośrednie oddziaływanie na środowisko będzie miało charakter lokalny. Uciążliwości dla środowiska mogą wystąpić jedynie na etapie realizacji inwestycji i będą miały charakter krótkotrwały.

W głównej mierze realizowane przedsięwzięcia będą proekologiczne. /naprawa i polepszenie stanu nawierzchni dróg, budowa systemów kanalizacji i oczyszczania ścieków, przedsięwzięcia związane z wykorzystaniem energii odnawialnej, usprawnienie i uszczelnienie systemu gospodarowania odpadami. W przypadku innych przedsięwzięć, /mogących oddziaływać na środowisko w sposób znaczący/ realizowanych przez podmioty gospodarcze obowiązywać będzie przewidziana prawem procedura, która wyeliminuje inwestycje generujące zanieczyszczenia w stopniu znaczącym, bądź też takie, które nie stosują najlepszych dostępnych technik i nieekonomicznie wykorzystują zasoby środowiskowe.

Ograniczenie niekorzystnego oddziaływania w/w przedsięwzięć na środowisko powinno być efektem właściwego wyboru przedsięwzięć (opartego o proekologiczne kryteria). Realizacja Programu będzie korzystnie wpływać na obszar Natura 2000 /„Wisłok Środkowy z Dopływami” - jako potencjalny Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk/.

Na obszarach objętych ochroną przyrody /Ropczycko-Sędziszowski Obszar Chronionego Krajobrazu/ konieczna będzie szczegółowa analiza wszelkich oddziaływań przedsięwzięć na środowisko, co odbywać się będzie na etapie wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach.

9. INFORMACJA ZGODNIE Z ART. 55 UST. 3 USTAWY Z DNIA 3 PAŹDZIERNIKA 2008r. O UDOSTĘPNIANIU INFORMACJI O ŚRODOWISKU I JEGO OCHRONIE, UDZIALE SPOŁECZEŃSTWA W OCHRONIE ŚRODOWISKA ORAZ O OCENACH ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO (DZ. U. Z 2008 R. NR 199 POZ. 1227)

Podstawa prawna

Zgodnie z art. 55. ust. 3 do przyjętego dokumentu załącza się pisemne podsumowanie zawierające uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu w odniesieniu do rozpatrywanych rozwiązań alternatywnych, a także informację, w jaki sposób zostały wzięte pod uwagę i w jakim zakresie zostały uwzględnione:

- 1) ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko;
- 2) opinie właściwych organów, o których mowa w art. 57 i 58;
- 3) zgłoszone uwagi i wnioski;
- 4) wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone;
- 5) propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu.

** w chwili opracowywania dokumentu obowiązywał art. 44 ust. 2 P.o.ś., obecnie zapisy zawarte w cyt. art. zostały przeniesione do art. 55 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227) – dotyczą tych samych zagadnień,*

ad.1) Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Przeprowadzona w prognozie oddziaływania na środowisko analiza i ocena działań w ramach priorytetów ekologicznych w projekcie PPOŚ wraz z PPGO pozwala na stwierdzenie, że generalnie ich realizacja spowoduje poprawę jakości środowiska, zachowanie różnorodności biologicznej oraz dziedzictwa kulturowego, a także wpłynie na ograniczanie zużycia zasobów środowiskowych.

W PPOŚ utrzymane zostaną zasady ochrony zasobów przyrodniczych na terenie Obszarów Chronionego Krajobrazu oraz ich otulinie, w szczególności przestrzegane będą zakazy dotyczące realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 59 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227)

Również dla zapewnienia ochrony zasobów przyrodniczych potencjalnych Obszarów Ochrony NATURA 2000 według założeń zawartych w PPOŚ nie przewiduje się lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu art. 59 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie oraz o

ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227) na terenie w/w obszaru oraz w jego otulinie, ani też prowadzenia innych działań inwestycyjnych, które mogłyby mieć jakikolwiek niekorzystny wpływ na ten obszar.

Analizując wpływ ustaleń Programu na obszary chronione należy stwierdzić, że nie stoją one w sprzeczności z zakazami obowiązującymi na ich terenie, zgodnie z zapisami art. 15 ustawy o ochronie przyrody.

Bezwzględnie przestrzegane będą zapisy art. 33 ustawy z 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2004 r. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) który brzmi:

ad.2) Opinia organu ochrony środowiska oraz organu, o którym mowa w art. 45

- Państwowy Wojewódzki Inspektor Sanitarny w Rzeszowie pismem znak: SNZ. 4610 – 26/08 z dnia 15 maja 2009r. wydał pozytywną opinię w stosunku do przedłożonych w dniu 30 kwietnia 2009r. projektów dokumentów:
 - PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO NA LATA 2009 – 2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013 – 2016”
 - „PLAN GOSPODARKI ODPADAMI DLA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO NA LATA 2009 – 2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013 – 2016”wraz z PROGNOZĄ ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO PROJEKTU DOKUMENTU „PROGRAM OCHRONY ŚRODOWISKA DLA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO NA LATA 2009 – 2012 Z UWZGLĘDNIENIEM LAT 2013 – 2016” WRAZ Z „PLANEM GOSPODARKI ODPADAMI DLA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO NA LATA 2009 – 2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013 – 2016”
- Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Rzeszowie do dnia 9 lipca 2009r. nie zajął stanowiska w stosunku do przedłożonych w dniu 30 kwietnia 2009r. projektów w/w dokumentów co zgodnie z art. 54 ust.1 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199 poz. 1227) oznacza opinię pozytywną.
/* wykładnia prawna Ministerstwa Środowiska/

Projekt „PLANU GOSPODARKI ODPADAMI DLA POWIATU ŁAŃCUCKIEGO NA LATA 2009 – 2012 Z PERSPEKTYWĄ NA LATA 2013 – 2016” został zaopiniowany pozytywnie przez Burmistrza Miasta Łańcuta oraz wszystkich Wójtów Gmin z terenu Powiatu.

ad.3) Wyniki udziału społeczeństwa

Działając na podstawie art. 39 i art. 40 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko / Dz. U. Nr 199, poz. 1227/ projekty w/w dokumentów zostały poddane konsultacjom społecznym. W dniach od 27.04.2009r. do 20.05.2009r. przeprowadzone zostały konsultacje społeczne dotyczące zgłaszania uwag i wniosków do w/w dokumentów.

Żadnych uwag i wniosków nie wniesiono.

ad.4) Wyniki postępowania dotyczącego transgranicznego oddziaływania na środowisko, jeżeli zostało przeprowadzone

Dokument nie wykazuje transgranicznego oddziaływania na środowisko.

ad.5) Informacja o metodach i częstotliwości przeprowadzania analizy realizacji postanowień programu

Warunkiem osiągnięcia założonych celów ekologicznych jest: konsekwentna realizacja działań określonych w Programie, jego okresowa weryfikacja i aktualizacja wraz z oceną skutków dla środowiska. Odpowiedzialni za to są uczestnicy wdrażania Programu. Zarządzanie, realizacja i kontrola Programu na poziomie powiatowym, prowadzone będą przez administrację powiatu oraz przez inne instytucje (w zakresie i poprzez instrumenty określone ustawami). Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dane własne gminy, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), raporty Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym WIOŚ w Rzeszowie), a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej.

Monitoring będzie prowadzony w zakresie:

- zmian stanu środowiska, przy czym za rok bazowy należy przyjąć rok 2006 r.
- stopnia realizacji przyjętych celów ekologicznych;
- oceny wykonania i przyjętych działań;
- zmiany uwarunkowań realizacji Programu.

Zamieszczone w Programie propozycje wskaźników monitorowania efektywności realizacji celów ekologicznych pozwolą na ocenę zmian w środowisku jakie nastąpią w wyniku realizacji działań określonych w Programie.

Obowiązkiem Zarządu Powiatu jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Powiatu. Raport oraz ocena uwarunkowań realizacji Programu stanowić będą podstawą do aktualizacji strategii ochrony i poprawy stanu środowiska (przynajmniej raz na 4 lata).

10. STRESZCZENIE

Podstawa prawna:

Na podstawie art. 17 ust. 1 Ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2008 r. Nr 25, poz. 150) Zarząd Powiatu w celu realizacji polityki ekologicznej państwa, sporządza Powiatowy program ochrony środowiska, który zgodnie z art. 18 ust.1 tejże ustawy uchwalany jest przez Radę Powiatu.

Cele, i założenia programu

Nadrzędnym celem Programu jest wdrożenie polityki ekologicznej państwa na obszarze powiatu. Główne założenia „Programu ochrony środowiska dla Powiatu Łańcuckiego” wynikają z celów, kierunków działań i limitów określonych w polityce ekologicznej państwa, województwa podkarpackiego, oceny aktualnego stanu środowiska oraz obowiązujących przepisów odnoszących się do ochrony środowiska (przepisy prawa krajowego i Unii Europejskiej oraz porozumienia i konwencji międzynarodowe). Uwzględniono ponadto kierunki i możliwości rozwoju określone w dokumentach

strategicznych na poziomie krajowym, wojewódzkim, oraz w dokumentach branżowych, możliwości finansowania inwestycji oraz wyniki raportu z wykonania „**Programu ochrony środowiska wraz z Planem gospodarki odpadami dla Powiatu Łańcuckiego na lata 2003 – 2006 z perspektywą na lata 2007 – 2010.**”

Problemy ekologiczne Powiatu Łańcuckiego

Wyniki prowadzonej polityki w zakresie poprawy stanu środowiska wskazują na powolną, ale sukcesywną tendencję poprawy jakości stanu środowiska. Pomimo tego nadal rozwiązywania wymagają problemy ekologiczne gminy takie jak: niecałkowita ilość gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacyjnych i urządzeń oczyszczających ścieki, brak pełnego zaopatrzenia ludności w wodę pitną o wysokich parametrach jakościowych (sieci wodociągowe), brak w pełni sprawnego systemu gospodarowania odpadami, w szczególności w zakresie pozyskiwania surowców wtórnych oraz zbiórki odpadów niebezpiecznych, elektronicznych i wielkogabarytowych.

Nie są też wykorzystywane w pełni atuty powiatu dotyczące możliwości produkcji energii odnawialnej pomimo sprzyjających warunków, jak też ekspozycja walorów w zakresie ekologicznego rolnictwa, agroturystyki i turystyki ekologicznej. Pomimo, że dużo w tym kierunku działań jest podejmowanych pozostało jeszcze wiele do zrobienia. Zależy to jednak od możliwości finansowych oraz poziomu świadomości ekologicznej mieszkańców powiatu.

Strategia działań w Powiecie Łańcuckim w zakresie ochrony środowiska

Cele strategiczne założone w Programie realizowane będą poprzez działania inwestycyjne i organizacyjne. Inwestycje ochrony środowiska przyczynią się do: zmniejszenia degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienia jakości życia mieszkańców, zwiększenia konkurencyjności gospodarki gminy. Działania organizacyjne pozwolą na rozwój struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem oraz monitoringu środowiska. Określone w Programie działania są skierowane do wszystkich podmiotów mających prawno-finansowe możliwości ich podejmowania.

Cele o charakterze systemowym dotyczą sprawniejszego funkcjonowania administracji do spraw ochrony środowiska; zwiększenia roli wiedzy w procesie rozwoju społeczno-gospodarczego, edukacji ekologicznej, zwiększenia dostępu do informacji i poszerzenie dialogu społecznego, zwiększenia roli aspektów ekologicznych w planowaniu przestrzennym, skuteczniejszego wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego oraz mechanizmów prawnych, finansowych i ekonomicznych zapewniających efektywną i terminową realizację założonych celów ekologicznych; rozwoju współpracy międzynarodowej w zakresie ochrony środowiska.

W oparciu o dotychczas obowiązujące strategie, programy i plany raporty sporządzone na szczeblu krajowym, wojewódzkim i powiatowym oraz w oparciu o aktualny stan środowiska stwierdza się, że ochrona wód, gospodarka odpadami, bezpieczeństwo ekologiczne nadal są priorytetowymi dziedzinami ochrony środowiska. Ze względu na specyfikę regionu oraz konieczność dostosowania przepisów do standardów unijnych większą wagę należy przyłożyć do spraw ochrony klimatu, przyrody i pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych.

Priorytety ekologiczne w zakresie ochrony i poprawy stanu środowiska

Przyjmuje się następujące priorytety wg stopnia ważności i pilności ich realizacji:

- Priorytet 1 - Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych
- Priorytet 2 - Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska
- Priorytet 3 - Gospodarka odpadami
- Priorytet 4 - Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych
- Priorytet 5 - Ochrona przyrody, różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów
- Priorytet 6 - Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej
- Priorytet 7 - Ochrona powierzchni ziemi i przywrócenie wartości użytkowej gleb
- Priorytet 8 - Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym
- Priorytet 9 - Ochrona zasobów kopalin

W ramach każdego z tych priorytetów wyznaczono cele ekologiczne średniookresowe do 2015r. i krótkookresowe do 2011r., oraz działania inwestycyjne i nieinwestycyjne, zapewniające osiągnięcie przyjętych celów.

Najważniejsze inwestycje w ochronie środowiska

Analiza przeprowadzona w trakcie opracowania Programu wykazała duże potrzeby inwestycyjne gminy, zwłaszcza w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony przed zagrożeniami naturalnymi oraz gospodarki odpadami.

Poniżej, w obrębie każdego priorytetu ekologicznego, scharakteryzowano najważniejsze inwestycje wymagające realizacji do 2015 r.

- **Ochrona wód i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych** - inwestycje prowadzące do zredukowania ilości zanieczyszczeń odprowadzanych ze ściekami do wód i ziemi oraz inwestycje mające na celu zapewnienie odpowiedniej jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi w szczególności: budowa oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa i modernizacja systemów kanalizacji zbiorczej.
- **Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska** - kierowanie środków na projekty związane z renaturyzacją, przywracaniem funkcjonalności przyrodniczej, hamowaniem odpływu wody, zwiększające naturalną retencję, ograniczające zagrożenie powodziowe, związane ze wzrostem dyspozycyjności zasobów wody, a także w zakresie zapobiegania i przeciwdziałania poważnym awariom.
- **Gospodarka odpadami** - działania związane z zapobieganiem oraz ograniczaniem wytwarzania odpadów komunalnych, prowadzeniem selektywnej zbiórki odpadów /odzyskiem surowców wtórnych/, a także wydzieleniem ze strumienia odpadów komunalnych odpadów niebezpiecznych i ich właściwym zagospodarowaniem.
- **Pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych** – tworzenie warunków /sporządzanie mpzp/ sprzyjających inwestowaniu w urządzenia do produkcji energii opartych na źródłach odnawialnych (m.in. ciepłowni na biomasę, instalacji wykorzystujących energię wiatru, itp.) oraz inwestycji podnoszące efektywność energetyczną (np. budowa budynków energooszczędnych z wykorzystaniem odnawialnych źródeł energii, termomodernizacje budynków).

- **Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważony rozwój lasów** – działania na rzecz ochrony przyrody na obszarach chronionych, prowadzące do ograniczenia degradacji środowiska naturalnego oraz strat zasobów różnorodności biologicznej
- **Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej** – ograniczanie emisji komunikacyjnej i ochrona przed jej negatywnym oddziaływaniem poprzez budowę i modernizację istniejących połączeń komunikacyjnych, remonty dróg, tworzenie warunków do rozwoju ruchu rowerowego, redukcja niskiej emisji poprzez: modernizację istniejących źródeł ciepła – poprawę sprawności w procesach spalania i stosowanie ekologicznych nośników energii oraz termomodernizację budynków, wszelkie działania edukacyjne i promocyjne dotyczące upowszechniania wykorzystania odnawialnych źródeł energii, stosowania ekologicznych nośników energii, edukacja na temat szkodliwości spalania materiałów odpadowych różnego pochodzenia;
- **Ochrona powierzchni ziemi** – sukcesywna rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych w wyniku różnorodnej działalności, w tym eksploatacji surowców, składowania odpadów, spowodowanych czynnikami naturalnymi, wspieranie inicjatyw społecznych w celu rekultywacji terenów zdegradowanych, poeksploatacyjnych, waloryzacja terenów pod względem ich przydatności do produkcji zdrowej żywności oraz promocja takiej produkcji, wspieranie rolnictwa ekologicznego, wspieranie dobrych praktyk rolniczych i restrykcyjne przestrzeganie zasad dotyczących ochrony gleb w działalności gospodarczej;
- **Ochrona przed hałasem i promieniowaniem elektromagnetycznym** – inwestycje związane z ograniczaniem hałasu zagrażającego zdrowiu, modernizacje i remonty nawierzchni dróg, stosowanie rozwiązań technicznych zapobiegających powstawaniu i przenikaniu hałasu do środowiska oraz środków zmniejszających poziom hałasu, zabezpieczanie przed degradacją obszarów, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna, preferowanie niekonfliktowych lokalizacji obiektów (właściwe planowanie przestrzenne), mogących powodować uciążliwość hałasową;
- **Ochrona zasobów kopalin** – koncesjonowana eksploatacja złóż kopalin z ich maksymalnym wykorzystaniem uwzględniająca zasady racjonalnej gospodarki surowcami, eliminacja nielegalnego wydobywania surowców poprzez wzmocnienie systemu kontroli, rozpoznanie zasobów surowców o szczególnym znaczeniu, służących rozwojowi i będących atutem regionu np. wód termalnych.

Prognoza poprawy stanu środowiska do 2016 r.

Program realizowany będzie poprzez działania inwestycyjne, których efektem będzie zmniejszenie degradacji środowiska przyrodniczego, podniesienie jakości życia mieszkańców, zwiększenie konkurencyjności gospodarki oraz poprzez działania organizacyjne dotyczące rozwoju struktur i narzędzi zarządzania środowiskiem.

Przyjmuje się, że do 2016r. stan środowiska w zakresie: ochrony wód, ochrony powietrza, gospodarki odpadami oraz udziału energii wykorzystywanej ze źródeł odnawialnych poprawi się zgodnie z założeniami w Programie ochrony środowiska i Planie gospodarki odpadami.

Zakłada się, iż realizacja działań w ramach określonych celów ekologicznych doprowadzi; między innymi do tego, że :

- ✓ poprawi się jakość wód i wzrastać będzie racjonalizacja zużycia wody, gmina będzie w pełni skanalizowana,
- ✓ uporządkowana zostanie gospodarka ściekowa zgodnie z wymogami Dyrektywy 91/271/EWG (modernizacja, rozbudowa i budowa systemów kanalizacji zbiorczej oraz oczyszczalni i podoczyszczalni ścieków, optymalizacja wykorzystania istniejących oczyszczalni);
- ✓ jakość wody pitnej sukcesywnie będzie dostosowywana do wymaganych standardów;
- ✓ sukcesywnie ograniczane będą zagrożenia przeciwpowodziowe i osuwiskami;
- ✓ usprawniona zostanie gospodarka odpadami – opracowane i wdrożone zostaną rozwiązania organizacyjne, zapewniające właściwe, bieżące zarządzanie strumieniami odpadów oraz zbudowana zostanie większość potencjału technicznego niezbędnego do prowadzenia selektywnej zbiórki, odzysku, unieszkodliwiania i transportu odpadów;
- ✓ ograniczany będzie ponadnormatywny hałas (zwłaszcza hałas drogowy), poprzez realizację działań pozainwestycyjnych i inwestycyjnych;
- ✓ zwiększony zostanie udział energii wytwarzanej ze źródeł odnawialnych;
- ✓ utrzymywane będą standardy, zapewniające wysoką jakość powietrza poprzez minimalizację zanieczyszczeń pochodzących z tzw. „niskiej emisji”;
- ✓ kontynuowane będą działania ochrony zasobów wodnych, ochrony przyrody i krajobrazu, ochrony kopalin, ochrony lasów i zwiększania lesistości tj. utrzymywany będzie dobry stan zasobów;
- ✓ respektowanie będą zadania wynikające z porozumień i konwencji międzynarodowych oraz prawa krajowego i Unii Europejskiej;
- ✓ podniesie się poziom świadomości ekologicznej i akceptacji społecznej dla prowadzonych działań ochronnych (m.in. poprzez edukację ekologiczną i zapewnienie dostępu do informacji o środowisku).

Struktura zarządzania programem i kontrola realizacji programu

Organem odpowiedzialnym za wdrażanie i koordynację działań określonych w Programie jest Zarząd Powiatu. Zapewnia on spójność pomiędzy wszystkimi lokalnymi, krajowymi i międzynarodowymi programami działającymi w regionie, umożliwiającą efektywne wykorzystanie środków finansowych i technicznych. Ponadto współdziała z organami administracji rządowej, organami administracji zespolonej, instytucjami, oraz z innymi jednostkami samorządu terytorialnego. Program realizowany będzie w zakresie określonym przez obowiązujące ustawy i w oparciu o aktualnie dostępne instrumenty: prawno-administracyjne, finansowe, ekonomiczno-rynkowe, informacyjno-edukacyjne oraz instrumenty z zakresu organizacji, marketingu i zarządzania środowiskiem. Realizowany będzie, zgodnie z kompetencjami, przez organy ochrony środowiska oraz podmioty działające na rzecz zrównoważonego rozwoju regionu. Podstawowy podział kompetencji wojewody, marszałka województwa, starostów i organów gmin w zakresie ochrony środowiska dokonywany jest w trybie art. 376-382 ustawy Prawo ochrony środowiska.

Analiza i ocena realizacji przedsięwzięć określonych w Programie (w tym skutków dla środowiska), prowadzona będzie przy pomocy monitoringu opierającego się o dane własne, dane statystyczne (GUS i US w Rzeszowie), raporty Państwowego Monitoringu Środowiska (w tym WIOŚ w Rzeszowie), a także o informacje uzyskane od jednostek realizujących przepisy ustawy Prawa ochrony środowiska, w szczególności organów ochrony środowiska oraz administracji zespolonej i niezespolonej. Obowiązkiem Zarządu Powiatu jest sporządzanie co 2 lata raportu z wykonania Programu, przedstawianego Radzie Powiatu.

Koszty i źródła finansowania programu

Nakłady na realizację polityki ekologicznej Powiatu Łańcuckiego oszacowane zostały na podstawie: danych dotyczących kosztów realizacji przedsięwzięć priorytetowych, informacji uzyskanych od instytucji odpowiedzialnych i związanych z realizacją ochrony, możliwości finansowych powiatu oraz możliwości finansowania przedsięwzięć środowiskowych w latach 2007-2013 ze środków zewnętrznych.

Podział środków finansowych, szczególnie unijnych, zależy będzie od ilości i jakości projektów przygotowanych i realizowanych zgodnie z wymogami Unii Europejskiej (według, których część kosztów inwestycji pokryte musi być ze środków własnych) oraz wymaganiami określonymi w programach branżowych.

Koszt realizacji Programu oszacowanego według zamierzeń inwestycyjnych **w latach 2008 -2011** wynosić będzie ogółem **około 200 mln zł**. Największe koszty związane będą z inwestycjami dotyczącymi pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, budową i modernizacją dróg oraz inwestycjami dotyczącymi ochrony wód i efektywnym wykorzystaniem zasobów wodnych.

Koszt realizacji Programu oszacowanego według zamierzeń inwestycyjnych **w latach 2011 -2015** wynosić będzie ogółem **około 120 mln zł**. Największe koszty związane będą z inwestycjami dotyczącymi ochrony wód i efektywnym wykorzystaniem zasobów wodnych oraz budową i modernizacją dróg.

Źródła finansowania programu

Realizacja programu ochrony środowiska realizowana będzie za pomocą środków własnych i dostępnych środków zewnętrznych pochodzących z funduszy krajowych i zagranicznych.

W perspektywie finansowej obejmującej lata 2007-2013 w województwie podkarpackim podział środków unijnych na działania związane z ochroną środowiska odbywać się będzie zgodnie z: RPO Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013, Programami Operacyjnymi opracowywanymi na poziomie krajowym (najważniejsze dla realizacji celów ekologicznych to „Infrastruktura i Środowisko” oraz „Innowacyjna Gospodarka”), programami Europejskiej Współpracy Terytorialnej oraz Europejskiego Instrumentu Sąsiedztwa i Partnerstwa (Program Polska-Słowacja Program dla Europy Środkowej Program Współpracy Międzyregionalnej INTERREG IV C, Program Polska-Białoruś-Ukraina), Programem Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007 – 2013. Dodatkowym, obok Funduszy Strukturalnych i Funduszu Spójności, źródłem bezzwrotnej pomocy zagranicznej jest Norweski Mechanizm Finansowy oraz Mechanizm Finansowy Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a w przyszłości Szwajcarski Mechanizm Finansowy.

Źródłem finansowania programu będą też środki własne przedsiębiorstw, oraz innych instytucji /np. Zarządy dróg powiatowych, wojewódzkich i krajowych, PGNiG, itp./.

11. UŻYTE SKRÓTY

- EFS - Europejski Fundusz Społeczny
- EMAS - Europejski System Ekozarządzania i Audytu (ang. Eco-Management and Audit Scheme)
- GMO – Genetycznie Modyfikowane Organizmy
- GPGO – Gminny Program Gospodarki Odpadami
- GPOŚ – Gminny Program Ochrony Środowiska
- GUS – Główny Urząd Statystyczny
- JST – jednostki samorządu terytorialnego
- KFD – Krajowy Fundusz Drogowy
- KPOŚK – Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- LP – Lasy Państwowe
- MPZP – Miejsce Planu Zagospodarowania Przestrzennego
- MRiRW – Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi
- ODR – Ośrodek Doradztwa Rolniczego w Boguchwale
- PAE – Podkarpacka Agencja Energetyczna
- PGNiG – Polskie Górnictwo Naftowe i Gazownictwo S.A.
- PK – Park Krajobrazowy
- PMŚ – Państwowy Monitoring Środowiska
- PN – Park Narodowy
- PO – Program Operacyjny
- PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
- PUW – Podkarpacki Urząd Wojewódzki
- RPO WP - Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013
- RARR – Rzeszowska Agencja Rozwoju Regionalnego S.A. Rzeszów
- SIGOP - System Informatyczny Gospodarki Odpadami Przemysłowymi
- WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Rzeszowie
- PPOŚ – Powiatowy Program Ochrony Środowiska
- WPOŚ – Wojewódzki Program Ochrony Środowiska
- WSSE – Wojewódzka Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna w Rzeszowie
- US – Urząd Statystyczny w Rzeszowie
- ZPORR – Zintegrowany Program Operacyjny Rozwoju Regionalnego

12. WAŻNIEJSZE MATERIAŁY ŹRÓDŁOWE

1. Bank Danych Regionalnych, <http://www.stat.gov.pl>;
2. Decyzja NR 1600/2002/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 22 lipca 2002 r. ustanawiająca Szósty wspólnotowy program działań w zakresie środowiska naturalnego. (Dz. U. L 242);
3. Obowiązujące przepisy prawne;
4. Ocena roczna jakości powietrza w województwie podkarpackim w roku 2006, 2007. WIOŚ Rzeszów 2006r., 2007 r.;
5. Ochrona Środowiska 2004, 2005, 2006, 2007 GUS Warszawa 2004;
6. Ochrona Środowiska w Województwie Podkarpackim w latach 2004-2006, US Rzeszów, 2007;
7. Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, Ministerstwo Środowiska, Warszawa, grudzień 2006 (projekt);
8. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020”
9. „Plan zagospodarowania przestrzennego województwa podkarpackiego”
10. „Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013”
11. „Programu ochrony środowiska województwa podkarpackiego na lata 2008-2011”,
12. Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, Narodowe Strategiczne Ramy Odniesienia na lata 2007-2013, (2006) i indykatorywny wykaz indywidualnych projektów kluczowych (z 27.02.2007 r.), MRR Warszawa;
13. Raporty o stanie środowiska województwa podkarpackiego 2003, 2004, 2005, 2006, Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska, Rzeszów;
14. Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego, Rzeszów 2007r.;
15. Rocznik Statystyczny Województwa Podkarpackiego w 2006r. i 2007r. -US w Rzeszowie;
16. „Rolnictwo w 2006 r.” – GUS, Warszawa 2007;
17. „Strategia gospodarki wodnej, 2005, MŚ, Warszawa, dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 13 września 2005 r.;
18. Strategia gospodarki wodnej, projekt aktualizacji strategii, 2006, Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej, Warszawa;
19. Strategia rozwoju województwa podkarpackiego 2020, Rzeszów 2005;
20. Województwo podkarpackie – podregiony, powiaty, gminy – US w Rzeszowie, 2006r.;

Ponadto wykorzystano materiały informacyjne zamieszczane na oficjalnych stronach internetowych organów i instytucji związanych z ochroną środowiska i innych jednostek realizujących zadania ochrony środowiska m.in. **www.wios.rzeszow.pl** – monitoring jakości wód powierzchniowych i podziemnych w 2006r., **www.mos.gov.pl** - oficjalna strona Ministerstwa Środowiska o obszarach Natura 2000: dokumenty krajowe i zagraniczne, bazy danych, aktualności, **www.mrr.gov.pl** – oficjalna strona Ministerstwa Rozwoju Regionalnego), a także wiele innych dokumentów i opracowań.

12. Załączniki

1. Tabela monitoringowa - ważniejsze wskaźniki realizacji celów
2. Harmonogram i koszty realizacji najważniejszych zadań

Załącznik nr 1. Tabela monitoringowa - ważniejsze wskaźniki realizacji celów :

• w zakresie ochrony i efektywnego wykorzystania zasobów wodnych							
Nazwa wskaźnika	Wartość w roku bazowym	Wartość w roku					Źródło danych
	2006 r.	2008 r.	2010 r.	2012 r.	2014 r.	>2015r.	
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.
Zużycie wody ogółem: - bez ujęć własnych (studni) [dam ³]	1864,5						GUS dane własne
Długość sieci wodociągowej [km]	594,1						GUS dane własne
Ścieki komunalne odprowadzane [dam ³]	1986,9						GUS dane własne
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [w % ogólnej liczby ludności]	88,9 %						GUS dane własne
Długość sieci kanalizacyjnej [km]	713,2						GUS dane własne
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [w % ogólnej liczby ludności]	58,7 %						GUS dane własne
• w zakresie ochrony różnorodności biologicznej i krajobrazu oraz zrównoważonego rozwoju lasów							
Powierzchnia gruntów leśnych ogółem [ha]	9380,2						GUS dane własne
Grunty leśne prywatne ogółem [ha]	2320,0						GUS dane własne
Rezerваты przyrody [ha]	14,6						GUS dane własne
Obszary chronionego krajobrazu [ha]	9 454,0						GUS dane własne
Użytki ekologiczne [ha]	6,1						GUS dane własne
Obiekty przyrody chronionej - pomniki przyrody [szt.]	22						GUS dane własne

*** Monitoring w zakresie gospodarki odpadami został zamieszczony w Gminnym Planie Gospodarki Odpadami**

Załącznik nr 2. Harmonogram i koszty realizacji najważniejszych zadań

Nazwa projektu	Wartość całkowita projektu (w PLN)	Lata realizacji	Efekt projektu	Źródła finansowania
Kontynuacja budowy kanalizacji w gminach powiatu <i>Priorytet 1</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016	Ochrona wód przed zanieczyszczeniem	Budżety gmin + środki pomocowe
Dalsza rozbudowa i modernizacja sieci wodociągowych w gminach <i>Priorytet 1</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016	Zapewnienie mieszkańcom gmin powiatu wody pitnej odpowiedniej jakości	Budżety gmin + środki pomocowe
Zoorganizowanie cyklicznej zbiórki odpadów niebezpiecznych. <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016 (praca ciągła)	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami niebezpiecznymi/	Budżety gmin
Kontynuacja udoskonalania systemu segregacji u źródła. <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016 (praca ciągła)	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami /w szczególności niebezpiecznymi/	Budżety gmin
Objęcie wszystkich mieszkańców gmin zorganizowaną zbiórką odpadów komunalnych wraz z wprowadzeniem segregacji u źródła* <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami /w szczególności niebezpiecznymi/	Budżety gmin
Rozpoczęcie akcji dofinansowania osobom fizycznym do utylizacji wyrobów zawierających azbest. <i>Priorytet 3</i>	wg dostępnych środków	2009 – 2016 (proces ciągły)	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami niebezpiecznymi	Powiatowy i Gminne Fundusze Ochrony Środowiska
Przebudowa dróg powiatowych <i>Priorytet 6 i Priorytet 8</i>	70 000 000	2009 – 2016	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej	Budżet powiatu, budżety gmin + środki pomocowe
Budowa mostu przez rzekę Wisłok w miejscowości Budy Łańcuckie w ciągu drogi powiatowej 1-516R Korniaków Północny - Budy Łańcuckie w km 1+485 wraz z dojazdami" <i>Priorytet 6</i>	10 000 000	2008 - 2010	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej	Budżet powiatu, budżety gmin + środki pomocowe
Termomodernizacja układu przygotowania ciepłej wody użytkowej w budynku bursy Szkolnej w Łańcucie <i>Priorytet 4 i Priorytet 6</i>	120 000	2008 - 2009	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej, pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Opracowanie koncepcji programowo-przestrzennej ZZO „Leżajsk – Łańcut – Przeworsk – Nisko” <i>Priorytet 3</i>	15 000	2008 - 2009	Ochrona powierzchni ziemi i wód przed zanieczyszczeniem odpadami /w szczególności niebezpiecznymi/	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Edukacja ekologiczna <i>Priorytet 1 - 9</i>	20 000 (rocznie)	2009 – 2016 (proces ciągły)	-----	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska

Wspieranie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych w gospodarce wodnej <i>Priorytet 1</i>	20 000 (rocznie)	2009 – 2016 (proces ciągły)	Ochrona i efektywne wykorzystanie zasobów wodnych, przeciwdziałania zagrożeniom środowiska	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Ochrona populacji zwierzyny płowej <i>Priorytet 52</i>	3 000 (rocznie)	2009 – 2011	Ochrona różnorodności biologicznej	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Opracowanie uproszczonych planów urządzenia lasu dla lasów nie stanowiących własności Skarbu Państwa <i>Priorytet 5</i>	40 000 (rocznie)	2009 – 2011	Ochrona różnorodności biologicznej oraz zrównoważony rozwój lasów	Powiatowy Fundusz Ochrony Środowiska
Budowa Fermy Wiatrowej w gminie Markowa i Gminie Łańcut [o mocy ~ 60 MW] <i>Priorytet 4 i Priorytet 6</i>	60 000 000 [EURO]	2008 – 2016	Ochrona powietrza atmosferycznego, klimatu i warstwy ozonowej, pozyskiwanie energii ze źródeł odnawialnych	Środki własne przedsiębiorstw + środki pomocowe